

Delrapport 1: 2024, Farstas trygghetsberedning

- att minimera risken för att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet

Inledning och sammanfattning

Vi är många som har och känner ett ansvar för Farstas barn och unga. Familj, vänner, pedagoger, fritidspersonal, ungdomsledare, tjänstemän och många fler. Ett helt samhälle vill barnen väl. Varför dör då ett barn i en skottlossning i centrum? Varför placerar ett annat barn en bomb i ett trapphus där det bor pensionärer och barnfamiljer? Varför har små barn tillgång till skjutvapen och bomber? Vad driver unga till att utveckla systematiska metoder för att lura äldre på deras sista besparingar och hur kan de känna glädje och tillfredställelse när de utför brottet? Något exakt svar har vi inte och kommer kanske aldrig att få.

När samhället som nu befinner sig i en omvälvande period blir politikens uppgift tydlig. Situationen kräver att vi samlar oss, betraktar förutsättningarna och bestämmer oss för vad som måste göras för att lösa problemet. Det är också vad trygghetsberedningen är till för – en lokal kraftsamling för Farsta, för våra barn och unga.

För att förstå verkligheten har vi tagit hjälp av de som känner den bäst. Under fyra månader har vi lyssnat på sakkunniga från Farstas profession och civilsamhälle, de som möter våra barn och unga i deras vardag. Vi har också fått vägledning från forskningen i hur vi bäst orienterar oss i det brottsförebyggande arbetet. Det är ett bra underlag inför de viktiga överväganden vi har framför oss.

Och bilden som träder fram från forskning och sakkunniga är tydlig. Föräldrarna är den absolut viktigaste kraften i arbetet för barn och unga. Deras förutsättningar måste stärkas. Föräldranätverk som bl.a. kan bidra med lokal gemenskap, värderingsdiskussioner, konflikthantering samt hjälp och praktisk samordning av vardagen behöver komma på plats. Att föräldrastödsprogrammen – som ger en god vägledning i föräldraskapets utmaningar – når ut till alla är en annan viktig faktor. Idag når drygt 100 av knappt 10 000 föräldrar av föräldrastödet. Att det finns en arsenal av fritidsaktiviteter som är tillgängliga för alla och att vi hjälper föräldrarna att hitta dit med sina barn är ytterligare en viktig prioritering. Men vi behöver också enas om tydliga och gemensamma spelregler för barns användande av mobiltelefoner och skärmar. Många barn far illa, med risk för att utveckla psykisk ohälsa. En annan viktig observation är att pengar har blivit en central drivkraft för dagens barn och unga, vilket tycks orsaka mycket stress, men också exponering mot kriminalitet. Samtidigt finns det ett behov av existentiella samtal och samtal om livsfrågor som är öppna för alla.

Med detta utredningsunderlag att luta oss emot, kan vi fatta de beslut som krävs för att stärka förutsättningarna för nästa generation av barn och unga i Farsta.

För trygghetsberedningens räkning

Joseph Zamani (S), ordförande

Innehållsförteckning

1. Inledning och sammanfattning	3
2. Bakgrund	6
3. Trygghetsberedningens sammansättning.....	6
4. Mål, metod och arbetsprocess	6
5. Utgångspunkter för trygghetsberedningens fortsatta arbete.....	8
5.1 Utgångspunkter från forskningen	8
5.2 Fördjupningsfrågor utifrån forskningen.....	11
5.3 Utgångspunkter från professionens och civilsamhällets föredragningar.....	13
5.3.1 Övergripande observationer beträffande barns och ungas uppväxt i Farsta.....	13
5.3.2 Grupper av barn och unga med ett större stödbehov.....	17
5.3.3 Problem och risker kopplade till barn och unga och unga.....	18
5.3.4 Positiva exempel från det lokala förebyggande arbetet.....	19
5.3.5 Identifierande behov som idag inte blir tillgodosedda fullt ut.....	21

Bilagor

Bilaga 1	Farstas Trygghetsberednings introduktionsträff 7 november 2023
Bilaga 2	Brottsförebyggande arbete ut ett SAT-perspektiv
Bilaga 3	Exempel/tänkbara frågeställningar, presentation till trygghetsberedningen
Bilaga 4:1	Trygghetsberedningen socialtjänst
Bilaga 4:2	Presentation, socialtjänst
Bilaga 5	Trygghetsberedningen, Skola
Bilaga 6	Trygghetsberedningen, Polisen
Bilaga 7	Trygghetsberedningen, Stadsutveckling
Bilaga 8	Trygghetsberedningen FoC Farsta FF
Bilaga 9	Trygghetsberedningen, Svenska kyrkan
Bilaga 10	Trygghetsberedningen, Stockholms kulturskola
Bilaga 11	Trygghetsberedningen, Kommunala förskolan
Bilaga 12	Trygghetsberedningen, Jobbtorg Unga
Bilaga 13	Trygghetsberedningen, Farsta Föreningsråd
Bilaga 14:1	Trygghetsberedningen, Föräldrastödsprogram i Farsta
Bilaga 14:2	Trygghetsberedningen, Varför föräldraskapsstöd

2. Bakgrund

På Farsta stadsdelsnämnds sammanträde den 21 september 2023 beslutade nämnden att inrätta en lokal trygghetsberedning. Beredningens uppdrag består i att på en övergripande nivå följa och bereda frågor om brottsförebyggande arbete och trygghet inom stadsdelsnämndens verksamheter. Inom ramen för sitt uppdrag ska beredningen verka för en långsiktig blocköverskridande överenskommelse som minskar risken för att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet. Denna delrapport behandlar beredningens arbete i sistnämnda avseende.

3. Trygghetsberedningens sammansättning

Beredningens ledamöter valdes vid sammanträden den 21 september och 19 oktober 2023 och utgörs av nedanstående personer. Som stöd för beredningen har sakkunskap inhämtats från forskare, tjänstemän med kunskap om lokalsamhället samt civilsamhällsaktörer som nämnden samarbetar med.

- Joseph Zamani (S), ordförande
- Torbjörn Ebérus (M), vice ordförande
- Lisa Carlbom (MP), ledamot
- Olle Eriksson (C), ledamot
- Anki Johansson (S), ledamot
- Anders Carlsson Lind (V), ledamot
- Camilla Bergman (L), ledamot

4. Mål, metod och arbetsprocess

Trygghetsberedningen ska under 2024 verka för en långsiktig blocköverskridande överenskommelse som minskar risken för att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet. För att adressera denna omfattande uppgift har arbetsprocessen delats upp i flera delar. Arbetet påbörjades med en introduktionsträff som ägde rum den 7 november 2023 (se [bilaga 1](#)) där arbetsprocessen och en preliminär tidsplan beskrevs. Vid introduktionsträffen fick beredningens ledamöter även en närmare inblick i vad forskningen säger om effektivt brottsförebyggande arbete. Kriminologiforskaren Alberto Chrysoulakis, Malmö Universitet, redogjorde för brottsförebyggande arbete ur ett SAT¹-perspektiv (se [bilaga 2](#)). Beredningens ledamöter har även tagit del av den forskningsrapport

¹ Förkortning för Situational Action Theory (på svenska Situationell Handlingsteori). Begreppet förklaras närmare under 5.1.

som föredraget bygger på,² samt till Brottsförebyggande rådets (BRÅ) rapport om barn och unga i kriminella nätverk.³

I nästa skede av trygghetsberedningens arbetsprocess har ledamöterna fått en bredare bild av hur barn och unga i Farsta mår. Sakkunniga från stadens förvaltningar och polisen med kunskap om lokalsamhället samt sakkunniga från civilsamhället, har var för sig hållit föredrag för beredningen enligt nedan. De har varit fria att själva utforma föredragen, men har alla erhållit exempelfrågeställningar enligt bilaga 3. Föredragningarna från professionen och civilsamhället har inbegripit frågor som hur relevanta relationer ser ut och fungerar (t.ex. relationer mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn samt mellan föräldrar och andra föräldrar), vilka tendenser/trender som har observerats, vilka problem/risker man ser, vilka grupper som har störst utmaningar, vilka behov som finns men som inte blir tillgodosedda, positiva exempel på förebyggande arbete, vilka hinder som finns för att åstadkomma större effekt samt vilka nyckelfaktorer som är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet.

Föredrag från sakkunniga inom profession och civilsamhälle:

- Socialtjänst, den 13 december 2023, se bilaga 4.
- Grundskola, den 11 januari 2024, se bilaga 5.
- Polis, den 19 januari 2024, se bilaga 6.
- Fritidsverksamhet, den 25 januari 2024, se bilaga 7.
- FoC Farsta Fotboll, den 9 februari 2024, se bilaga 8.
- Svenska kyrkan, den 14 februari 2024, se bilaga 9.
- Kulturskolan, den 21 februari 2024, se bilaga 10.
- Förskola, den 5 mars 2024, se bilaga 11.
- Jobbtorg, den 14 mars 2024, se bilaga 12.
- Farsta föreningsråd, den 21 mars 2024, se bilaga 13.
- Stadsdelsförvaltningen har även i samband med stadsdelsnämndens sammanträde den 7 mars 2024 redogjort för aktuella föräldrastödsprogram i Farsta, se bilaga 14.

Återstående delar av trygghetsberedningens arbete inför en blocköverskridande överenskommelse är att diskutera vilka nyckelfaktorer som är av betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet, att därefter utforma, diskutera och remittera reformförslag samt att behandla de slutliga

² Se Wikström (2023), *När brott blir ett acceptabelt handlingsalternativ*.

³ Se BRÅ (2023:13), *Barn och unga i kriminella nätverk – En studie av inträde, brott, villkor och utträde*.

reformförslagen. Remissen kommer att gå ut till de sakkunniga som har deltagit i trygghetsberedningens arbete.

5. Utgångspunkter för trygghetsberedningens fortsatta arbete

5.1. Utgångspunkter från forskningen

Forskningen visar att det viktigaste i en framgångsrik brottsförebyggande strategi är att utveckla effektiva metoder för att påverka barns och ungas *brottsbenägenhet*. Det sker bäst genom att i barns tidiga ålder påverka, stärka och stötta föräldrarna i deras roll, ge dem rätt möjligheter, stimulera deras intresse att sätta sina barn i sunda fritidsaktiviteter samt understödja förskola och skola i deras arbete med barnen.

Vidare pekar forskningen på att regelbrott föder nya regelbrott och att vanemässig kriminalitet är mycket svår att bryta. En framgångsrik brottsförebyggande strategi bör därför vara att ”stämna i bäcken” vid begynnande överträdelser. Därtill tyder forskningen på att områden där kriminalitet har normaliserats och/eller legitimeras av t.ex. lokala auktoriteter och förebilder lägger grunden för ytterligare brottslighet. Vid planeringen av det brottsförebyggande arbetet är alla bostadsområden viktiga, men områden med mer utbredd och normaliserad kriminalitet bör ha en högre prioritet än områden med en låg grad av kriminalitet.

Aktuell brottsförebyggande forskning utgår från att alla människor är regelstyrda och att brottsligheten bäst förstås som moraliskt handlande.⁴ Forskningsfältet kallas för Situational Action Theory (SAT) och inbegriper teoribildning som förklarar varför människor handlar som de gör i en viss omständighet. En central fråga för brottspreventionen (och därmed politiken) är enligt SAT att förstå grunderna för moralbildningen i samhället och hur den kan påverkas.

Enligt SAT finns det centrala person- och platsmiljöfaktorer vars samverkan skapar de situationer som är avgörande för om människor uppfattar och väljer brott som ett handlingsalternativ. De centrala personliga faktorerna (individens moral,⁵ förmåga till självkontroll, behov och önsknings samt känsligheter för frestelser och provokationer) utgör individens *brottsbenägenhet*. De centrala

⁴ Se Wikström (2023), s. 44 och 46.

⁵ Med moral avses här den uppfattningen om vad som är rätt eller fel att göra i en given situation. Se Wikström, s. 44-45.

platsmiljöfaktorerna (tillfällen, friktioner och moralnormer⁶) utgör kriminogena incitament⁷. Tillsammans resulterar individens brottsbenägenhet och de miljörelaterade faktorerna i unika brottsändelser.⁸ Störst brottsförebyggande effekt har enligt forskningen insatser som syftar till att reducera barns och ungas brottsbenägenhet, men det är ett samspel. Ju starkare brottsbenägenhet som ungdomar har, desto mer mottagliga är de för påverkan från kriminogena miljöer.⁹

Ifråga om individens brottsbenägenhet menar SAT-teorin att individens behov och önskningar samt känsligheter är av mer indirekt betydelse – den påverkar inriktningen på individens val. De kan t.ex. få betydelse för vilken typ av brottslighet som den kan bli inblandad i. Enligt teorin är det istället individens moral och förmåga till självkontroll som primärt reglerar brottsbenägenheten, eftersom det förstnämnda avgör vad individen uppfattar som acceptabla handlingsalternativ och det senare bestämmer individens förmåga att stå emot frestelser.¹⁰ Samtidigt får det dock förutsättas att även individens behov och önskningar kan påverka utfallet i en unik valsituation, om behoven och önskningarna är tillräckligt starka.¹¹

För att påverka barns brottsbenägenhet har skolmiljön (pedagoger och andra barn) en grundläggande betydelse. Störst påverkan på barnens brottsbenägenhet har dock föräldrar/vårdnadshavare och (i viss mån) deras nätverk – t.ex. släktingar, föräldrars vänner och deras barn.¹² En naturlig uppgift för en proaktiv och offensiv brottsprevention är därför att försöka påverka det som sker i familje- och skolmiljö genom att aktivera, engagera, påverka och ställa krav på vårdnadshavare och skolan.¹³ Ifråga om skolan bör dock uppgiften i huvudsak handla om att röja hinder och därigenom möjliggöra ett ökat fokus på de enskilda barnens inläring och bildning.

Föräldrar och andra vuxna i barnens närmsta omgivning påverkar barnens moralbildning genom att de skapar, förmedlar, rättfärdigar och upprätthåller regler för barnens handlande och samspel med

⁶ Med moralnormer avses här allmänna handlingsregler inom en grupp eller större gemenskap som anger hur man bör bete sig i olika situationer.

⁷ Med kriminogena incitament avses här faktorer som ökar risken för att brott begås.

⁸ Se Wikström, s. 51.

⁹ Se Wikström, s. 62-63.

¹⁰ Se Wikström, s. 53.

¹¹ Exempelvis bör en önskan att bli rik öka incitamenten att begå brott som leder till rikedom.

¹² Se Wikström, s. 84.

¹³ Se Wikström, s. 85.

andra och verkar som förebild genom sitt egna beteende. Dessutom reglerar föräldrarna barnens exponering till olika miljöer utanför hemmet (att ett barn t.ex. via sina föräldrar får tillgång till och bibehåller intresset för sunda och stimulerande fritidsaktiviteter är väsentligt mycket bättre än att barnet hamnar i sysslolöshet eller fel umgänge). Från ett brottspreventivt perspektiv är alltså den centrala frågan hur man kan utveckla effektiva strategier och åtgärder för att influera barn och ungas moralutveckling genom att påverka den moraltbildning som sker i familjen och dess närmsta omgivning samt stärka föräldrars möjligheter och stimulera deras intresse för att motverka att deras barn exponeras för och deltar i miljöer som normaliserar brottshandlingar.¹⁴

Det är i sammanhanget relevant att fråga sig vid vilken tidpunkt samhället ska försöka påverka barn och ungas brottsbenägenhet. Eftersom föräldrarnas moraltbildning börjar tidigt i barnets utveckling, talar det för att även samhällets stöd- och påverkansarbete måste börja i ett tidigt skede. Forskningen pekar vidare på slutsatsen att begynnande regelbrott föder nya regelbrott.¹⁵ Det talar också för att omgivningen behöver ingripa på ett tidigt stadium för att förhindra en fortsatt negativ utveckling. Ju tidigare omgivningen ingriper, desto mindre blir problemet och de ekonomiska konsekvenserna för samhället.¹⁶

En kriminogen miljö kännetecknas av att ett visst beteende är normaliserat inom den miljön. Det kan t.ex. handla om en arbetsplats med börsmäklare där man inte ser allvarligt på nyttjandet av insiderinformation, en chatgrupp som ser det som oproblematiskt att dela illegala filer eller en motorväg där bilister vanemässigt överskrider hastighetsbegränsningen. Kriminogena miljöer skapas genom begynnande regelbrott på en plats som tillåts att gradvis eskalera och normaliseras utan effektiva motkrafter.¹⁷ Dvs. att regelbrott på en plats eller inom en grupp lägger grunden för ytterligare regelbrott på samma plats eller hos samma grupp. Både beträffande grupper och individers beteende är det alltså en viktig utgångspunkt för det brottsförebyggande arbetet att stämma i bäcken.¹⁸

Hur barn och unga betraktar sitt bostadsområde är också av betydelse för den faktiska brottsligheten i området. Miljöer eller områden där viss kriminalitet redan har slagit rot och där

¹⁴ Se Wikström, s. 86.

¹⁵ Se Wikström, s. 61.

¹⁶ Jfr Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2022), *Utanförskap och unga*, s. 63-73.

¹⁷ Se Wikström, s. 59-60.

¹⁸ Se Wikström, s. 60-61.

brottshandlingar legitimeras av inblandade och andra (t.ex. lokala auktoriteter och förebilder) kan antas vara mer kriminogena.¹⁹ Det förekommer t.ex. i socialt utsatta områden en världsbild där kriminalitet rättfärdigas utifrån ungas sämre livsvillkor i dessa områden.²⁰ Om kriminaliteten är normaliserad och livsvillkoren uppfattas som dåliga på en plats, ökar alltså risken för att brottsbenägna personer ska begå brott.²¹ Det kan därför vara kontraproduktivt att svartmåla och stigmatisera ett bostadsområde (oaktat hur verkligheten ser ut), om det bidrar till att befästa en negativ bild av området. Samtidigt kan det också vara vanskligt att på ett överdrivet och onyanserat sätt stärka uppfattningar om att livet är orättvist och utsikterna dystra.

Forskningen indikerar även att miljöer där kriminaliteten är normaliserad i större utsträckning bidrar till att individer utvecklar en vanemässig kriminalitet, vilken är mycket svår att bryta.²² Även om det 2023 inte fanns några utsatta områden i Farsta stadsdelsområde,²³ bör likväl områden med mer utbredd och normaliserad kriminalitet ha en högre prioritet än områden med en låg grad av kriminalitet vid planeringen av det brottsförebyggande arbetet.²⁴

5.2. Fördjupningsfrågor utifrån forskningen

- Behov och önskningar hos barn och unga
 - Vilka grundläggande behov har vi som människor?
 - Vad är skillnaden mellan behov och begär?
 - Vilka behov och begär växer barn och unga upp med i Farsta?
 - Vad signalerar samhället och vuxenvärlden till barn och unga som önskvärt?
- Moral och moralnormer hos barn och unga
 - Vem/vilka påverkar barns personliga moral? Vilka är barnens förebilder?
 - Har dessa personer rätt förutsättningar för moralbildning?

¹⁹ Se Wikström, s. 57 och 108.

²⁰ Se BRÅ I, 2023:13, *Barn och unga i kriminella nätverk*, s. 25.

²¹ Jfr Wikström, s. 122.

²² Se Wikström, s. 71.

²³ Se Polisen (2023), *Lägesbild över utsatta områden*, s. 39-40.

²⁴ Se Wikström, s. 71-72.

- Vad krävs för att få en individ att följa gruppens eller samhällets moralnormer?
 - Kan man få någon att följa gruppens/samhällets moralnormer om personen inte upplever sig vara inkluderad i gruppen/samhället?
 - Vilken påverkan får det på individen om den inkluderas i gruppen/samhället?
- Föräldrar, förskola och skola
 - Vad är viktigt för att kunna utöva ett gott föräldraskap?
 - Vad kan stadsdelsnämnden göra för att ge föräldrar rätt möjligheter och förutsättningar?
 - Vad kan nämnden göra för att påverka, stärka och stötta föräldrarna i sin roll?
 - Vad kan nämnden göra för att stimulera föräldrarnas intresse och möjligheter att sätta sina barn i sunda fritidsaktiviteter?
 - Vad kan stadsdelsnämnden göra för att understödja förskolan och skolan i deras arbete med barnen?
 - Vad kan nämnden göra för att stärka barnens förmåga till självkontroll?

5.3. Utgångspunkter från professionens och civilsamhällets föredragningar

5.3.1 Övergripande observationer beträffande barns och ungas uppväxt i Farsta

Den allmänna bilden av barns och ungas uppväxt i Farsta är positiv. De flesta barn och unga är aktiva på fritiden, konsumerar väsentligt mindre alkohol än tidigare och begår färre ungdomsbrott. Skolresultaten är stabila och bruket av narkotika har inte ökat över tid.

Samtidigt finns det viktiga signaler att uppmärksamma. Den psykiska ohälsan har ökat markant de senaste 20 åren, särskilt i Farsta. Den stora ökningen sker bland flickor, men även pojkarnas psykiska ohälsa ökar. Forskning visar på ett tydligt samband mellan konsumtion av sociala medier och psykisk ohälsa.

Farsta ligger också högt i antalet anmälningar till socialtjänsten, avseende såväl egna svårigheter hos barnet som problematik kopplat till föräldrarna. Många ungdomar mår dåligt och den psykiska ohälsan kryper nedåt i åldrarna. Det finns ett ökat antal barn i förskolan med utåtagerande beteende och/eller diagnoser.

Vidare har otryggheten bland barn och unga ökat över tid. Det dödliga skjutvapenvåldet ökar och den organiserade brottsligheten blir en alltmer kvalificerad motståndare i samhället. Profession och civilsamhälle belyser en ökad lokal oro kopplad till gängkriminaliteten.

Den allmänna bilden av barn och ungas uppväxtförhållanden och den långsiktiga trenden i Farsta är positiv.²⁵ Andelen barn och ungdomar i Farsta som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden är ca 85 % och andelen ungdomar som deltar i föreningslivet uppgår till ca 65 %. Drygt 84 % av besökarna på fritidsgårdarna har en annan sysselsättning på fritiden.²⁶

Konsumtionen av alkohol bland elever i grundskolan och gymnasiet har minskat kraftigt under perioden 2002-2022.²⁷ Under perioden syns även en påtaglig minskning av vanliga ungdomsbrott (såsom hot och våld, allvarliga egendomsbrott, snatterier och stöld samt

²⁵ Se bilaga 7.

²⁶ Se bilaga 7.

²⁷ Se bilaga 7.

klotter).²⁸ Statistiken visar att elever från Farsta i grundskolans årskurs 9 begår brott i samma utsträckning som elever från övriga stadsdelar i Stockholm.²⁹ För elever från Farsta i gymnasiets årskurs 2 är mönstret likartat, dock med några avvikelser. I Farsta är det något vanligare – jämfört med övriga stadsdelar – att pojkarna på gymnasiet har smitit från betalning, förstört annans egendom, stulit moped/cykel, köpt stulen egendom eller burit vapen. Det är dock i huvudsak fråga om mindre avvikelser.³⁰

Ifråga om andelen elever som någon gång har brukat narkotika har det stadsövergripande utfallet i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet sett ungefär likadant ut mellan 1998 och 2022. Under perioden har ca 10 % av flickorna och ca 10-15 % av pojkarna i årskurs 9 någon gång använt narkotika. Motsvarande siffror i årskurs 2 på gymnasiet är ca 20-25 % respektive 25-30 %.³¹ Under 2022 var det i Farsta 8 % respektive 12 % i årskurs 9,³² samt 18 % respektive 25 % i årskurs 2 på gymnasiet, som någon gång hade brukat narkotika.³³ Mellan 2020 och 2022 var trenden att antalet elever som någon gång har brukat narkotika minskade något.³⁴ Även ifråga om skolresultat (meritvärde och andel godkända betyg i grundskolans årskurs 9) uppvisar Farstas kommunala skolor en stabil utveckling under åren 2019-2023.³⁵

Samtidigt finns det andra signaler att uppmärksamma. Statistik visar att Farsta är den stadsdel i Stockholms stad där den psykiska ohälsan har ökat mest under perioden 2004-2022 (38 procentenheter).³⁶ Ohälsotalen i Farsta ökar både bland flickor och pojkar under mätperioden, men den påtagligt största försämringen

²⁸ Se bilaga 7. Se även Stockholms stad I (2022), *Stockholmsenkäten*, <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=2027950>, 2024-03-21.

²⁹ Se Stockholms stad II (2022), *Stockholmsenkäten*, <https://start.stockholm/globalassets/aktuellt/nyheter/brott-och-utsatthet-for-brott-grundskolans-arskurs-9-2022.pdf>, 2024-03-21.

³⁰ Se Stockholms stad III (2022), *Stockholmsenkäten*, <https://start.stockholm/globalassets/aktuellt/nyheter/brott-och-utsatthet-for-brott-gymnasiets-ar-2-2022.pdf>, 2024-03-21.

³¹ Se Stockholms stad I.

³² Se Stockholms stad IV (2022), *Stockholmsenkäten*, <https://start.stockholm/globalassets/aktuellt/nyheter/demokrati/droger-och-spel-grundskolans-arshkurs-9-20221.pdf>, 2024-03-21.

³³ Se Stockholms stad V (2022), *Stockholmsenkäten*, <https://start.stockholm/globalassets/aktuellt/nyheter/demokrati/droger-och-spel-gymnasiets-ar-2-2022.2.pdf>, 2024-03-21.

³⁴ Se Stockholms stad I.

³⁵ Se Skolverket, *Salsa statistisk modell*, <https://sir.is.skolverket.se/siris/f?p=SIRIS:164:0::NO::>, 2024-03-21.

³⁶ Se bilaga 4 och 7. Se även Stockholms stad VI (2023), *Ämnesrapport psykisk ohälsa – Stockholmsenkäten 2022*, s. 10.

sker bland flickor i grundskolans årskurs 9 (från 33 % till 56 %).³⁷ En aktuell forskningsöversikt visar i flera avseende tydliga samband mellan användande av sociala medier och psykisk ohälsa. Oftare användning av sociala medier resulterar i sämre skolresultat, skoltrötthet och depression. Passivt scrollande ger i allmänhet upphov till negativa känslor och att ta emot få ”likes” ökar risken för depression. Vid psykisk ohälsa ökar dessutom risken för ett mer intensivt användande, vilket ytterligare stärker svårigheterna. Ett särskilt problematiskt användande är sociala medier med fokus på skönhetsideal. Det leder i allmänhet till nedstämdhet, med ännu starkare effekt på de som har ätstörningar. Konsumtion av sociala medier med fokus på skönhetsideal resulterar också i en objektifiering av egna och andras kroppar, mer missnöje med den egna kroppen och en ökad vilja att genomgå plastikkirurgi. Beträffande konsumtion av sociala medier med skönhetsideal är de negativa effekterna på den psykiska hälsan starkare bland flickor än pojkar.³⁸

Hanteringen av de som mår psykiskt dåligt har kommit att bli alltmer resurskrävande för polis, kommun och region.³⁹ I jämförelse med andra stadsdelar i staden ligger Farsta också högt i antal anmälningar till socialtjänsten (år 2022). Ifråga om antalet anmälningar som lett till utredning ligger Farsta även högt i förhållande till andra stadsdelar i staden, både vad avser kategorierna egna svårigheter hos barnet⁴⁰ och problematik kopplat till föräldrar⁴¹. Det finns ett större antal anmälningar (81-304 stycken) inom samtliga underkategorier, med undantag för hedersrelaterade problem där antalet anmälningar som lett till utredning uppgår till fem stycken. Beträffande fördelningen av socialtjänstens utredningar avser de primärt barn i åldrarna 6-17 år, men det finns även ett relativt stort antal utredningar avseende barn i åldrarna 0-5 år.⁴²

Medarbetare inom socialtjänsten vittnar bl.a. om att många som de är i kontakt med mår psykiskt dåligt, har ont i magen och sömnsvårigheter, känner press, stress och ångest kopplat till sin skolgång, är socialt isolerade/ensamma, lever i socioekonomisk utsatthet och trångboddhet, har neuropsykiatriska

³⁷ Se bilaga 7 och Stockholms stad VI, s. 12.

³⁸ Se Nutley/Thorell, Statens medieråd (2022), *Digitala medier och psykisk ohälsa hos barn och ungdomar: En forskningsöversikt*, s. 29-32 och 34-37.

³⁹ Se bilaga 4.

⁴⁰ Underkategorier: skolsociala problem, beteendeproblem, förseelser, missbruk och psykisk ohälsa.

⁴¹ Underkategorier: fysiska övergrepp, psykiska övergrepp, vanvård, våld, relationskonflikter, hedersrelaterade problem och missbruk.

⁴² Se bilaga 4.

funktionsnedsättningar (NPF), känner bristande tillit till föräldrar och andra vuxna och/eller saknar meningsfulla fritidsaktiviteter.⁴³ Polisen ser också att många ungdomar som de möter mår dåligt.⁴⁴ I kyrkans verksamhet – som i huvudsak omfattar barn med stabila socioekonomiska förutsättningar – observeras en påtaglig stress över skolgång och betyg.⁴⁵ I skolan noteras det att flickor på mellan- och högstadiet uppvisar självskadebeteende, men också att den psykiska ohälsan kryper nedåt i åldrarna.⁴⁶ Förskolan ser ett ökat antal barn med utåtagerande beteende samt fler diagnoser.⁴⁷

Beträffande stämningen bland barnen beskriver skolan att den är god i de yngre åldrarna, medan polisen och socialtjänsten ser att stämningen bland ungdomar är hårdare med negativt språkbruk och jargong.⁴⁸

Ifråga om hot och våld i samhället är den övergripande trenden att det har minskat över tid (det bör dock noteras att polisen beskriver en påtaglig negativ attitydförändring hos flickor i Farsta samt en märkbar ökning av misshandel och kränkningar i samma grupp)⁴⁹, samtidigt som det dödliga skjutvapenvåldet ökar.⁵⁰ Den organiserade brottsligheten beskrivs som en alltmer kvalificerad motståndare i samhället och kriminaliteten är mer komplex och mångfacetterad än tidigare.⁵¹ Gängkonflikterna har också medfört en ökad oro bland barn och föräldrar i Farsta, vilken tilltar ju närmare man bor en plats där grövre brottslighet har ägt rum.⁵² Professionen observerar en glorifiering av en kriminell livsstil och att barn och unga rekryteras till kriminella nätverk.⁵³

⁴³ Se bilaga 4.

⁴⁴ Se bilaga 6.

⁴⁵ Se bilaga 9.

⁴⁶ Se bilaga 5.

⁴⁷ Se bilaga 11.

⁴⁸ Se bilaga 4, 5 och 6.

⁴⁹ Se dock bilaga 6,.

⁵⁰ Se bilaga 7. Se även BRÅ II (2023), <https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2023-11-07-det-okade-valdet-i-kriminella-miljoer.html>, 2024-03-21.

⁵¹ Se Polismyndigheten m.fl. (2023), *Myndighetsgemensam lägesbild – Organiserad brottslighet 2023*, s. 20.

⁵² Se bilaga 7 och 13.

⁵³ Se bilaga 4, 5 och 6.

Samtidigt finns det tendenser till en förändring i attityden till gängkriminalitet, där medvetenheten har ökat bland föräldrar och barn.⁵⁴

Genom en enkät till Farsta föreningsråds medlemmar framkommer även att det finns barn och unga som känner sig hotade i sin vardag och därför inte deltar i fritidsaktiviteter.⁵⁵

Statistiskt visar mätningar att andelen elever i Stockholms stad som känner sig otrygga i sitt bostadsområde har ökat succesivt sedan 2010. I årskurs 9 i grundskolan har den upplevda otryggheten bland både pojkar och flickor ökat från ca 10 % till ca 15 %. I gymnasiets årskurs 2 har ökningen gått från 25-30 % till ca 35 %.⁵⁶ Ifråga om Farsta-elevernans upplevda otrygghet på kvällstid ligger den för år 2022 i paritet med övriga ytterstadsdelar, såväl i grundskolans årskurs 9 som gymnasiets årskurs 2. Liksom i övriga staden är det framförallt flickor som känner sig otrygga. Ca 45-50 % av flickorna känner sig otrygga medan motsvarande siffra bland pojkarna är ca 20 %. Värt att notera är dock att den upplevda otryggheten är påtagligt lägre i innerstadsdelarna, Bromma samt Hägersten-Älvsjö, både bland pojkar och flickor.⁵⁷

5.3.2 Grupper av barn och unga med ett större stödbehov

Genom de sakkunnigas presentationer finns det ett flertal grupper som har större behov än andra. Återkommande bland presentationerna lyfts barn och unga med NPF (med eller utan diagnos) fram som en särskild utmaning. Denna grupp är överrepresenterad vad gäller problematisk skolfrånvaro.⁵⁸ Såväl polisen som socialtjänsten lyfter också fram problem kopplat till barn och unga med lindriga intellektuella funktionsnedsättningar. Denna grupp riskerar att utnyttjas i kriminella syften (t.ex. flickor som utnyttjas sexuellt och pojkar som lockas in i kriminalitet). Gruppen uppvisar också en högre grad av psykisk ohälsa och problematisk skolfrånvaro.⁵⁹ Unga HBTQI-personer och flickor med ångest lyfts även fram i socialtjänstens presentation.⁶⁰

⁵⁴ Se bilaga 7.

⁵⁵ Se bilaga 13.

⁵⁶ Se Stockholms stad VII (2022), <https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/undersokningar/rapport-om-ungdomars-levnadsvanor/stockholmsenkaten-2022-presentation.pdf>, 2024-03-21.

⁵⁷ Se Stockholms stad II och III.

⁵⁸ Se bilaga 4, 5, 8 och 11.

⁵⁹ Se bilaga 4 och 6.

⁶⁰ Se bilaga 4.

En annan grupp som lyfts fram återkommande är barn till föräldrar vars föräldraskap är förenat med olika utmaningar och/eller problembeteenden. Det kan handla om barn till föräldrar som lider av psykisk sjukdom och/eller missbruk, är frånvarande eller frihetsberövade, har en bristfällig ekonomi eller utövar våld mot sin partner eller sina barn. Men det kan också handla om barn till föräldrar med språkliga, sociala eller kulturella utmaningar, exempelvis pga. att föräldrarna har invandrat till Sverige.⁶¹ Ytterligare grupper som bedöms ha större utmaningar är barn och unga med psykisk ohälsa, som brister i sin skolgång och/eller saknar fritidsintressen.⁶²

5.3.3 Problem och risker kopplade till barn och unga

Det finns en rad problem och risker som belyses av profession och civilsamhälle i deras respektive presentationer. Ett urval av dessa listas nedan (samtliga svar finns att tillgå i de bilagda presentationerna).

- Pengar (och materiella tillgångar, t.ex. märkeskläder) är en stark drivkraft hos barn och unga i Farsta. Det medför en ökad risk för barn att lockas till att utföra kriminella tjänster.⁶³
- Svårigheter för föräldrar att utöva tillsyn över sina barn utanför skoltid (t.ex. morgnar, eftermiddagar/kvällar och lov). Det utgör en ökad risk att rekryteras in i kriminalitet.⁶⁴
- Barns och ungas tillgång till skärmar och sociala medier samt svårigheter för föräldrar att sätta gränser för användandet av mobiltelefoner.⁶⁵ Genom skärmar och sociala medier har barn och unga idag även tillgång till narkotika, destruktiv porr och vapen.⁶⁶
- Svårigheter för vissa föräldrar att vara ett bra stöd för sina barn.⁶⁷

⁶¹ Se bilaga 4, 5, 9 och 11.

⁶² Se bilaga 4 och 5.

⁶³ Se bilaga 5 och 9. Se även BRÅ I, s. 39 och 41.

⁶⁴ Se bilaga 5. Se även BRÅ I, s. 8, 26 och 89-90.

⁶⁵ Se bilaga 4.

⁶⁶ Se bilaga 6.

⁶⁷ Se bilaga 5 och 13.

- Oförmåga hos föreningslivet att kunna ta emot alla barn i fritidsaktiviteter (t.ex. barn med NPF-diagnoser), anläggningsbrist samt svårigheter att rekrytera ledare.⁶⁸
- Ökad segregation bland barn och unga. Barn med olika bakgrund möts i mindre utsträckning, bl.a. hänförligt till bristande variation i områdets upplåtelseformer.⁶⁹
- Att gängkriminaliteten normaliseras och blir vardag bland ungdomar, t.ex. genom påverkan från musik och mode.⁷⁰

5.3.4 Positiva exempel från det lokala förebyggande arbetet

Det bedrivs i dagsläget ett omfattande förebyggande arbete genom ett flertal aktörer inom professionen och civilsamhället, vilket är av utomordentlig betydelse för Farstas barn och unga. Skolgång, fritidsaktiviteter, stödinsatser, ingripanden vid brott m.m. är alla oersättliga inslag. Vid sidan av det arbete som görs varje dag, har de sakkunniga därutöver framhållit ett flertal särskilda insatser som positiva exempel på förebyggande arbete. Nedan listas ett urval av dessa (samtliga svar finns att tillgå i de bilagda presentationerna).

- Aktiviteter för barn och unga:
 - El Sistema (Magelungsskolan och Fagersjöskolan) – orkesterskola med obligatorisk undervisning i fiol/cello för samtliga barn t.o.m. årskurs 2 (frivilligt därefter).⁷¹
 - Fotboll för Farsta – gratis inomhusfotboll för barn och unga 12-17 år, varje lördagskväll 18-22.⁷²
 - HBTQI-häng – riktad verksamhet för unga HBTQI-personer.⁷³
 - Lovaktiviteter (kostnadsfria) för barn och unga i samverkan med föreningslivet – inomhussporter, fiske, filmvisning, målning, skridskoskola, sportskytte, ridning m.m.⁷⁴
 - Kostnadsfria skidresor för ungdomar som är delaktiga i kyrkans verksamhet.

⁶⁸ Se bilaga 8 och 13.

⁶⁹ Se bilaga 7.

⁷⁰ Se bilaga 5 och 7.

⁷¹ Se bilaga 5.

⁷² Se bilaga 7, 8 och 13.

⁷³ Se bilaga 4.

⁷⁴ Se bilaga 7.

- Gruppträffar, utflykter m.m. för barn med NPF.⁷⁵
- Socialt stöd:
 - Föräldraskapsstöd – stöd till föräldrar med barn i åldrarna 0-18 år.⁷⁶
 - Humlan – stödgrupp till barn med anhöriga som lider av psykisk ohälsa och/eller missbruk.
 - Famnen – samtalsstöd för personer mellan 0-23 år.
 - Hembesöksprogrammet – föräldrarådgivning från socialtjänsten och sjuksköterskor från BVC för förstagångsföräldrar i Fagersjö, Hökarängen och Farsta strand.
 - Fältassistenter – uppsökande arbete på gator och torg, i skolor, på fritidsgårdar och på internet.
 - Ungdomsmottagning – samtalsstöd samt tillgång till kuratorer, barnmorskor och gynekolog för barn och unga mellan 12-22 år.
 - Skolsociala team (SST) – socialtjänst som arbetar på uppdrag av skolan med att stödja elever med hög skolfrånvaro.⁷⁷
 - Stöd i skolan till barn med NPF-diagnoser.⁷⁸
 - Motiverande samtal till unga samt råd och stöd till föräldrar i samband med polisförhör.⁷⁹
 - Introduktionsjobb (visstidsanställning) via Jobbtorg för unga från 16 år som tidigare har befunnit sig i kriminalitet.⁸⁰
 - Samtalsstöd, träning, studie- och yrkesvägledning, stöd att söka jobb, matchning m.m. för unga under 20 år som inte studerar (kommunalt aktivitetsansvar via Jobbtorg).⁸¹
- Samverkan:
 - Skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) – forum där professionen möts för att identifiera trender, tendenser och avvikelser samt skapa kontaktvägar,

⁷⁵ Se bilaga 13.

⁷⁶ Se bilaga 7.

⁷⁷ Se bilaga 4 och 9.

⁷⁸ Se bilaga 5.

⁷⁹ Se bilaga 6.

⁸⁰ Se bilaga 12.

⁸¹ Se bilaga 12.

utbyta erfarenheter/perspektiv och fatta beslut om åtgärder.⁸²

- Samverkan där skolan kan slussa barn/föräldrar till sociala stödverksamheter som Famnen och Humlan.⁸³
- Samverkan mellan civilsamhället och stadsdelsnämnden genom idéburet offentligt partnerskap (IOP).⁸⁴ Nattvandring i samverkan mellan stadsdelsnämnden och lokala idrottsföreningar är ett exempel. Nämnden samordnar/planerar och föreningarna nattvandrar.⁸⁵

5.3.5 Identifierade behov som idag inte blir tillgodosedda fullt ut

De sakkunniga har i sina presentationer även belyst vad de anser behövs för att stärka barn och unga. Nedan listas ett urval dessa behov (samtliga svar finns att tillgå i de bilagda presentationerna).

- Föräldraskap:
 - Nätverk mellan föräldrar som stöd i vardagen. Idag finns i regel endast kontakt mellan föräldrar till barnens närmaste vänner.⁸⁶
 - Att fler föräldrar, särskilt de som behöver det som mest, tar del av föräldraskapsstödet. Men också att föräldraskapsstödet kopplas till förskolan och skolan.⁸⁷ Idag nås ca 100 föräldrar av totalt 10 000 (med barn i åldrarna 0-12 år).⁸⁸
 - Att föräldrar och andra vuxna som finns nära barnen ställer krav på och även vågar konfrontera dem, t.ex. vid droganvändning.⁸⁹
 - Att föräldrarna kan sätta gränser för barnen, t.ex. beträffande skärmar och sociala medier. Idag finns

⁸² Se bilaga 4.

⁸³ Se bilaga 5.

⁸⁴ Se bilaga 13.

⁸⁵ Se bilaga 7.

⁸⁶ Se bilaga 5, 6, 11 och 13.

⁸⁷ Se bilaga 5 och 11.

⁸⁸ Se bilaga 14.

⁸⁹ Se bilaga 6.

- fri- och valmöjligheter för barn som inte är mogna nog.⁹⁰
 - Information till barn och föräldrar om gängrekryterings kännetecken, tillvägagångssätt m.m. samt tecken på narkotikapåverkan, försäljning och förvaring.⁹¹
 - Bättre stöd till föräldrar när barnen har NPF-diagnoser.⁹²
 - Att ha insyn i och kontroll över barnens tillvaro, t.ex. beträffande ekonomi, klädinköp och sociala medier.⁹³
- Barn och unga:
 - Lotsa barn och unga till meningsfulla fritidsaktiviteter.⁹⁴
 - Fritidsaktiviteter i anslutning till skoldagens slut.⁹⁵
 - Aktiviteter till liten eller ingen kostnad. Barn till föräldrar med svag ekonomi har idag svårt att delta i fritidsaktiviteter.⁹⁶
 - Utökade öppettider för fritidsgårdar.
 - Uppsökande arbete på fritidsgårdar, riktat mot flickor.⁹⁷
 - Stöd till barn med NPF-diagnoser i samband med fritidsaktiviteter.⁹⁸
 - Samtalsforum där barn och unga kan diskutera existensiella frågor.⁹⁹

⁹⁰ Se bilaga 4 och 6.

⁹¹ Se bilaga 6.

⁹² Se bilaga 11 och 13.

⁹³ Se bilaga 6.

⁹⁴ Se bilaga 7 och 13.

⁹⁵ Se bilaga 9 och 13.

⁹⁶ Se bilaga 5, 8, 9 och 13.

⁹⁷ Se bilaga 7.

⁹⁸ Se bilaga 8 och 13.

⁹⁹ Se bilaga 9.

- Övrigt:
 - Planera för möten mellan olika socioekonomiska grupper vid nybyggnation samt verka för en jämnare fördelning av försöks- och träningslägenheter, vilka koncentreras till vissa områden.¹⁰⁰
 - Gemensamt aktivitetshus mellan kulturskolan, skolans fritidsklubb, fritidsgårdar, bibliotek m.fl.¹⁰¹
 - Öka och utveckla samverkan mellan aktörer som möter barn och unga.¹⁰²

¹⁰⁰ Se bilaga 7.

¹⁰¹ Se bilaga 5.

¹⁰² Se bilaga 4, 8, 11 och 13.

FARSTAS TRYGGHETSBEREDNING

- introduktionsträff 7 november, 2023



Vad?

Varför?

Hur?

Bilaga 1

Disposition den 7 november

- Kl. 13.00 – 13.30
 - Bakgrund och presentation av ledamöter/referenspersoner
 - Beredningens mål
 - Varför behövs en lokal trygghetsberedning?
 - Skillnaden mellan trygghetsberedningen och andra lokala trygghetsforum
 - Hur ser arbetsprocessen ut?
 - Nästa steg i processen
- Kl. 13.40 – 15.30
 - Effektivt brottsförebyggande arbete (Alberto Chrysoulakis, Malmö universitet)

Bakgrund och ledamöter

- Den 21 september 2023 fattade stadsdelsnämnden beslut om att inrätta en trygghetsberedning. Beredningen består av följande personer:
 - Joseph Zamani, ordförande (S)
 - Torbjörn Ebérus, vice ordförande (M)
 - Lisa Carlbom (MP)
 - Olle Eriksson (C)
 - Camilla Bergman (L)
 - Anders Carlsson Lind (V)
 - Anki Johansson (S)

Referenspersoner

- Till beredningen har kopplats referenspersoner/sakkunniga från nedanstående organisationer. Syftet är att ge politiken nödvändig sakkunskap, så att beslut fattas utifrån adekvata underlag och utgångspunkter.
 - Grundskola, Helene Litzen och Cathrine Sahlsten
 - Kulturskolan, Patrik Karlsson och Birthe Andersson
 - Kommunpolis, Mikael Sundberg och Peter Aasa
 - Föreningsliv, Anna Fernström (FoC) och Eva Gustafson (Farsta föreningsråd)
 - Svenska kyrkan, Lena Ljungström och Anette Westergren-Järnkrantz
 - Stadsdelsförvaltningen
 - Direktör, Gunilla Ekstrand
 - Förskola, Ingalill Gustavsson
 - Socialtjänst, Therese Grahm
 - Fritid, Sara Wrethed

Beredningens mål

- Under 2023 och 2024 har beredningen som mål att enas om ett förslag till blocköverskridande överenskommelse som presenteras för nämnden. Beredningen har inget eget mandat att styra stadsdelsförvaltningen. Beslut fattas av nämnden.
- **Mål:** Överenskommelsen ska bidra med politiska förslag som syftar till att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet.
- Beredningens förslag ska bestå av två delar:
 1. Nyckelfaktorer som är avgörande för att nå målet (t.ex. "medborgare känner tillit till professionen" och "föräldrarna får rätt råd och stöd").
 2. Förslag på reformer som underbygger nyckelfaktorerna (inom stadsdelsnämndens ansvarsområde).

Varför behövs en trygghetsberedning?

- Samhället står inför en enorm påfrestning från kriminella grupperingar. Vi upplever just nu en våldsvåg som aldrig tidigare har skådats. Våldsvågen:
 - riktar sig i stor utsträckning mot en av samhällets mest skyddsvärda grupper – barn och unga (stark påverkan på samhället på kort och lång sikt),
 - river upp djupa sår i samhället och har en betydande påverkan på känslan av trygghet, gemenskap och tillit. Kriminaliteten är alltså systemhotande (demokratins fundament urholkas + finns en risk att efterfrågan på demokrati minskar).
- Det politiska ledarskapets främsta uppgift blir då att vidta åtgärder som skyddar barn och unga och stärker det demokratiska fundamentet.
 - Stadsdelsnämnden har ansvar för stora delar av det brottsförebyggande arbetet.
 - Åtgärderna behöver vara robusta och långsiktiga (problemen tar lång tid att lösa). Därför sker arbetet blocköverskridande.

Skillnaden mellan beredning och löpande samverkan

Fullmäktige och nämnder

- Politisk nivå
 - Styr över inriktningar och prioriteringar
 - Styr vad förvaltningens uppdrag ska vara
-
- **Trygghetsberedningen** lämnar förslag till nämnden enligt ovan, men har inget eget beslutsmandat. Syftar till att påverka vad.

Förvaltning

- Tjänstemannanivå
 - Verkställer fastställd inriktning/prioritet
 - Styr hur förvaltningens uppdrag ska utföras
-
- **Löpande samverkan** i trygghetsfrågor (t.ex. Trefas och Brå) sker inom fastställda ramar. Syftar till att påverka hur.

Från uppstart till överenskommelse – arbetsprocessen

1. Beslut om att tillsätta råd och fastställa instruktioner. (21/9, 2023)
2. Inledande träff med politiker och referensgrupp. (7/11, 2023)
3. Introduktion till ett effektivt brottsförebyggande arbete. (7/11, 2023)
4. Hur mår Farstas barn och unga? Professioner och civilsamhälle redovisar var för sig en bakgrundsbild (som sedan sammanställs). Vad gör vi idag (vilka goda exempel finns)? Hur ser utmaningarna ut? Var kommer vi till korta? Vad behöver vi göra mer? (december 2023 – mars 2024)
5. Diskussionsträff. Vilka är nyckelfaktorerna för att vi ska nå vårt mål att barn och unga inte ska hamna i eller utsättas för kriminalitet? (mars/april 2024)
6. Hemläxa till politiker (och referenspersoner). Lämna reformförslag som understödjer nyckelfaktorerna. Förslagen diskuteras/bearbetas och skickas på remiss. (maj-juni 2024)
7. Sammanträde med behandling av beredningens förslag. (juni/augusti 2024)

Nästa steg och ytterligare information

- Alla referensperson kommer under november att kontaktas av ordförande för att planera en dag för föredragning av bakgrundsbild (Hur mår Farstas barn och unga?).
 - Referenspersonernas sakkunskap är av mycket stor betydelse för att politiken ska kunna prioritera rätt.
 - Ordförande och vice ordförande planerar in vårens aktiviteter och skickar ut information till ledamöter/referenspersoner.
- Till respektive föredragning från profession/civilsamhälle kommer samtliga ledamöter i nämnden att bjudas in. De hålls också informerade om beredningens arbete.

Frågor, synpunkter och reflektioner.

Tack!

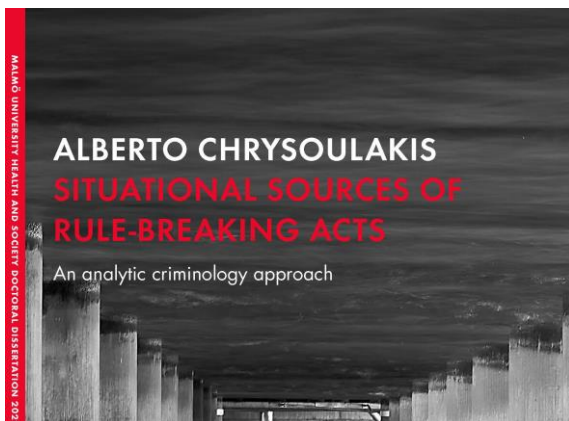
Brottsförebyggande arbete ur ett SAT-perspektiv

2023-11-07

Alberto Chrysoulakis

Bilaga 2

Kort om mig



: ”Projekt Omega”



Vetenskapsrådet : ”När våld blir ett
accepterat
handlingsalternativ.”

**SKÅNES REGIONALA SAMVERKANS-
ÖVERENSKOMMELSE MOT NARKOTIKA
- med gemensamma insatser
2021 - 2023**



När brott blir ett acceptabelt handlingsalternativ

En analys av brottslighetens orsaker
och dess implikationer för inriktningen
av det brottsförebyggande arbetet

Per-Olof H. Wikström, FBA

Professor emeritus
University of Cambridge

Professor (kallad)
Malmö Universitet

På uppdrag av Stockholms Handelskammare

April 2023

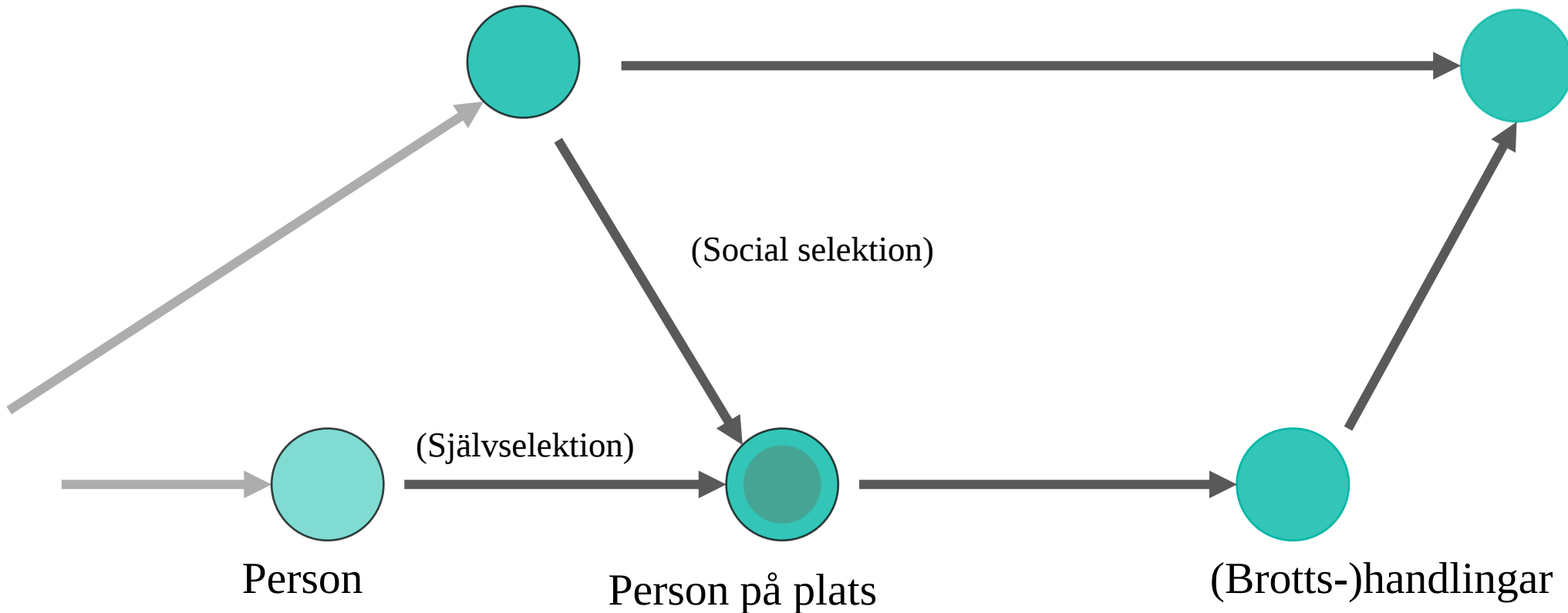
Basen för BF-arbete?

- Vad vill vi förebygga?
- Riskfaktorer vs. orsaksfaktorer
 - Förutsäga vs. förklara
- Mekanism-tänk: *hur* leder någonting till något annat?

Modellen i stort

Områdets sociala
förhållande

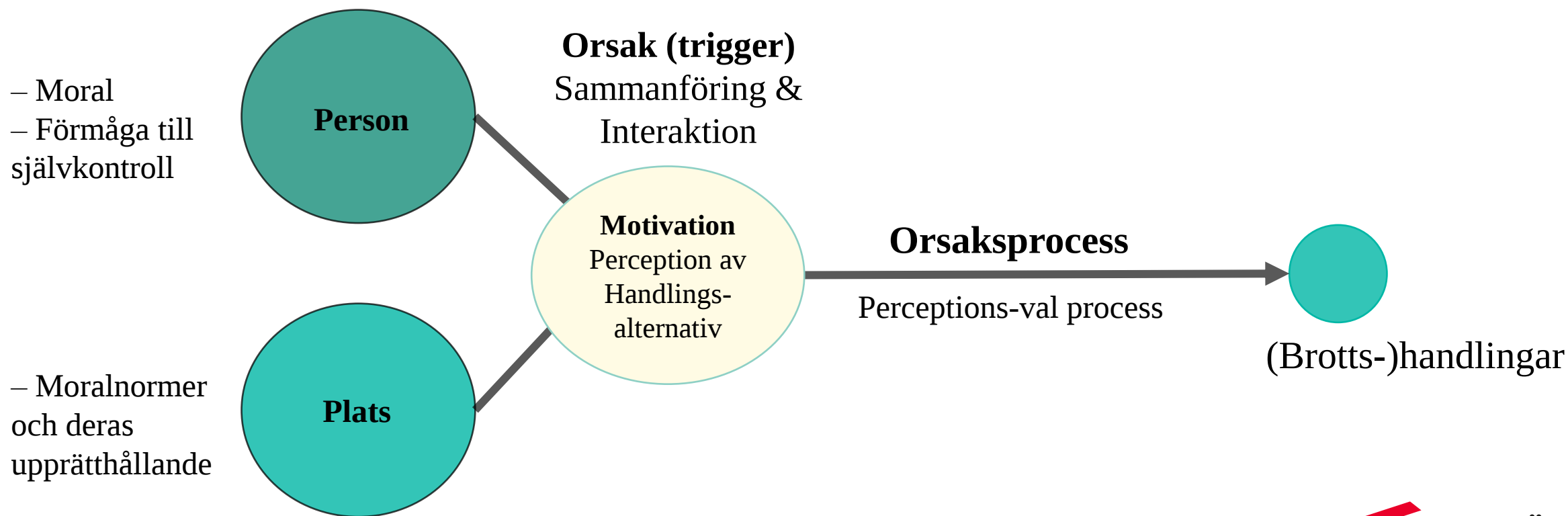
Områdets
brottsnivå



Den situationella modellen

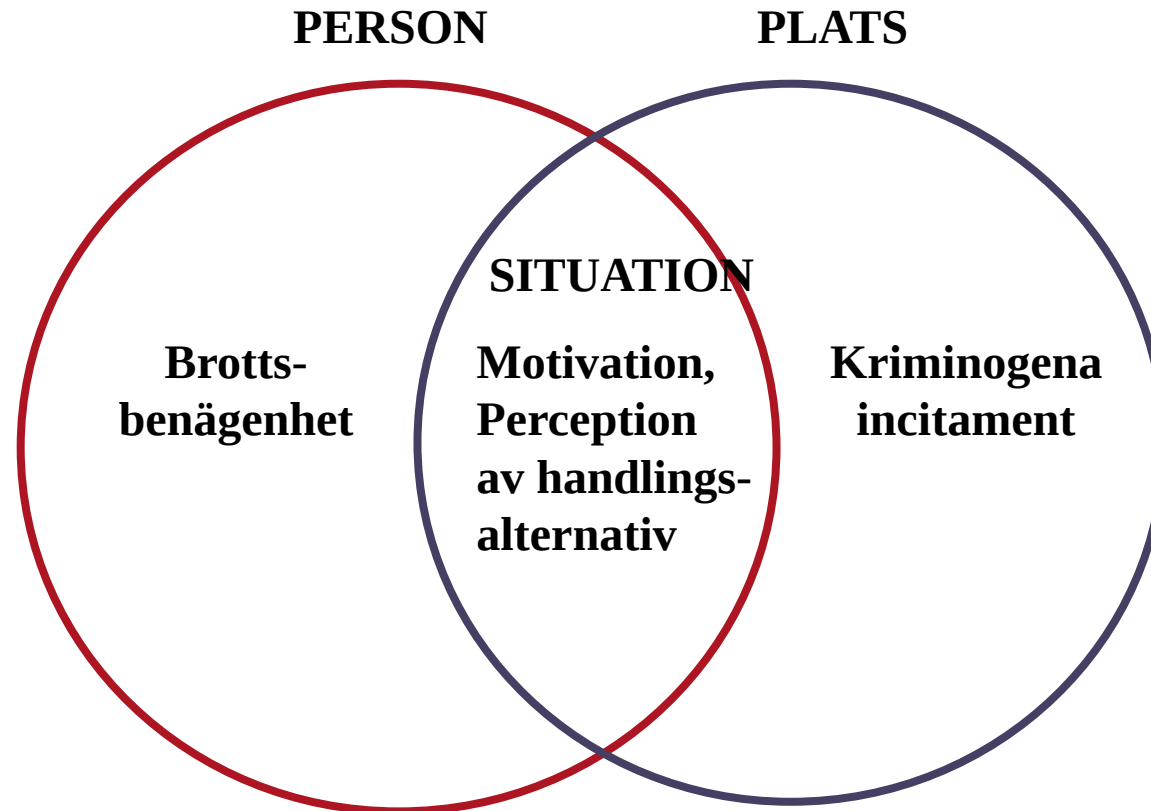


Den situationella modellen

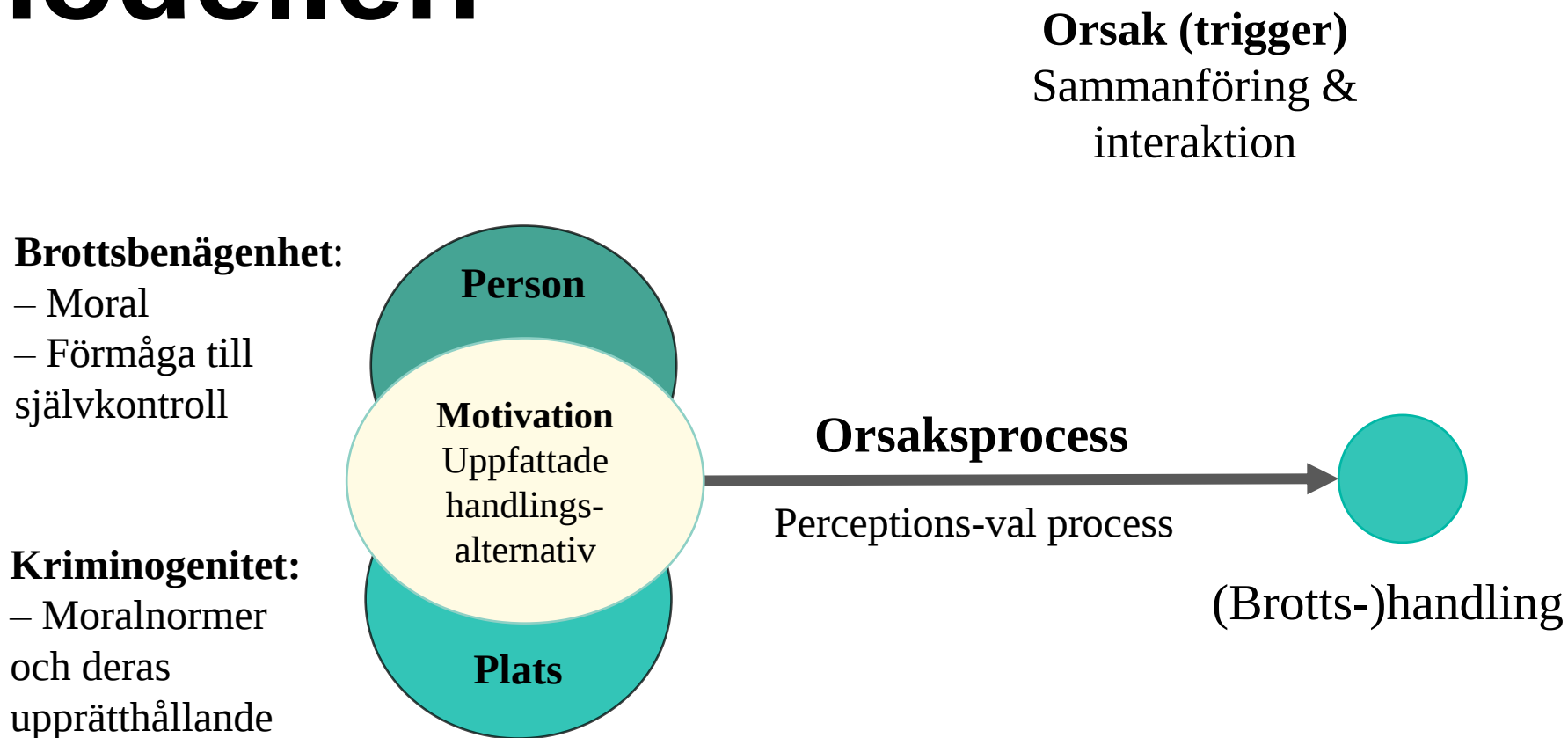


Situation

Person x Plats



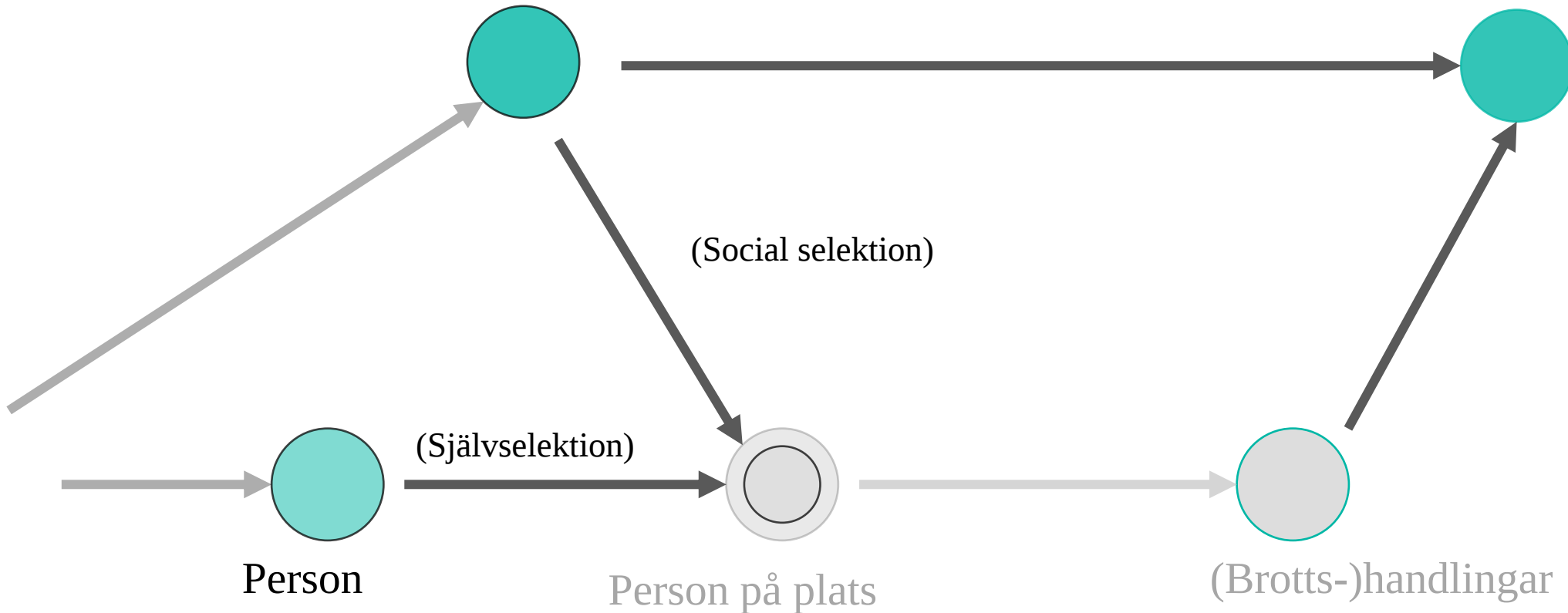
Den situationella modellen



Den sociala modellen

Områdets sociala
förhållande

Områdets
brottsnivå





Teckenförklaring

i Detaljer

Levnadsvillkor i Stockholms län bygger på statistik från 2019. Indexet är visat på statistiska demografområden (DeSO)

Indexet är baserat på sju indikatorer, mätta på områdesnivå (DeSO):

1. Andel ensamstående föräldrar;
2. Andel utrikesfödda;
3. Andel med förgymnasial utbildning;
4. Andel som fått ekonomiskt bistånd senaste året;
5. Andel som varit arbetslösa senaste året;
6. Medianinkomst;
7. Boyta.

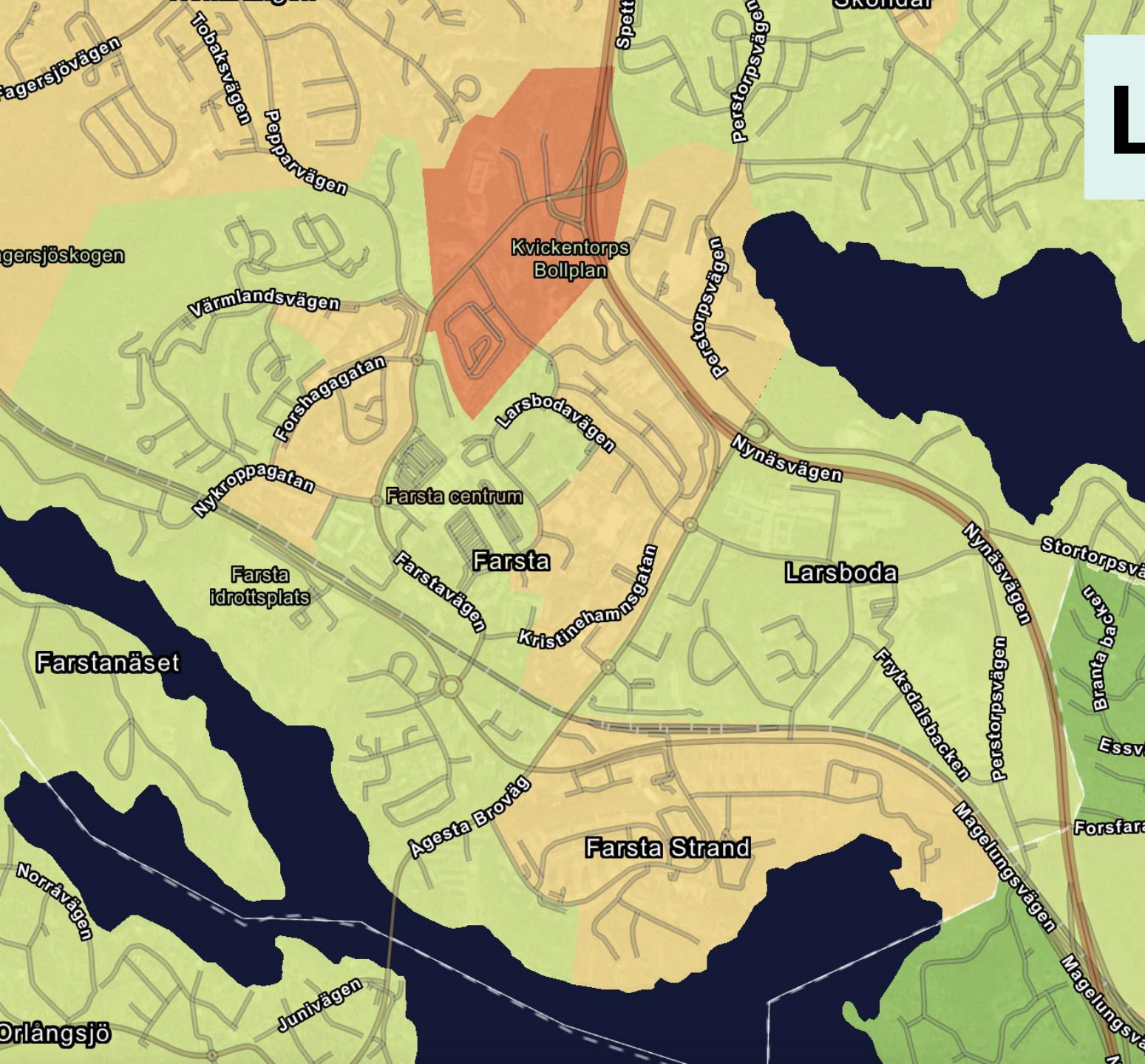
Samtliga variabler har standardiserats och sedan vägts samman till ett index med hjälp av en principalkomponentanalys. Indexet har sedan vänts och standardiserats, så att ett högre värde representerar bättre



Länk till Region Stockholms ArcGIS-portal: <https://sll.maps.arcgis.com/home/index.html>

Se också: <https://storymaps.arcgis.com/collections/8b89cbe67c354d2bb6f2215241f7f218>

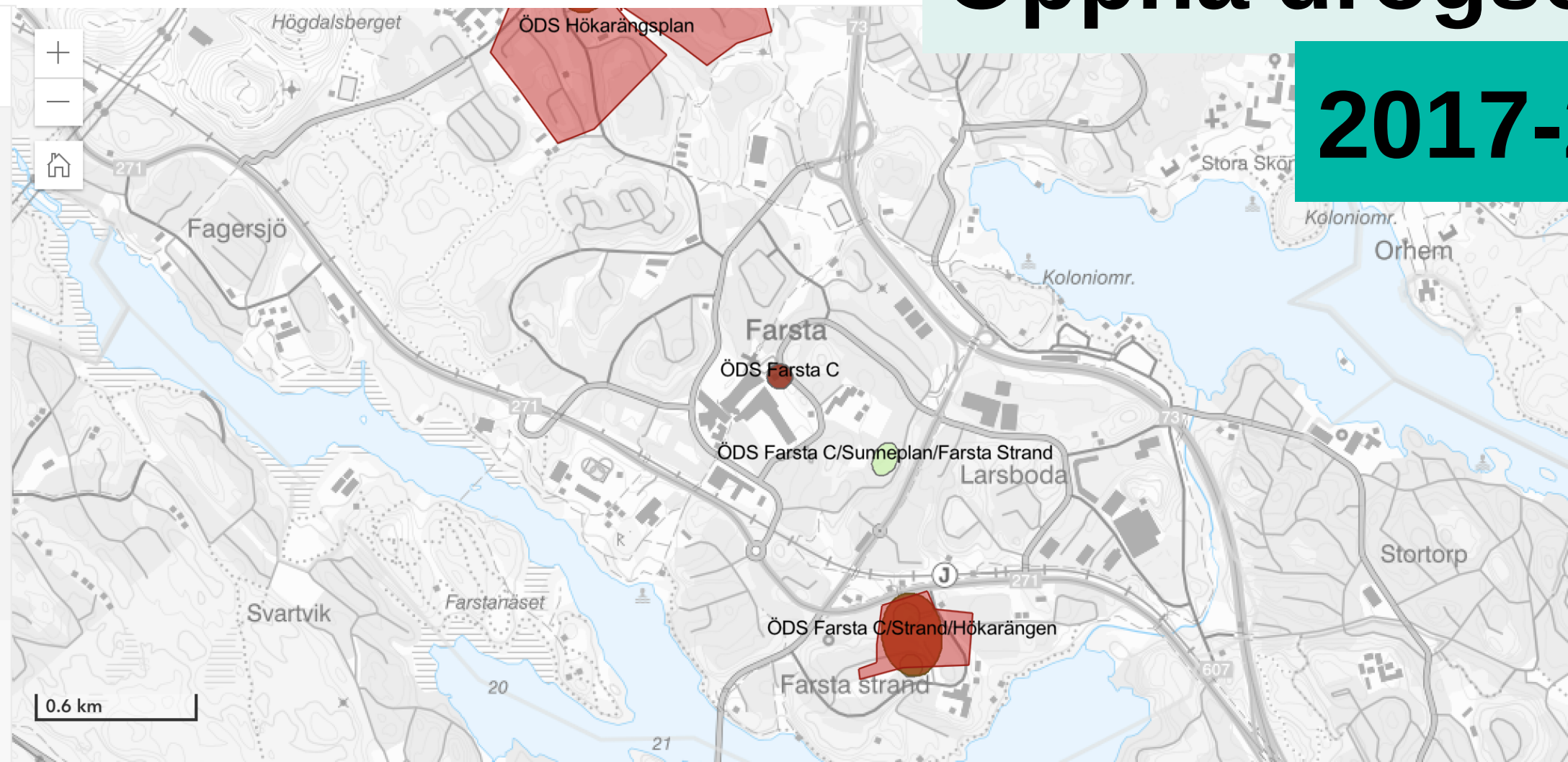
Livsvillkor



- Andel ensamstående föräldrar,
- Andel utrikesfödda,
- Andel med förgymnasial utbildning,
- Andel som fått ekonomiskt bistånd senaste året,
- Andel som varit arbetslösa senaste året,
- Medianinkomst,
- Boyta.

Öppna drogsener

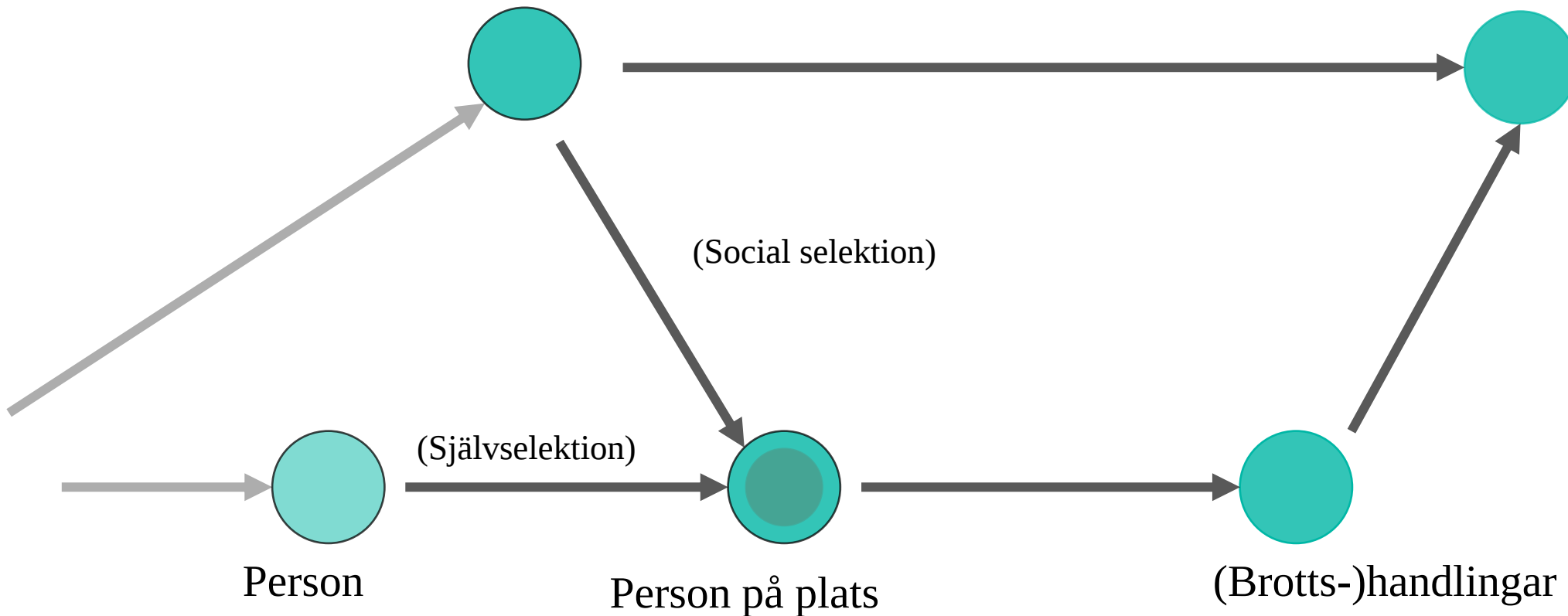
2017-2023



Vem har rådighet över vad?

Områdets sociala
förhållande

Områdets
brottsnivå

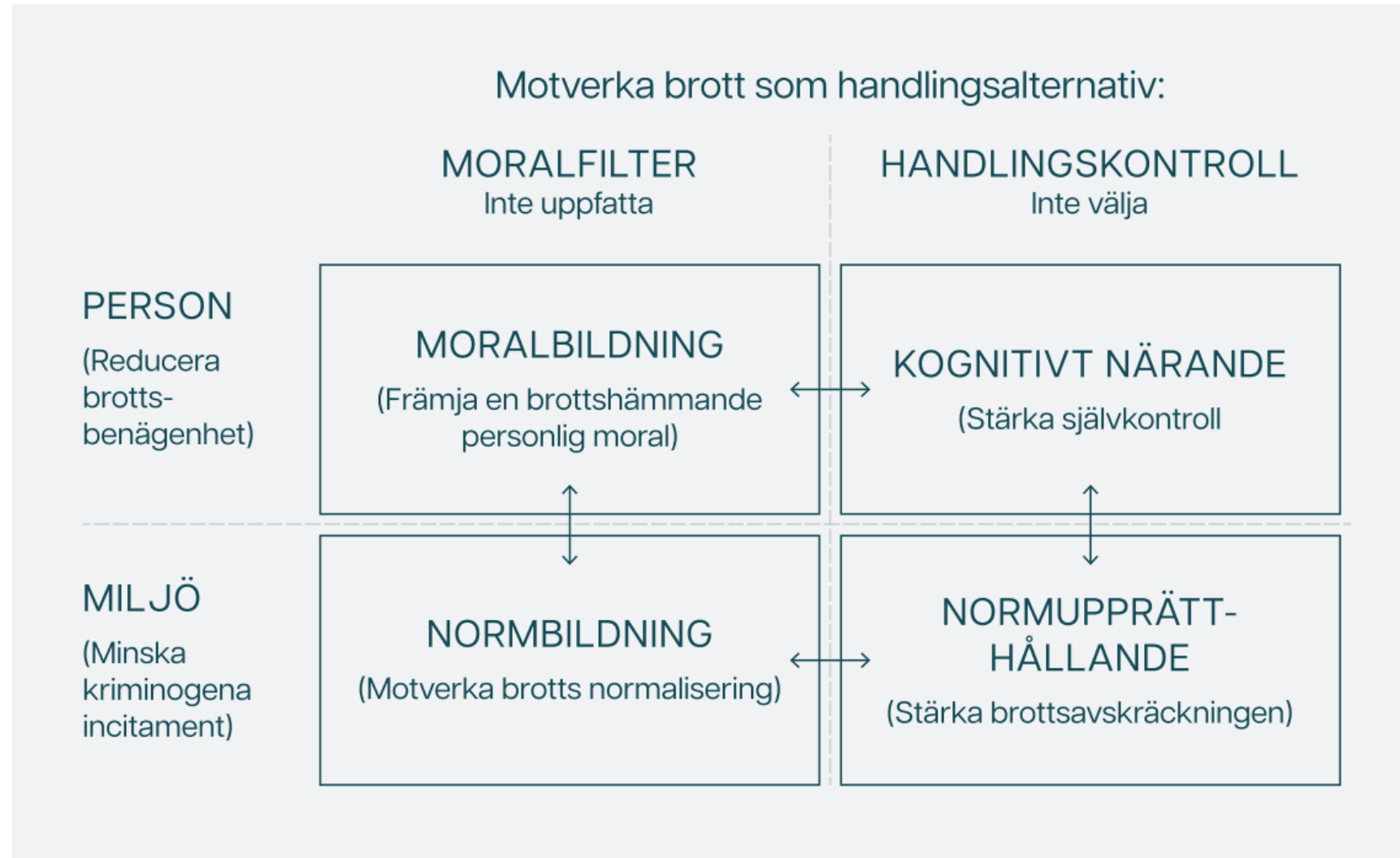


Vem har rådighet över vad?

En heltäckande strategi för brottsprevention kräver att man

- a) inom ramen för en kunskapsgrundad förståelse av vad som är brottslighetens primära *orsaker* (vad som ytterst ska påverkas),
- b) fokuserar på att identifiera, utveckla och integrera reaktiva och proaktiva åtgärder som effektivt kan påverka *orsakernas orsaker* och låter detta
- c) styra det brottsförebyggande arbetets innehåll och organisation dvs. klargöra *vem* som kan göra *vad*, enskilt eller tillsammans med andra, och allra viktigast, *varför*.

Figur 10. De centrala processer det brottsförebyggande arbetet bör sträva att påverka utifrån deras orsaksrelevans och preventionsmål (de dubbel-sidiga pilarna indikerar centrala beroenden mellan specifika processer)



(Wikström 2023, s. 102)

Mindset

Snarare än metod

- Adressera orsaksfaktorer snarare än riskfaktorer,
- Fundera över *hur* och *varför* en viss insats är tänkt att fungera, och på vilket sätt det påverkar *brottsbenägenhet*, *miljön* eller *orsakernas orsaker*.

Kontakt:

alberto.chrysoulakis@mau.se

Exempel/tänkbara frågeställningar, presentation till trygghetsberedningen

Allmän bild

- Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?
- Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?
- Vilka tendenser ser vi bland barn och unga?
- Vilka problem/risker ser vi kopplat till barn och unga?
- Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra? Vad kännetecknar dessa grupper?

Positiva exempel

- Vilka goda exempel finns ifråga om förebyggande arbete?
- Har vi goda exempel där det finns hinder mot att göra mer/utveckla arbetet? Hur ser hindren ut/vad behövs för att röja hindren?

Behov

- Vilka behov ser vi hos barn och unga som inte blir tillgodosedda?
- Vilka behov ser vi i det förebyggande arbetet som inte blir tillgodosedda? I vilka avseenden fungerar inte arbetet och var når vi inte fram?
- Finns det något vi behöver hjälp med från andra aktörer för att göra mer? Ser vi i något avseende att vi behöver utveckla vår samverkan med andra aktörer?

Nyckelfaktorer

- Vilka nyckelfaktorer anser vi – utifrån vårt perspektiv – är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet? (en nyckelfaktor kan t.ex. vara att ”medborgare känner tillit till professionen”, ”barn får rätt stöd” eller att ”föräldrar har rätt förutsättningar”).

Trygghetsberedning 2023-12-13



Viktiga steg mot ny socialtjänstlag 2025

För att åstadkomma verklig förändring krävs en långsiktig omställning, där socialtjänsten skiftar fokus till ett mer förebyggande arbete och tidiga insatser.

Under 2024 ska en ny socialtjänstlag presenteras och arbetet påbörjas för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst.

Tidsplan ny socialtjänstlag

- Lagrådsremiss april 2024
- Proposition september 2024
- Riksdagsbeslut november 2024
- Ny lagstiftning 1 juli 2025



Många förslag – vad tror vi det får för effekter?

Förslag som lagts eller som cirkulerar (direktiv, utspel mm):

Ungdomsövervakning – ny påföljd för unga (husarrest vissa kvällar/helger + fotboja + särskild föreskrift)

Flytta ansvaret för vård av brottsdömda ungdomar (Sluten ungdomsvård) från SiS till Kriminalvården. Ungdomsfängelser.

Höja maxstraffet för dömda ungdomar från 4 till 8 år.

Sänka straffåldern från 15 år. Sänka straffrabatten för ungdomar som begår brott.

Fler ärenden som ska utredas som brottsärenden även när barn är under 15 år (både 31 § LuL och bevistalan)

Sänkt krav för att få drogtesta unga under 15 år.

Ungdomstjänst ska kunna dömas ut direkt av åklagare.

Åklagare ska få fatta beslut om tvångsvård enligt LVU.

Ökade möjligheter att beslagta, göra husrannsakan och kroppsvisitera unga under 15 år.

Förbud för barn mot att vistas på vissa platser eller områden.

Förbud för personer i kriminella miljöer att vistas på vissa platser.

Krav på socialtjänsten att obligatoriskt återkoppla till anmälare.

Besluta om öppna insatser till vårdnadshavare utan samtycke (dvs "mellantvång för föräldrar).

Sänkt ålder för att ge insatser till barn utan vårdnadshavares samtycke (från 15 till 12 år) – mellantvång för barn.

Ökade sekretessbrytande möjligheter mellan kommuner.

Krav på myndigheter att lämna ut information till brottsbekämpande myndigheter, inklusive rätten för polis m fl att hämta ut information via direktåtkomst till register.

Översyn av regler för villkorlig frigivning och skyddstillsyn

Skärpta straff för grovt kriminella

Straffbart att involvera personer under 18 år i brott.

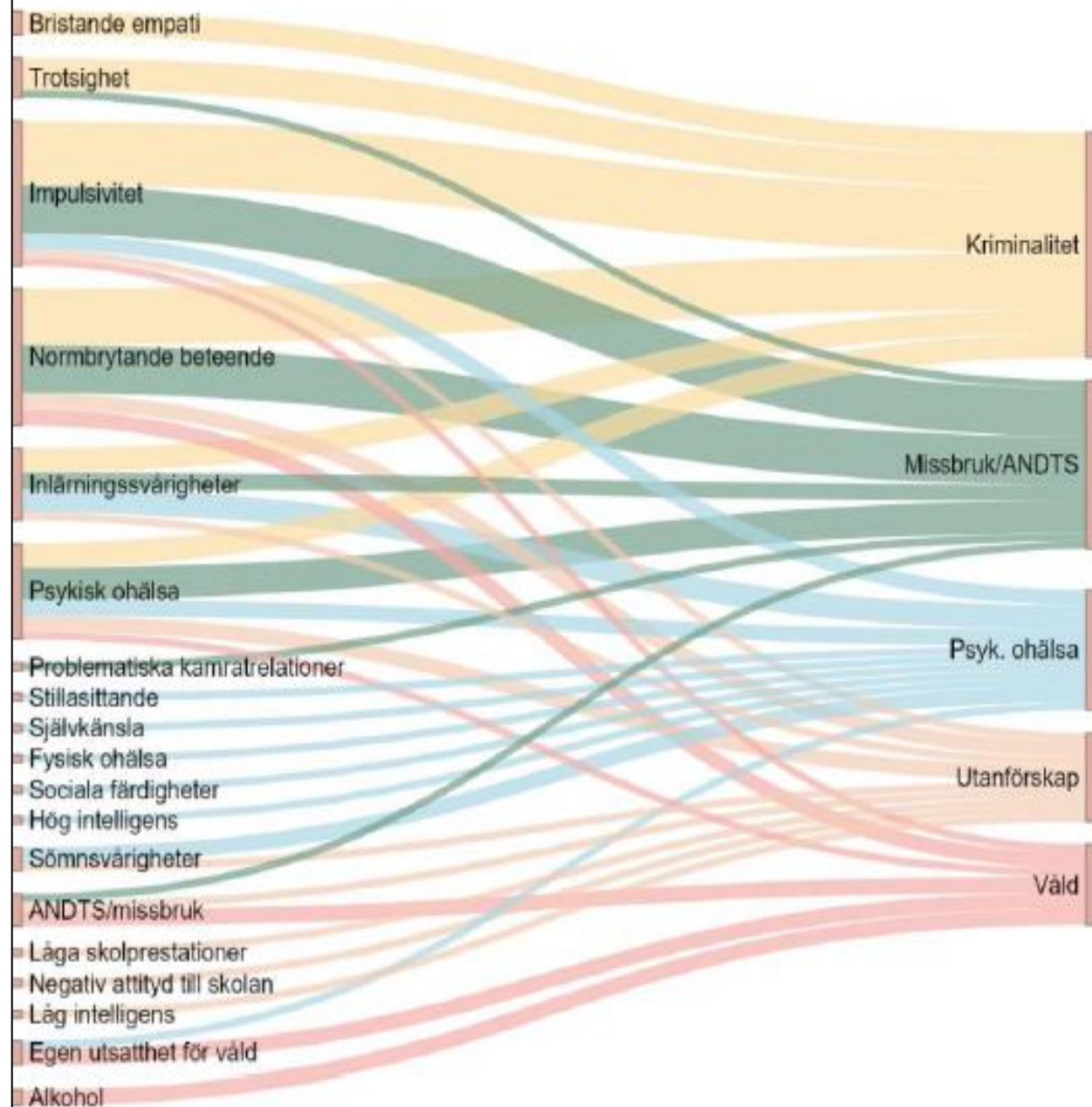
Skyldighet för socialtjänsten att inom 24 timmar efter att ett barn gripits, kalla föräldrarna till samtal, för att få föräldrarna att medverka till insatser till stöd för den unga.

Presumtion för häktning i fler fall

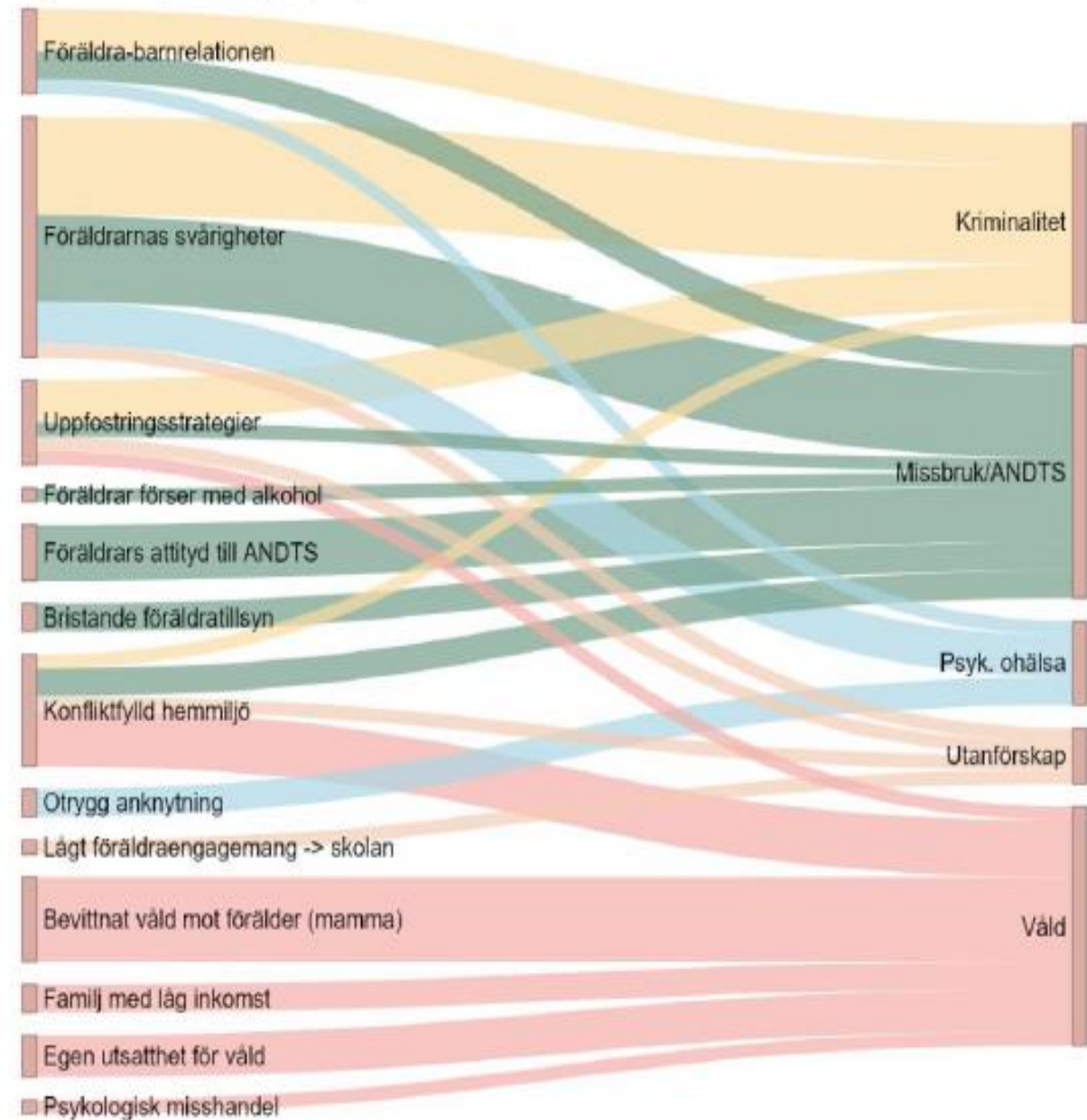
Återfall i brott ska innebära straffskärpning vid dom.

Risikfaktorer på individ- och familjenivå

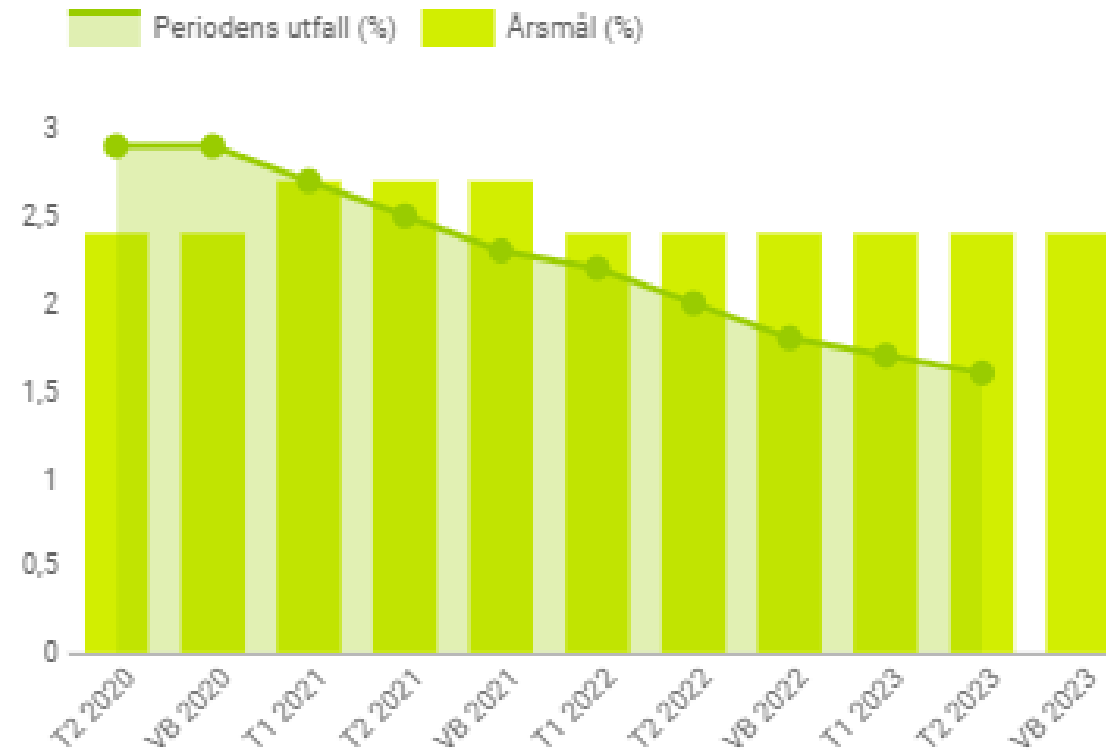
Figur 3. Riskfaktorer på individnivå



Figur 4. Riskfaktorer på familjenivå



Andel barn i Farsta som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd 2020 till och med 2023



ILS indikator "Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd".

Antal vräkningar i Farsta som berört barn 2020 - 2023



ILS, indikator "antal vräkningar som berör barn"

Befolkningsfakta Farsta stadsdelsområde 0 – 19 år

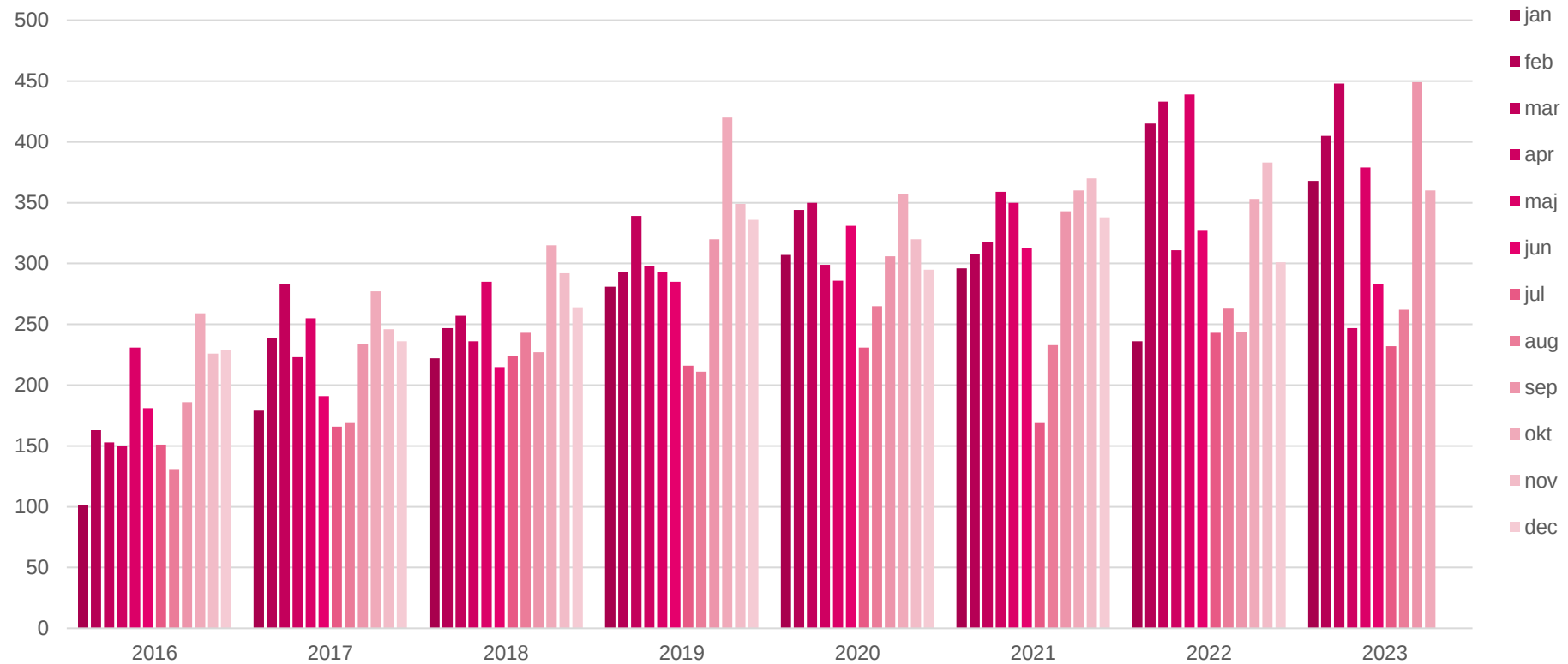
Folkmängd den 31 december 2022

	Antal				Procent	
	2013	2022	2027	2032	2022	2032
0 år	759	631	739	887	1.0%	1.3%
1-5 år	3 725	3 761	3 538	4 180	6.1%	6.0%
6-15 år	5 573	7 492	7 293	7 154	12.1%	10.3%
16-19 år	2 243	2 515	2 846	2 886	4.1%	4.2%

<https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/statistik/omradesfakta/soderort/farsta/farsta-stadsdelsomrade.pdf>

Nyckeltalsrapport oktober 2023

Antal anmälningar per månad, barn och unga



Antal anmälningar per stadsdelsnämnd samt antal av dessa som hanterats inom ramen för utredning, totalt samt fördelat på kön 2022

Stadsdelsnämnd	Antal invånare 0–20*	Antal anmälningar	Antal inledda eller kopplade utredningar**	Antal inledda utredningar***	Flickor	Pojkar
Rinkeby-Kista	13 643	2 993	1 900	799	762	1 138
Spånga-Tensta	11 423	2 215	1 288	546	565	723
Hässelby-Vällingby	20 255	4 214	2 457	1 162	1 076	1 381
Bromma	20 192	2 471	1 450	513	664	786
Kungsholmen	11 462	1 024	457	180	182	275
Norrmalm	12 872	1 254	670	285	355	315
Östermalm	13 835	1 524	920	314	359	561
Södermalm	23 084	2 835	1 360	468	669	691
Enskede-Årsta-Vantör	24 072	5 520	3 338	1 223	1 537	1 801
Skarpnäck	10 790	1 333	626	272	288	338
Farsta	14 629	3 876	2 036	631	899	1 137
Hägersten-Älvsjö	29 588	4 427	2 595	926	1 128	1 467
Skärholmen	9 378	2 766	1 891	670	837	1 054
Totalt i staden	215 565	36 452	20 988	7 989	9 321	11 667

Källa: Sociala System.

* Avser medelbefolkningen för helåret i åldersgruppen 0 till 20 år.

** Antalet anmälningar som hanterats inom ramen för utredning antingen genom att ny utredning inletts eller genom att anmälan kopplats till en pågående utredning.

***Antal utredningar som inletts av de anmälningar som avsåg barn som inte redan omfattades av en pågående utredning.

Andel unika barn som aktualiserades för en utredning efter anmälan i relation till befolkningen totalt samt uppdelat på åldersgrupp och stadsdelsnämnd 2022

Stadsdelsnämnd	0–5 år (%)	6–12 år (%)	13–14 år (%)	15–17 år (%)	18–20 år (%)	Samtliga (%)
Rinkeby-Kista	6,0	7,9	6,5	13,8	3,4	7,3
Spånga-Tensta	4,5	8,1	4,8	9,8	1,4	6,0
Hässelby-Vällingby	6,3	8,8	5,4	9,6	1,4	6,7
Bromma	2,7	4,2	3,3	4,9	0,7	3,3
Kungsholmen	1,4	2,2	2,2	2,8	1,0	1,8
Norrmalm	1,7	3,7	2,9	4,5	0,7	2,6
Östermalm	1,8	3,9	2,9	3,6	0,7	2,6
Södermalm	1,7	3,4	2,8	4,2	1,0	2,6
Enskede-Årsta-Vantör	5,1	8,0	5,4	9,1	2,4	6,2
Skarpnäck	2,0	3,7	3,5	6,8	1,6	3,3
Farsta	3,6	6,6	5,7	8,6	1,8	5,3
Hägersten-Älvsjö	3,0	4,4	3,9	6,3	1,7	3,8
Skärholmen	7,6	10,6	9,1	11,9	3,8	8,8
Totalt i staden	3,4	5,7	4,3	7,2	1,5	4,5

Källa: Sociala System.

*Denna tabell avser barnens ålder vid årets slut och inte ålder vid tidpunkten när anmälan inkom.

Antal anmälningar som lett till utredning utifrån egna svårigheter hos barnet, uppdelat på stadsdelsnämnd och anmälningsorsak 2022

Egna svårigheter hos barnet						
Stadsdelsnämnd	Skolsociala problem	Beteendeproblem	Förseelse/annan brottslighet	Alkohol-/narkotikamissbruk	Psykisk ohälsa	Övrigt*
Rinkeby-Kista	110	171	104	98	51	22
Spånga-Tensta	97	161	64	103	90	113
Hässelby-Vällingby	89	167	72	108	65	24
Bromma	131	146	84	124	99	25
Kungsholmen	24	36	23	44	35	12
Norrmalm	42	23	9	48	99	11
Östermalm	72	64	41	52	90	4
Södermalm	106	138	75	144	116	26
Enskede-Årsta-Vantör	173	311	193	195	192	57
Skarpnäck	57	74	43	85	83	16
Farsta	170	290	172	167	141	37
Hägersten-Älvsjö	149	251	156	163	246	51
Skärholmen	167	280	97	77	97	26

Socialtjänstrapport 2022

Antal anmälningar som lett till utredning utifrån problematik hos förälder eller vårdnadshavare, uppdelat på stadsdelsnämnd och anmälningsorsak 2022

Problematik hos förälder eller vårdnadshavare								
Stadsdelsnämnd	Fysiska övergrepp mot barnet	Psykiska övergrepp mot barnet	Van-vård/försum-melse	Våld inom familjen/närstående	Relations-konflikt inom familjen	Alkohol-/drogmiss-bruk	Heders-relaterad problematik	Övrigt**
Rinkeby-Kista	70	22	172	234	58	143	13	80
Spånga-Tensta	135	52	172	195	153	120	17	95
Hässelby-Vällingby	226	27	119	271	183	200	20	98
Bromma	104	53	195	263	119	199	15	111
Kungsholmen	38	27	43	63	54	63	*	48
Norrmalm	56	25	52	123	102	78	*	61
Östermalm	73	34	72	120	115	82	0	60
Södermalm	96	57	100	214	208	190	*	106
Enskede-Årsta-Vantör	136	91	506	620	286	465	17	222
Skarpnäck	44	30	37	91	78	57	*	51
Farsta	193	81	195	304	247	239	5	149
Hägersten-Älvsjö	310	140	309	388	331	350	7	219
Skärholmen	160	42	199	245	141	199	23	95

Stockholmsenkäten 2022, svar från ungdomar i årskurs nio och år två i gymnasiet

- Hot och våld har minskat
- Narkotikaanvändning sjunker
- Ungdomars självrapporterade brottslighet
- Psykisk ohälsa har ökat de senaste åren i Farsta stadsdelsområde

Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?

- Psykisk ohälsa
- Brist på skolmotivation
- Brist på fritidsaktiviteter
- Oro kring våldet som eskalerat i samhället

Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

- Konflikter mellan föräldrar och ungdomar
- Bristande tillit till vuxna och myndigheter
- Svårigheter att orientera i föräldraskapet

Vilka tendenser ser vi bland barn och unga?

- Hög grad av psykisk ohälsa
- Problematisk skolnärvaro
- Sociala medier

Vilka problem/risker ser vi kopplat till barn och unga?

- Riskfyllt beteende
- Missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa
- Socioekonomisk utsatthet

Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra? Vad kännetecknar dessa grupper?

- Unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar
- Unga med bristande skolgång och bristande fritidsintressen
- Unga med föräldrar med bristande föräldraförmåga eller egen problematik

Positiva exempel på förvaltningens förebyggande arbete

- Humlan
- HBTQI-häng
- Famnen
- Hembesöksprogrammet
- Fältassistenter
- BUS-samverkan
- Ungdomsmottagning
- SST- skolsociala teamet
- Anhörigstöd
- SSPF- samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid
- Barnrättsarbete
- iRisk- Risk- och skyddsbedömningar
- Fritidsbiblioteket
- Feriejobb
- Informationsmöten för föräldrar
- Syskonbrev
- Koordinatorstöd
- BRA-samtal

Vilka behov ser vi i det förebyggande arbetet som inte blir tillgodosedda?

- Bristande skolgång / skolresurser
- Fritidsaktiviteter
- Bristande omsorg av föräldrar

Finns det något vi behöver hjälp med från andra aktörer för att göra mer?

- Ökad kunskap om fonder/ stipendier
- Fortsätta öka samverkan med förskolor, skolor, regionen, Första Linjen, polis, resurspedagoger och BUP

Vilka nyckelfaktorer anser vi är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet?

- Unga ska ha trygga och meningsfulla sammanhang
- En kraftsamling och utökade resurser inom skolan, socialtjänst och förebyggande insatser
- Tidigt stöd till både unga och föräldrar

Familjestödsenhetens vinst i Kvalitetsutmärkelsen 2023

”Enheten visar på ett tydligt systematiskt kvalitetsarbete. De har sina målgruppers fokus när de identifierar behov, sätter upp mål, väljer relevanta arbetssätt och utvärderar dem.

Verksamheten har ett mycket starkt målgruppsfokus både i planering och praktiskt genomförande av insatser och uppdrag. Intern och extern samverkan ses som viktig för att möta behoven från en bred målgrupp.

Arbetsplatskulturen genomsyras av stort gemensamt ansvarstagande för utveckling som skapas av tillitsbaserat och närvarande ledarskap samt medarbetarnas stora delaktighet och engagemang.”



Presentation till trygghetsberedningen

Ny socialtjänstlag

För att åstadkomma verklig förändring krävs en långsiktig omställning, där socialtjänsten skiftar fokus till ett mer förebyggande arbete och tidiga insatser. I praktiken kan det till exempel handla om mer icke biståndsbedömda insatser i större utsträckning. Det kan även handla om att uppsökande verksamhet och fler insatser utan samtycke samt att utveckla samverkan med andra huvudmän, såsom skolan och polisen, samt med civilsamhällets organisationer.

Under 2024 ska en ny socialtjänstlag presenteras och arbetet påbörjas för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst som ska införas 2025.

Stockholmsenkäten 2022, ungdomar i årskurs nio och år två i gymnasiet

Det finns två motgående trender, en generell positiv trend där hot och våld har minskat enligt unga i Stockholmsenkäten 2022 samtidigt som skjutvapenvåldet ökar i samhället.

Sedan 2002 är variationerna små när det gäller frågan om elever någon gång har använt narkotika enligt Stockholmsenkäten 2022. I Farsta stadsdelsområde är andelen pojkar och flickor i årskurs 9 som uppger att de någon gång använt narkotika lägre än vid föregående mätillfälle. Jämfört med stadens snitt så ligger pojkar i åk 9 i Farsta på samma snitt som staden medan flickor i åk 9 i Farsta ligger något under stadens snitt. Detsamma gäller för flickor på gymnasiet år 2. När det gäller pojkar i gymnasiet år 2 så ligger de på samma snitt som staden i stort.

Varken pojkar eller flickor i grundskolans åk 9 i Farsta sticker ut när det gäller deras självrapporterade brottslighet. Detsamma kan ses för flickor i gymnasiet där en lägre andel uppger att de gjort olika brottsliga handlingar jämfört med Stockholmsenkätens resultat 2020. När det gäller pojkar år 2 på gymnasiet kan man se några frågor där andelen svarande ligger lite högre än snittet för staden. Det gäller frågorna om man tagit pengar hemma som inte var deras, köpt något som de vet var stulet och stulit en moped eller motorcykel.

Utifrån polisens medarbetardialog upplevs den psykiska ohälsan ha ökat de senaste åren i Farsta stadsdelsområde. Hanteringen av de som mår psykiskt dåligt har kommit att bli allt mer resurskrävande för polis, kommun och region. Psykisk ohälsa kan vara en av orsaksförklaringarna till det växande våldskapitalet och de brott som sker i samhället. Utifrån Stockholmsenkäten man kan utläsa att ungdomar mellan 14-18 år mår sämre psykiskt, som kan antas bero på inflation som påverkar familjens ekonomi, krig, efterdyningar av pandemin och oro för framtiden, vilket även kan påverka skolresultaten negativt.

Medarbetardialog inom avdelningen individ- och familjeomsorg

Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?

Fältassistenternas upplevelse under året är att många barn och unga i Farsta mår dåligt psykiskt och berättar att de ofta har ont i magen, svårt att sova samt att de känner sig enormt omotiverade gällande skolan. Den generella stämningen bland ungdomar känns väldigt hård och negativ med bland annat ett negativt språkbruk och jargong. Fältassistenterna har uppmärksammat att många ungdomar befinner sig i Farsta centrum både under och efter skoltid.

Utifrån de som kommer till Famnen hänvisade från BUP, Första Linjen, Mottagningsgruppen, BVC, BMM, Skolor, förskolor eller sökt eget stöd upplever Famnen generellt att barn och unga känner sig pressade och stressade. Det är ofta slitningar i grupper och pressen från skolan upplevs ofta som svår.

Behandlare inom det skolsociala teamet möter ungdomar med psykisk ohälsa, icke fungerande skolgång och social isolering. De elever de möter har generellt sett mycket ångest, oftast kopplat till skolan.

SIG-samordnare ser en ökad oro kring våldet som eskalerat i samhället. En god psykisk hälsa har ökade utmaningar i relation till sociala medier då det är svårt att hitta fredad zon. Barn och unga som mår psykiskt dåligt löper större risk att dras in i kriminalitet som sedan också bidrar till en ökad psykisk ohälsa. Kuratorer på ungdomsmottagningen noterar att en betydande del av de ungdomar de möter lever i socioekonomisk utsatthet av varierande grad och det är märkbart att de påverkas av det nuvarande ekonomiska läget.

Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

Mycket konflikter mellan föräldrar och ungdomar. Ökad risk för våldsutsatthet bland barn med funktionsnedsättningar. Föräldrar som är trötta och barn med utagerande problematik som kan vara svårt att hantera(FUNK).

Fältassistenterna upplever att många ungdomar som mår dåligt eller som är i behov av stöd ofta har svåra relationer med vuxna i deras liv. Detta kan leda till att ungdomar riskerar att råka illa ut, löper högre risk för att utvecklas ogynnsamt samt har en bristande tillit till andra vuxna. Socialtjänsten upplever att föräldrar ofta är villiga att ta emot hjälp som från myndigheter, skolan samt fältassistenterna.

Enlig SIG-samordnare finns det svårigheter för skola och föräldrar att nå barnen och få en komplett bild av deras mående och vilka risker de utsätter sig för kopplat till sociala medier. Många unga känner sig stå långt från de vuxna och inte förstådda, det är många som känner press både från skola och föräldrar och uttrycker att föräldrarna inte förstår dem. Till Famnen kommer många föräldrar som har svårt att orientera i sitt föräldraskap. Svårigheter med att stötta barn som mår dåligt, det spiller ofta över till föräldrars egen oro. Överlag svårt att sätta gränser redan från barnets tidiga ålder. Barn får ta mycket eget ansvar och lämnas ensamma i sina känsloliv.

Vilka tendenser ser vi bland barn och unga

Hög grad av psykisk ohälsa bland barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Överrepresenterade vad gäller problematisk skolfrånvaro(FUNK). Skolsociala teamet ser att problemen i skolorna ofta är kopplade till sociala medier eller till skärmanvändande i stort. Datorerna i skolorna blir ofta en distraktion då det går att spela på

dem och använda internet vilket försvårar koncentrationen. Gränssättning av användande av mobiler är ett problem i skolan och i hemmet.

SIG-samordnarna ser ett sämre psykiskt mående unga, med ökande koncentrationssvårigheter. Man ser även ett ökande grovt våld utövat av flickor.

Famnen ser en ökad ångest, ökade problem att orka med press från skola, ökad känsla av ensamhet och stress. Detta riskerar att spelande och tid på nätet ökar. Fler barn undviker eller orkar/kan inte vara i skolan. Vi ser också ökade tendenser i att det är svårt för barn och unga att få rätt hjälp och stöd.

Vilka problem/risker ser vi kopplat till barn och unga?

Biståndsenheten för personer med funktionsnedsättning ser en stor andel psykisk ohälsa. Man ser även tecken på sexuellt utnyttjande, riskfyllda beteende utifrån funktionsnedsättning, särskilt flickor. Pojkar lockas in i kriminalitet, inte många men förekommer, har ännu svårare än "vanliga" ungdomar att förstå konsekvenser.

Fältassistenterna ser missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa bland barn och unga och en ökad användning av olika substanser. Ungdomar rör sig mellan stadsdelarna och i olika gruppkonstellationer som förändras från dag till dag. Det gör det svårt för fältassistenter och andra vuxna att hänga med och bygga allians med ungdomarna. Famnen ser ångest, depression, utanförskap, känsla av hopplöshet, trötthet samt en ökad risk att utveckla psykisk sjukdom bland unga. Ungdomsmottagningen ser rekrytering till gängkriminalitet, familjer med socioekonomisk utsatthet, våldsutsatthet, svårtillgänglig vård för psykisk ohälsa, bristande resurser i skolan.

Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra? Vad kännetecknar dessa grupper?

Det finns behov att öka kunskapen kring NPF och psykisk ohälsa. Barn med NPF har större risk att hamna i utanförskap och kriminalitet enligt Skolsociala teamet.

Autism utan IF(intellektuell funktionsnedsättning)- hög grad av psykisk ohälsa. Problematiske skolfrånvaro. Lindrig IF- Lättleda personer som kan hamna i farliga situationer och utnyttjas, både sexuellt, ekonomiskt samt utföra brott(FUNK).

Fältassistenterna upplever att många av de ungdomarna som hänger i Farsta centrum för tillfället har större utmaningar än andra då de saknar fritidsintressen eller andra tydliga friskfaktorer. Många av ungdomarna har bristande tillit till vuxna, såväl utomstående som inom familjen. De upplever att de har bristande skolgång samt skolresultat och att det förekommer omplaceringar mellan skolor. Söker sig till spännande och normbrytande miljöer och människor.

Psykisk ohälsa påverkar även skolan, relationer, sömn osv. Det är en stor utmaning för fältassistenterna att få ungdomarna att vilja prata om sitt mående. Men att fokus behöver ligga på måendet innan motivation till skolgång, umgänge kan ske.

Famnen, UM och SIG; Flickor och ångest, Barn/unga med odiagnostiserade NPF, unga med funktionsnedsättningar, unga HBTQI-personer. Barn till föräldrar med psykisk sjukdom och/eller missbruk, frånvarande förälder, föräldrar med bristande ekonomi, icke etablerade föräldrar i samhället samt till föräldrar utan nätverk.

Vilka goda exempel finns ifråga om förebyggande arbete?

Har vi goda exempel där det finns hinder mot att göra mer/utveckla arbetet? Hur ser hindren ut/vad behövs för att röja hindren?

- Koordinatorstöd, Insatsen innebär att föräldrar till barn med funktionsnedsättningar får praktiskt stöd av en koordinator och ska fungera som ett tillfälligt stöd till föräldrar i en belastad situation.
- Humlan, anhörigstöd i samarbete med Svenska kyrkan för barn som har anhöriga i missbruk och/eller psykisk ohälsa. (de anordnar även grupper för föräldrar)
- HBTQI-häng, en trygg verksamhet med grupp för unga HBTQI-personer.
- Famnen, Är en kostnadsfri mottagning som erbjuder samtalsstöd för personer mellan 0-23 år samt föräldrar
- Hembesöksprogrammet, Förstagångsföräldrar och föräldrar som får sitt första barn i Sverige boende i Fagersjö, Hökarängen och Farsta strand ska erbjudas utökat hembesöksprogram som innebär föräldrarådgivning av socialtjänsten och sjuksköterskor från BVC.
- Fältassistenter Fältassistenterna arbetar uppsökande bland ungdomar på gator och torg, skolor, fritidsgårdar och på internet. Fältassistenterna samarbetar med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar. De arbetar inte bara uppsökande utan har även HBTQI-häng, samtalsstöd, föreläser på skolor och mycket annat
- BUS-samverkan för barn i behov av särskilt stöd, Barn i behov av särskilt stöd (BUS). Syftet med BUS-samverkan är att lyfta barn/unga under 18 års behov av särskilt stöd från skolan och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården. Den tydliggör ansvar och beskriver gemensamma utgångspunkter, mål och samverkansstrukturer för att barn i behov av särskilt stöd ska få de insatser de behöver och har rätt till.
- Ungdomsmottagning, är både kostnadsfri och frivillig och vänder sig till ungdomar mellan 12-22 år. På ungdomsmottagningen jobbar kuratorer, barnmorskor och en gynekolog.
- SST- skolsociala teamet, Skolsociala teamet jobbar med barn som har svårigheter i skolan. Målet är att ge elever med hög skolfrånvaro och låg måluppfyllelse likvärdiga förutsättningar att klara av skolan. Stöd från teamet är frivilligt och teamet jobbar på uppdrag av skolan. Det största arbetet sker i hemmet men de kan även stötta upp i skolan.
- Anhörigstöd, Ger stöd till anhöriga till personer som är kriminella, långvarigt sjuka, äldre eller som har någon form av funktionsnedsättning eller missbruksproblematik.
- BRA-samtal, (Barns Rätt som Anhöriga) för barn och unga mellan 7-18 år som har en förälder eller annan vuxen omsorgsperson med: missbruks- eller spelproblem, psykisk sjukdom, psykisk- eller intellektuell funktionsnedsättning, allvarlig fysisk sjukdom/skada, som avlidit. Syftet är att öka barnets delaktighet och handlingsutrymme. På lång sikt är målsättningen att stärka barn och ungas utveckling och att förebygga psykisk och fysisk ohälsa.
- SSPF – Samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid, Är ett samverkansforum där skola, socialtjänst, polis och fritid möts. Tillsammans ska man identifiera trender, tendenser samt lyfta avvikelser. Dessutom ska deltagande aktörer utveckla samverkan, skapa kontaktvägar, få en ökad förståelse för varandras arbete och fatta beslut om åtgärder.
- Informationsmöten för föräldrar med barn med funktionsnedsättning om kontakter, insatser och rättigheter.
- Barnrättsarbete, ett arbete inom förvaltningen för att stärka barnperspektiv och barns rättigheter, exempelvis syskonbrev.

- iRisk- Risk- och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn, ett arbetsinstrument för att bedöma risk för att barn utsätts för våld.
- Fritidsbiblioteket, tar tillvara på begagnade fritidsartiklar exempelvis urvuxna fotbollsskor, bollar, bandyklubbor för att sen "hyra ut" gratis till boende i Farsta.
- Feriejobb, Är arbete för ungdomar under skolloven. Genom feriejobb kan ungdomar ta sitt första kliv in på arbetsmarknaden, träna språkliga och sociala färdigheter samt öka chanserna till fortsatta jobb i framtiden

Famnen samverkar gärna men stöter ibland på hinder då det är svårt att samverka med parter som inte kan/förmår. Man kan tänka att resursbrist är en del i svårigheterna men också kraven på samverkan inte är tydligt.

SST menar att hinder som uppstår är kopplade till sekretesslagen och GDPR som försvårar för föräldrar att ta kontakt med varandra via skolan. Det är svårt att uttala sig kring relationer föräldrar och skola, samma med föräldrar och barn. SIG ser att rekrytering och hot från kriminella nätverk gör folk rädda att berätta.

Vilka behov ser vi hos barn och unga som inte blir tillgodosedda?

Fältassistenterna och SST ser bristande skolgång och resurser/förutsättningar för barnen i skolan samt bristande motivation för skola. Meningsfulla fritidsaktiviteter saknas.

Famnen ser att det är svårt att få sammanhållande stöd från föräldrar, skola, öppenvård och vården.

Ungdomsmottagningen ser att en del omsorgsbehov inte blir tillgodosedda i vissa familjer och att det finns behov av specialiserad vård som ibland dröjer.

Fältassistenterna hade önskat att de hade kunnat jobba mer i förebyggande syfte med ungdomar redan i mellanstadiet då många i högstadiet (som är deras fokusgrupp) redan tappat motivationen, är involverade i kriminalitet, missbruk samt mår dåligt psykiskt på ett sätt som gör de mindre mottagliga för vuxna.

Stadsdelen har fem högstadieskolor och skulle fältassistenterna även arbeta mot mellanstadiet skulle de behöva de vara fler.

Famnen upplever att det nätverksarbetet mellan resursgivare behöver stärkas. Barn och unga faller mellan stolarna och får ibland stöd för sent.

Familjer som lever under ekonomisk utsatthet som i sin tur drabbar barnen, i form av exempelvis trångboddhet, inget ekonomiskt utrymme för fritidsaktiviteter, föräldrar som behöver arbeta skift i familjer med yngre barn där de äldre syskonen måste passa sina yngre syskon. Det är ofta den dåliga ekonomin hindrar oss i vårt arbete att hjälpa föräldrarna att tillgodoses sina barns behov.

Om samhället kunde samordna och organisera så att barn och unga i vår stadsdel fick meningsfulla aktiviteter kvällar/helger/lov skulle vi kunna förebygga att våra unga hamnade i utanförskap/kriminalitet. Aktörer som Jobbtorg/Arbetsförmedlingen tillsammans med civilsamhället skulle kunna starta olika verksamheter där unga vuxna som är arbetssökande fick leda arbetet med våra barn och unga- arbetssökande som kan musik, mecka med bilar/elspargar, eller gaming – där de unga får båda lära sig att göra/spela musik, lära sig att mecka med bilar/elspargar eller lära sig om spel/programering... visst det krävs en del organisering- men om man fick till något sådant som även ledde till att de unga fick extrajobb, skulle det innebära att jakten på pengar fick ett annat fokus- för i slutändan handlar det om att barnen och deras familjer är fattiga.

Svårt ibland att nå ungdomar på grund av rädsla för socialtjänsten, bristande tillit till myndigheter och pågående desinformationskampanjer.

Finns det något vi behöver hjälp med från andra aktörer för att göra mer? Ser vi i något avseende att vi behöver utveckla vår samverkan med andra aktörer?

Fältassistenter skulle önska mer information om hur barn och ungdomar kan söka stipendium/fonder, samt samverka med relevanta aktörer. Detta för att fältassistenterna ska kunna lotsa ungdomar till rätt aktör.

Verksamheterna ser att ett fortsatt utvecklingsområde är samverkan är med förskolor, regionen, Första Linjen, polis, resurspedagoger och BUP.

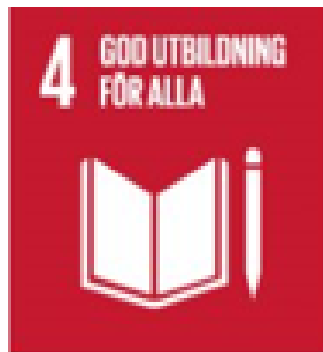
Vilka nyckelfaktorer anser vi – utifrån vårt perspektiv – är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet?

Barn får stöd med trygga och meningsfulla sammanhang – mindre risk att lockas av destruktiva personer(FUNK) Enligt fältassistenterna är det viktigt att föräldrar får rätt förutsättningar och kännedom om de riskfaktorer som finns för att hamna i eller utsättas för kriminalitet. Samtliga verksamheter ser att det behövs en kraftsamling och utökade resurser inom skolan, socialtjänst och förebyggande insatser för att barn ska få rätt hjälp och stöd tidigt. Förenkla samverkan och kommunikation mellan olika aktörer. Tidiga föräldrainsatser utifrån anknytning och samspel. Att föräldrar tidigt får utbildning och förståelse hur barn/unga påverkas av sociala media.

Vi behöver skapa ökat förtroende för socialtjänsten, så att det inte blir stigmatiserande att behöva eller söka hjälp från oss.

Trygghetsberedningen - Farsta

SKOLAN



Bilaga 5

Områdesfakta

Områdesfakta Stockholm stad Farsta stadsdel 31 dec 2022.

- 1838 barn-ungdomar ålder 6-15 år, ca 12% av invånarna i SDF. Antal skolor: 9 st kommunala skolor, 4 fristående

- Farsta grundskola har 930 elever varav 100 elever bor i annan kommun, x antal procent bor i andra SDF. ca 750 elever, - Magelungsskolan 340 elever

Utländsk bakgrund: 0-15 år 35,7% födda utlandet (Stockholm 28,8)

Behörighet till gymnasieskolan 2022; kvinnor 88,9%, män 86,1%, svensk 86,2 och utländsk 89,1

Allmän bild

Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?

- Många barn mår bra och har det bra, det kan vi se av svar i olika grundskoleundersökningar och hälsoundersökningar.
- L/M upplever vi att de (barn) mår generellt bra och det är en god stämning.
- Det kryper dock ner i åldrarna med psykisk ohälsa och tendenser att bli "hemmasittare".
- H/ Stämningen bland barnen är överlag god, det finns spänningar och konflikter mellan elever. Det visar sig framförallt utanför skolans verksamhet.
- Aug-okt -23 Klimatet på Farsta grundskola efter skjutningen har ändrat sig, blivit lugnare. Generellt sätt har skolan det lugnt i inre miljön. Det har inte bara med skjutningen att göra utan att förra årets åk 9 elever har slutat, inom den årskursen fanns det några ungdomar som inte spred så trevlig signaler i dess närhet.
- H /Bra blandning/sammansättning av barn. Aktiva föräldrar med många åsikter. Ibland konstruktiva. Många frågor om hur skolan behandlar aktuella ämnen som rekrytering av gängkriminalitet, psykisk ohälsa osv.

Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

- Många relationer mellan skolan och föräldrar fungerar väl. Föräldrar kommer och deltar på utvecklingssamtal 1/g termin.
- Relationer mellan föräldrar och barn, oftast god. Det finns såklart föräldrar- barn där det inte är optimalt. Skolan kan genom mentor/kurator/skolsköterska/psykolog/skolläkare ta upp, tipsa om Famnen som en första instans. Skolläkaren träffar alla barn under åk F-1 med en av sina föräldrar, ibland båda. Ett bra sätt att få en bild, uppfattning om relationer.
- Fritidspersonal träffar barn och föräldrar i samband med lämning/hämtning på skolan vilket oftast är daglig. En daglig kontakt med föräldrar under lågstadiet har en bra förebyggande effekt. Skolan upptäcker som oftast om det finns några avbrott i relationer kring barnet.
- Kontakt mellan föräldrar- skolan bjuder in till informationsmöten/årsvis samkväm mellan barn och föräldrar några ggr/år. Skolan har ofta koll på vilka föräldrar som inte deltar och försöker för barnets skull motivera att komma, delta.
- Jag ser ingen skillnad mot hur det varit genom åren. Möjligtvis att sociala medier kan öka på eventuell irritation eller annat som skaver samt att genom att kunna skicka mejl t.ex. tar man sig inte en funderare innan man skriver t.ex. i affekt. Fler VH vill framföra vad de tycker och få som de vill.
- God relation till vårdnadshavare och nästa alla har tillit till skolan
- Upplevelse att Vh ska ha en helhetsgrepp om allt
- Behov av att bygga en samhörighet med de i området och andra vuxna.

-Vilka tendenser ser vi bland barn och unga?

- att barn inte har fritidsaktiviteter utanför skolan
- hälsosamtal åk 4
- att alla barn inte äter frukost hemma. Skolan erbjuder frukost till elever åk 4-6 från kl.7.30 och åk 7-9 smörgås i elevcafeet (ca 40 st) / Ma erbjuder frukost till alla från kl.07.30-08.00
- De rör sig i sociala medier och på plattformar som är mindre lämpliga. Språkbruk förändras i negativ riktning.
- Att barn inte får vara barn, de ska bli tonåringar så fort
- L/M De kanske inspireras och påverkas kanske i högre grad av sociala medier. När det "becknaväskorna" kom hade några av våra elever sådana som de fyllde med vanligt gräs och örter...
- H/ Ser tendenser som glamourifiering av gängkriminalitet bland unga pojkar på mellanstadiet trots att vi inte kan identifiera särskilt många med påtagliga riskfaktorer.

-Vilka problem/risker ser vi kopplat till barn och unga?

- Att föräldrar har oregelbunden arbetstid, kan inte vara hemma på morgonen när elev ska gå till skolan eller vara hemma på em när eleven kommer hem efter skoldagen. Kan bli att eleven är ute på platser, byter kamrater och går under radarn utan att upptäckas.
- Kan vara fattigdom i familjen. Eleven önskar sig saker som andra har, som den inte kan få pga kanske förälder är arbetslös, saknar ekonomin. Kan lockas till att göra en tjänst åt någon äldre ungdom, få en slant som kan göra att det känns bättre.-risk snatteri, eller få pengar av andra för tjänster.
- L/M Att vuxna inte vågar vara vuxna (då menar jag inte bete sig auktoritärt) men att hjälpa barn att leva.
- Vuxna måste sluta curla och låta barn lära sig att ta eget ansvar och prata mer om ansvar och konsekvenstänk
- Vuxna ber och tar inte emot hjälp, fel bild av soc.tjänsten
- Musik och modepåverkan.
- H/ Rejäl ökning av psykisk ohälsa och framförallt självskada bland flickor på mellan- och högstadiet.
- Pojkars resultat stiger, flickors sjunker.

-Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra? Vad kännetecknar dessa grupper?

- Elever som blivit vittnen till att förälder utsatts för våld i nära relation, eller själva blir utsatta för våld av förälder. Kan vara avbrott i skolgång, skolfrånvaro, svårt att bygga tilltro och öppna sig till skolans personal.
- Risker kan vara för de elever med frihetsberövade föräldrar/syskon, att det inte framkommer, att barnet inte får det stöd som hen har behov av. Svårigheter kan vara att få till ett hållbart samarbete med VH, fungerar någorlunda bra under en intensiv familjebehandling men avbryts senare.
- Elever som byter skola ofta, flyttas kommer tillbaka. Blir svårt att hålla – bygga relationer. Kan ta tid innan det upptäcks att skolan behöver ha ett mycket närmare samarbete där EHT behöver finnas med. Kanske har stora kunskapsluckor, saknar betyg i kärnämnen. Krävs ett rätt stort arbete för skolan tillsammans runt eleven med föräldrar, EHT och kan också vara skolsamordnare (familjehemsplacerade barn). Kanske har skolkat mycket, kanske redan har missbruksproblem...
- Sociekonomiska mer svaga grupper, elever med NPF, elever i dysfunktionella hemförhållanden samt elever med invandrarbakgrund.

Positiva exempel

Vilka goda exempel finns ifråga om förebyggande arbete?

- Skolan tidigt upptäcker vilka elever som har behov av extra stöd, frukost, små samtal om hur duktig eleven är, att läxläsning löses inom skolans verksamhet.
- Att skolan i tidigt skede kan uppmuntra föräldrar att ta hjälp/stöd tidigt ex fr Famnen.
- Att skolan når fram till föräldrar och uppmuntrar till fritidsaktiviteter som skyddsfaktor.
- Att elever med NPF och dess föräldrar får adekvat stöd på fritiden och i skolan. Att eleven känner sig delaktig och inkluderad.
- Områdespolisers samverkan att besöka skolan regelbundet har en förebyggande effekt, att skolledare/uniformerade poliser som arbetar i närmiljön känner ungdomar rör sig inom skolan tillsammans har en förebyggande effekt.
- L/M men som vanligt görs det fantastiskt mycket i skolor, på fritidsgårdar, kollo etc.
- H/Vi har lyckats en del med att få elever med problematisk skolfrånvaro tillbaka till skolan.
- Skolan ses som en friskfaktor av eleverna.
- Det finns en kultur bland eleverna att det är plugga som gäller. Hinrderna är ofta höga och orimliga krav på sig själv bland eleverna.
- Vi har anpassat och riktat kompetensutvecklingen under hösten till behoven och gett tre kvalitativa och relevanta externa föreläsningar för personal. EHT tar en aktiv roll i att driva arbetet vidare. Det finns en samsyn i behoven. Vi har väl fungerande mindre undervisningsgrupper som ger barn med behov rätt förutsättningar.
- Vi har påbörjat samarbete med närliggande skola avseende fritidsklubb och haft fotbollsturnering. Vi har återkommande samarbete med Humlan. Kurator och skolsköterska arbetar riktat med värdegrundsfrågor och psykisk hälsa med både låg- och mellanstadiet.

- Har vi goda exempel där det finns hinder mot att göra mer/utveckla arbetet? Hur ser hindren ut/vad behövs för att röja hindren?

- Alla samverkansgrupper överenskommelser är bra men det är svårt när lagstiftning etc. sätter käppar i hjulen.
- Ma och Vårt värdegrundsarbete som vi tar upp kontinuerligt efter varje lov samt studiero och trygghetsarbetet.
- Mycket positivt med kulturskolan –El sistema inne i skolan. Hinder med lokalfråga för att utveckla skolans samarbete.
- Farsta grundskolas samtliga elever har sin idrottsundervisning 2 tillfällen/vecka på Farstahallen och Farsta IP. För två år sedan hade skolan tillgång till förråd i närhet till Ishallen vilket möjliggjorde att skolan kunde organisera skridskoåkning många ggr/läsår under idrottslektioner, på fritids och fritidsklubbtid. Sedan möjligheten togs bort har skolan inte den möjligheten längre. Finns ingenstans i dess närhet att förvara skolans inköpta skridskor. Alla barn äger inte egna skridskor, därför lånar skolan ut vilket kan faktiskt bidra till att fler deltar i FOC Farstas verksamhet på sikt. Fler elever skulle kanske få upp sitt intresse för att åka skridskor inom föreningsregi el allmänhetens åkning.
- Skolan hjälper till och tillagar mat till Sportcamp under 14 dgr v 32-33. Skolan vill ha hjälp att ordna till möjlighet att förvara skridskorna

Behov

Vilka behov ser vi hos barn och unga som inte blir tillgodosedda?

- L/M När större problem uppstår svårt att få till ngt effektivt. Elever kan byta skola och då är det ingen som tar vid de ev orosanmälningar som är gjorda. Det kan ta år innan de fångas upp och då kan det vara försent. Sen är det en klassfråga med många fritidsaktiviteter.
- Föräldrar stöd till de VH som brister i omsorgsförmågan att ge barnen som de behöver kring omsorg, uppfostran, kärlek, stöttning.
- H/ BUP möter inte upp. Barn med akuta självskadebeteende slussas runt i systemet och vi behöver rapportera avvikelser.
- SST har ej tillräckliga resurser för sitt uppdrag. Ambitionen är god men när ej resurserna finns i form av fysiska personer så falerar insatsen. Öka samarbetet med fritidsgårdar och parklekar under skoltid.
- Att bryta sekretessen mellan socialtjänst, polis och skola skulle vara en betydande faktor.
- ABC utbildning/ Komet för föräldrar i skolan (för långt ifrån oss)
- Aktivitetshus med kulturskolan/Klubben verksamhet/Fritidsgård/bibliotek m.m

- Vilka behov ser vi i det förebyggande arbetet som inte blir tillgodosedda? I vilka avseenden fungerar inte arbetet och var når vi inte fram?

- Finns det något vi behöver hjälp med från andra aktörer för att göra mer? Ser vi i något avseende att vi behöver utveckla vår samverkan med andra aktörer?

- Att bryta sekretessen mellan socialtjänst, polis och skola skulle vara en betydande faktor.
 - Ja, men då måste mandat finnas.
-
- Tidigt stöd och tillit till skolans profession

Nyckelfaktorer

- "medborgare känner tillit till professionen"
 - "barn får rätt stöd"
 - "föräldrar har rätt förutsättningar"
- Förhållningssätt och bemötande. Att höra och se eleverna i professionellt bemötande. Att kompensera för en ibland svikande vuxenvärld. Ofta i det lilla.
 - God samverkan med vårdnadshavare och tillit till varandras roller.
 - Att ungdomar går ut skolan med godkända betyg, att F-betyget försvinner
 - Att skolan etablerar framtidstro hos ungdomen
 - Att ungdomen ges möjlighet till fritidsaktiviteter
 - Att skola, socialtjänst och polis kan samverka kring ungdomen där sekretessen kan brytas
 - Att avhopparverksamhet tillgängliggörs för barn/ungdomar
 - Att stöd/insatser ges till/när dysfunktionella familjer

Trygghetsberedning BoU

2024-01-19



Allmän bild/påverkan

- Pisa-undersökningen – bristande skolresultat
- Otillräckligt föräldraskap
- Dålig familjeekonomi
- Det offentliga samtalet om krig, miljö och terrorhot – domedagskänsla/uppgivenhet?

Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?

- Många ungdomar/yngre mår inte helt bra.
- Stämningen är stundtals ganska hård.
- Många är stressade över kompisrelationer och konstellationer.
- Tystnadskulturen och dess konsekvenser om den bryts.
- Klimatet är inte alltid bra på sociala medier.



Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

- Skolan gör vad de kan, dock med bakbundna händer m.a.a. förmodad rädsla för att hamna på kant med föräldrar och elever.
- En del föräldrar upplevs trötta, rädda samt mer styrda av sina barn än tvärtom.
- Vårdnadshavare är väl medvetna om problematiken kring sina barn men inför sitt barn och andra vuxna så finns inga problem vilket skapar fel förutsättningar för barnet som istället ges möjlighet att "utnyttja" dessa två "läger".



Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

- Relationer mellan föräldrar och andra föräldrar ses som ganska bristfällig och i vissa fall naiv. Avsaknad av bra föräldranätverk.
- Det är svårt att se den större bilden av kompiskonstellationer och många nöjer sig med att lära känna barnets närmaste kompis och dess vårdnadshavare och tror av den anledningen inte att lögner, dumma handlingar mm förekommer.

Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

- Föräldrar verkar i vissa fall inte vilja/våga/orka ta tag i problem som de säkert noterar hos sina ungdomar. Exempelvis ser vi på foton och filmer i telefoner hur ungdomar röker och förvarar cannabis i sitt rum, utan att föräldrarna verkar ha agerat alls trots den oundvikliga lukten som narkotikan medför.
- Föräldrar verkar inte heller ha kontroll över sina barns ekonomi, de ifrågasätter inte dyra kläder, ny elektronik etc. Föräldrarna menar nog i många fall väl och vill kanske inte inkräkta på barnens integritet vilket leder till att man inte tittar i telefoner, fickor mm trots att man kanske anar att någonting inte står rätt till.

Vilka tendenser ser vi bland barn och unga?

- Bilden om vad eller vem som anses vara "tuff" pga. bus eller kriminella handlingar skapas i tidig ålder.
- Småsyskon tar tidigt efter storsyskon eller andra ungdomar både verbalt och i handling, i och utanför skolan.
- Hösten 2023 – en märkbar ökning av misshandlar och kränkningar mellan flickor.
- Attitydförändring (till det sämre) hos aktuella flickor – motstånd, glåpord och kaxigare attityd vid förhör.
- En stor grupp ungdomar anser det coolt att vara kriminell.

Vilka problem/risker ser vi kopplat till barn och unga?

- Identitetssökande – en sårbar tid för de unga.
- Tillgång till narkotika (inte bara ÖDS, soc. medier!)
- Destruktiv porr
- Tillgång till vapen

Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra? Vad kännetecknar dessa grupper?

- Utredare upplever att de har haft en hel del ungdomar med /misstänkt/ lindrig funktionsnedsättning som är misstänkta för brott. Dessa är förmodligen en enkel målgrupp för äldre kriminella att involvera i brott.
- Unga flickor med utåtagerande och destruktivt beteende. Normaliserat med kränkningar och våld, både inom och utom gruppen.
- Individer och grupper som rör sig över geografiskt stora områden.



Positiva exempel

Vilka goda exempel finns ifråga om förebyggande arbete?

- Koll på riskungdomar (gemensamma ungdomsutsättningar)
- Motiverande samtal vid förhör
- Råd/stöd till föräldrar i samband med förhör

Har vi goda exempel där det finns hinder mot att göra mer/utveckla arbetet? Hur ser hindren ut/vad behövs för att röja hindren?

Ännu mer tid och resurser vore gynnsamt för Farstapolisen för att oftare kunna besöka skolor i en positiv anda, kanske spela pingis, besöka Hallen, skapa goda relationer med ungdomar och göra "reklam" för polisyrket och sedermera ett laglydigt leverne. Detta förstärker även relationerna mellan fältare, skolpersonal, polis, soc. mm så att snabbare och mer informella kanaler skapas och så att en gemensam front mot kriminalitet bibehålls.

Behov

Vilka behov ser vi hos barn och unga som inte blir tillgodosedda?

- Avsaknad av krav från vuxenvärlden.
- Fri- och valmöjligheter för barn som inte är mogna nog.
- Barnets bästa (artikel 3 i barnkonv.) tolkas stundtals på ett kontraproduktivt vis.
- Dålig ekonomi och trångboddhet leder till att barnet hänger på torget istället.
- Hjälp med studier/läxor.
- Incitament att vara laglydig och sköta skolan.

Nyckelfaktorer

Vilka nyckelfaktorer anser vi – utifrån vårt perspektiv – är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet? (en nyckelfaktor kan t.ex. vara att "medborgare känner tillit till professionen", "barn får rätt stöd" eller att "föräldrar har rätt förutsättningar").

- Informera föräldrar m.fl. om gängrekryteringen som går neråt i åldrarna och dess tillvägagångssätt.
- Informera föräldrar m.fl. om tecken för narkotikapåverkan
- Informera om narkotikaförsäljning, förvaring mm
- Informera om att vara uppmärksam på om barnet kommer med nya dyra kläder etc.



Vilka nyckelfaktorer anser vi – utifrån vårt perspektiv – är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet? (en nyckelfaktor kan t.ex. vara att "medborgare känner tillit till professionen", "barn får rätt stöd" eller att "föräldrar har rätt förutsättningar").

- Informationsutskick hem i brevlådorna likt reklam om möjligt.
- Ju mer vi låter desto högre hörs vi.
- Ut med information om precis allt på sociala medier som framförallt vårdnadshavare har dvs facebook, Instagram, gärna TikTok och på skolor.

Vilka nyckelfaktorer anser vi – utifrån vårt perspektiv – är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet? (en nyckelfaktor kan t.ex. vara att ”medborgare känner tillit till professionen”, ”barn får rätt stöd” eller att ”föräldrar har rätt förutsättningar”).

”Vissa föräldrar behöver få konkreta råd / checklistor hur de kan hålla sitt barn på rätt bana och/eller styra tillbaka ifall ungdomen är på glid. Jag har för lite kunskap om Socialtjänstens frivilliga familjeinsatser för att kunna uttala mig om den men jag tror att man kan behöva utveckla metoderna”

”Föräldrar behöver skapa ett hem där ungdomar trivs”

”Barn med NPF behöver rätt stöd TIDIGT från alla relevanta aktörer”

”Med risk för att låta klyschig - goda förebilder behövs. Kanske försöka involvera unga ”kändisar” (som inte är gangsterrappare!) i någon typ av Farsta-festival eller annat evenemang för ungdomar.”

”Man ska inte underskatta föreläsningar på skolor. Jag minns fortfarande när två coola poliser besökte skolan i 9an och pratade om farorna med droger, jag minns t o m vad de sa”

Bilaga 7

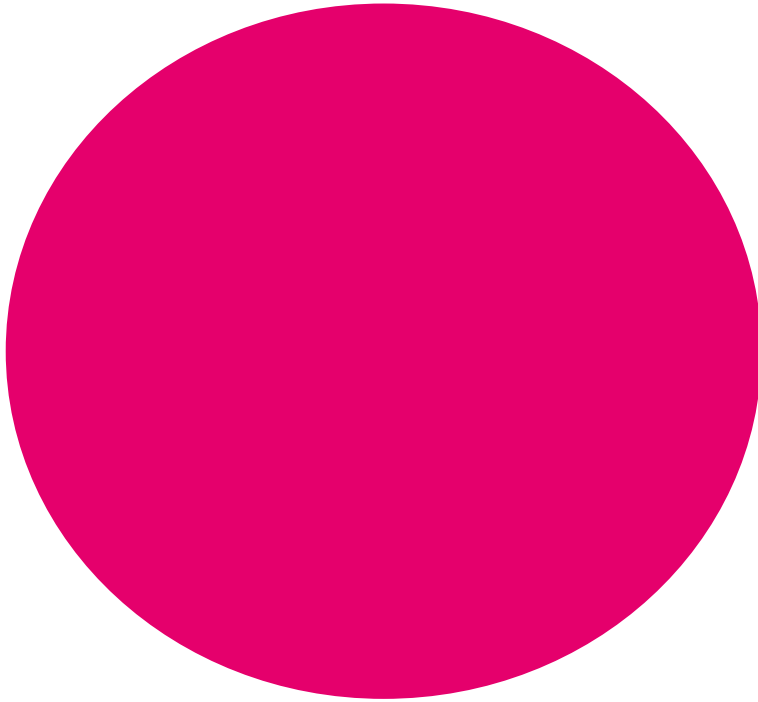
Trygghetsberedningen 2024-01-25

Avdelningen för stadsutveckling



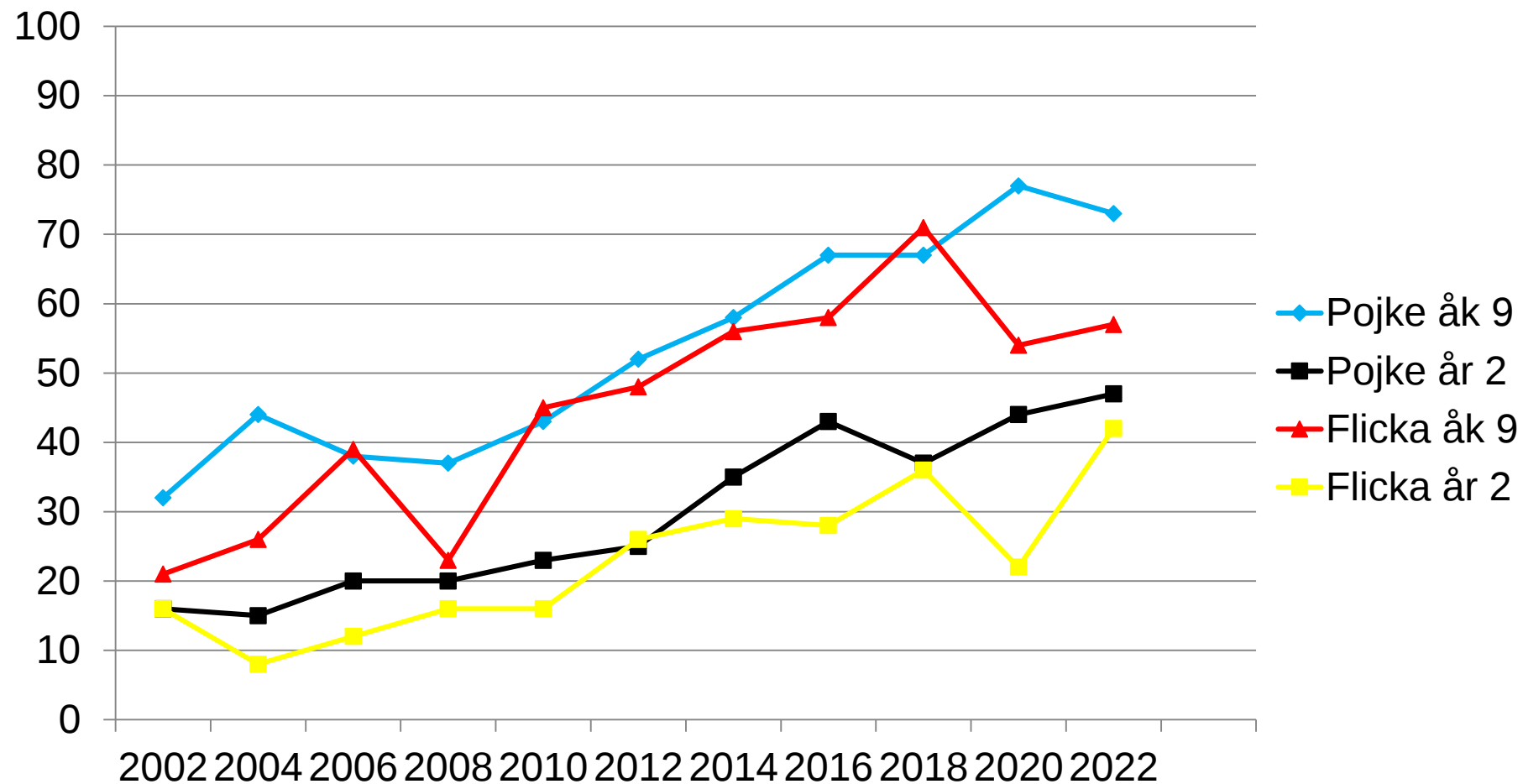
Innehåll

- Långsiktig positiv trend
- Ungas brott och riskfaktorer
- Statistik rörande barns och ungas fritid
- Besöksenkät inom Farsta fritid
- Röster från fritidsledare
- Ungdomshäng i Farsta
- Stadsutveckling för trygghet
- Insatser vi gör
- Risker och behov vi ser
- Bonus – i mån av tid: Återkoppling på fråga om psykisk ohälsa bland ungdomar



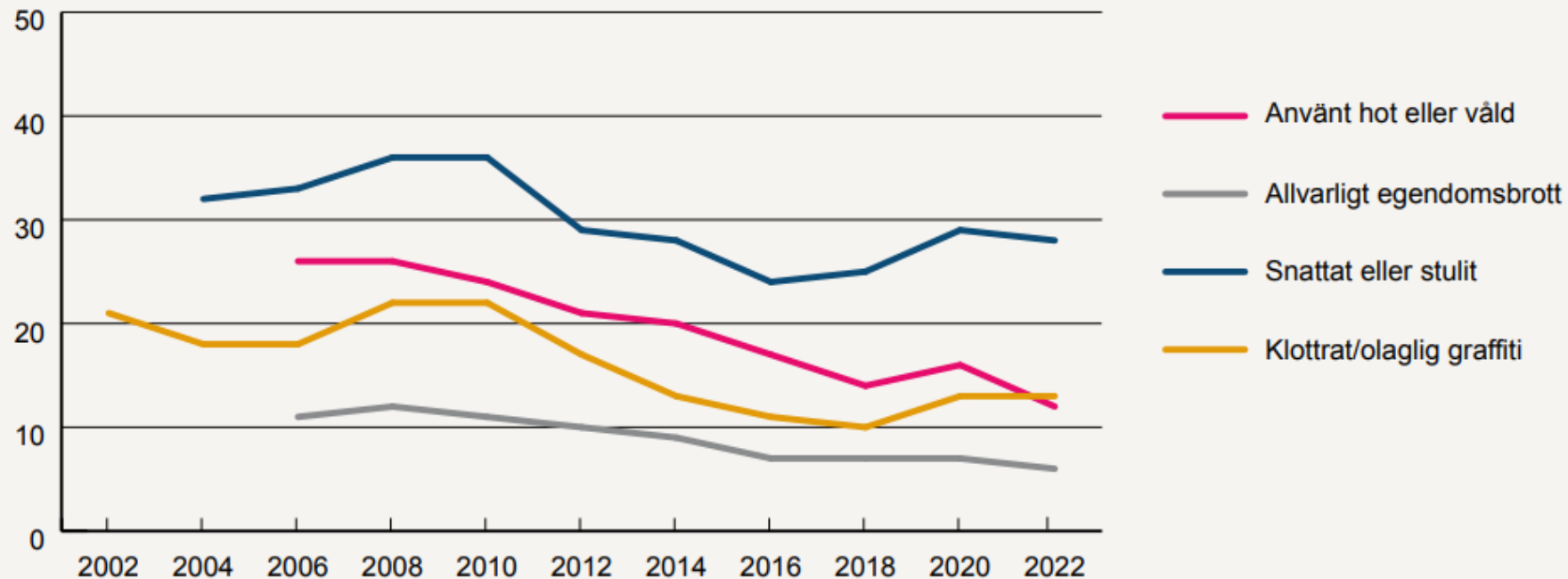
Den övergripande långsiktiga utvecklingen är positiv

Andel (%) elever som inte dricker alkohol. uppdelat på kön och årskurs



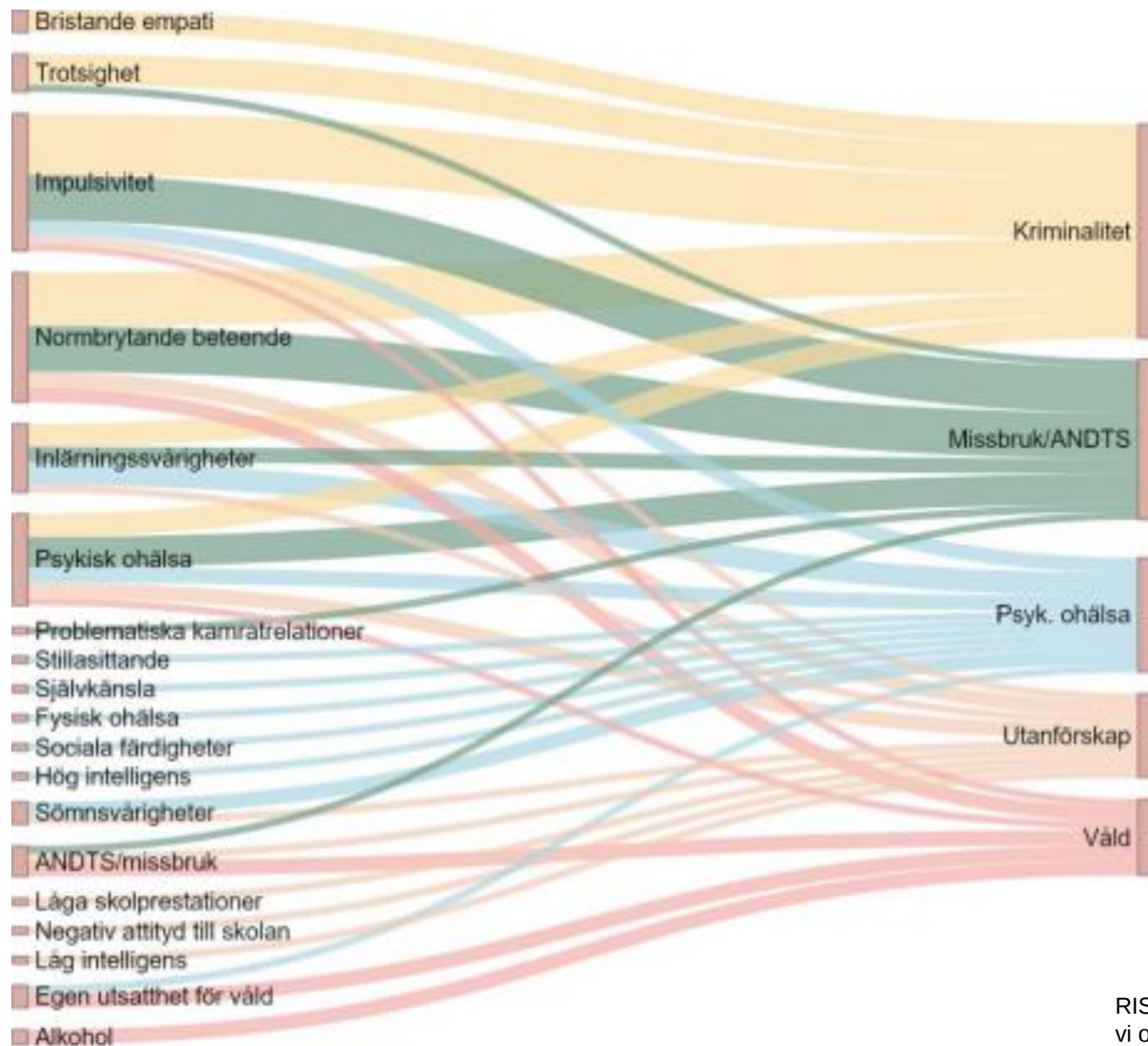
Den övergripande långsiktiga utvecklingen är positiv

Diagram 1: Andelen pojkar som begått brott minst en gång de senaste 12 månaderna, 2002–2022, grundskolans årskurs 9.



Stockholms stad: Ämnesrapport Kriminalitet och brottsutsatthet Stockholmsenkäten 2022

Risikfaktorer på individnivå





Ämnesrapport Kriminalitet och brottsutsatthet

Stockholmsenkäten 2022

- Det finns två motgående trender, en generell positiv trend där hot och våld har minskat samtidigt som skjutvapenvåldet ökar i samhället.
- Majoriteten av stadens unga begår inte brott
- Majoriteten av brottsligheten utförs av pojkar. Flickor utför främst "ringa brott".
- Lokala skillnader minskar över tid, på grund av att färre och färre pojkar i de mest brottstäta ytterstadsdelsområdena begår brott.

Risikfaktor: Umgänge

- Ju fler kamrater som begått brott, desto större sannolikhet att själv begå brott.

Hur många av dina kamrater (inom och utom skolan): Har rånat, gjort inbrott eller stulit en bil?				
	Andel som begått allvarligt egendomsbrott		Andel som använt hot eller våld	
	POJKAR	FLICKOR	POJKAR	FLICKOR
Ingen	2	1	6	4
Någon enstaka	18	8	32	18
Ungefär hälften	47	27	47	41
De flesta	49	16	60	25
Vet inte	5	2	10	6

Risikfaktor: Problem i skolan

- Unga med hög skolfrånvaro uppger också att de begår brott

Har du skolkat en hel dag från skolan det här läsåret?				
	Andel som begått allvarligt egendomsbrott		Andel som använt hot eller våld	
	POJKAR	Flickor	POJKAR	Flickor
Nej	4	1	8	3
Ja, 1 gång	9	4	15	9
Ja, 2–3 gånger	10	3	22	9
Ja, 4–10 gånger	16	5	25	16
Ja, 11–20 gånger	34	9	53	19
Ja, mer än 20 gånger	33	9	51	20

Risikfaktor: Brister i föräldraskap

- Unga med föräldrar utan koll uppger också att de begår brott

Vet dina föräldrar/vårdnadshavare var du är när du är ute med kamrater på kvällar?				
	Andel som begått allvarligt egendomsbrott		Andel som använt hot eller våld	
	POJKAR	FLICKOR	POJKAR	FLICKOR
Alltid	4	1	7	4
Ibland	5	2	12	6
Sällan	11	5	22	16
Aldrig	21	11	27	23
Vet inte	18	12	21	17

Ungdomars självrapportering avseende brott boende i Farsta stadsdelsområde

- Varken pojkar eller flickor i grundskolans åk 9 i Farsta sticker
- Detsamma kan ses för flickor i gymnasiet.
- Pojkar på gymnasiet ligger högre än snittet för staden på följande frågor:
 - tagit pengar hemma som inte var deras
 - köpt något som de vet var stulet
 - stulit en moped eller motorcykel.



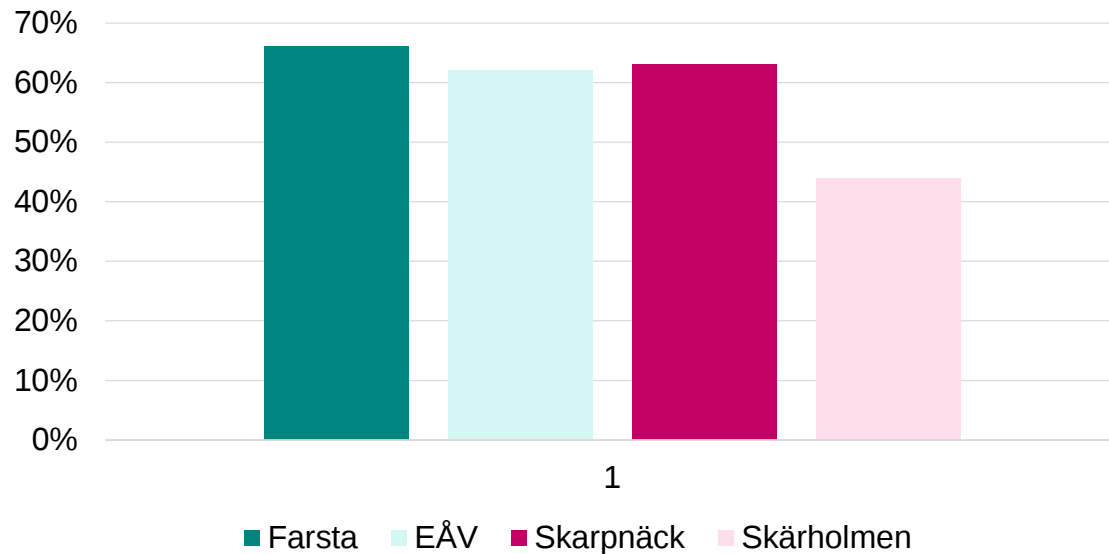
Innehåll

- ✓ Långsiktig positiv trend
- ✓ Ungas brott och riskfaktorer
- Statistik rörande barns och ungas fritid
- Besöksenkät inom Farsta fritid
- Röster från fritidsledare
- Ungdomshäng i Farsta
- Stadsutveckling för trygghet
- Insatser vi gör
- Risker och behov vi ser
- Bonus – i mån av tid: Återkoppling på fråga om psykisk ohälsa bland ungdomar

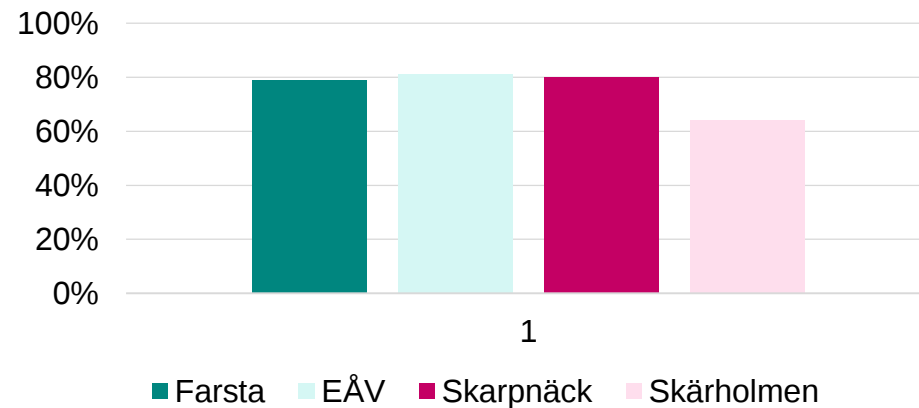
Statistik om barns och ungas fritidsaktiviteter

Skolenkät 2023

Andel ungdomar som deltar i
föreningsliv.



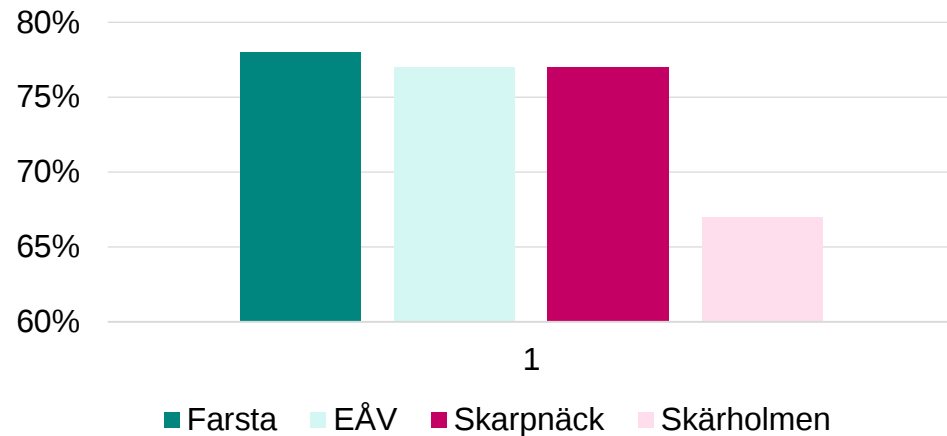
Andel barn och ungdomar som är
nöjda med tillgången till
kulturaktiviteter på fritiden



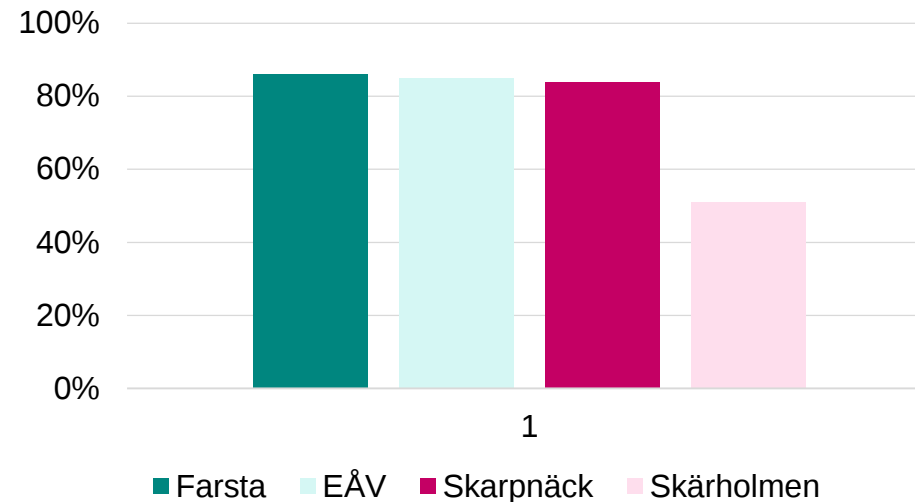
Statistik om barns och ungas fritidsaktiviteter

Skolenkät 2023

Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter



Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden





Per Björn: Var finns alla polarna?

10. Har du något/några förslag på vad man kan göra på fritidsgården?

KURAGÖMA

Gå på utflykter, köra flera tävlingar, disco, film kvällar

Disco

Åka till McDonalds

Nej har inga

Pingis

Man kan spela pingis spela luft hockey köra kurragömma och spela tv spel och spel biljard och bara ta de lungt

Man kan spela pingis,biljard,kortspel och PlayStation spel massa andra också

Mer utflykter

Ja tycker den har allt

nej jag tror inte det

Nej allt är kul

Nej det har jag inte

Laserdom

Köra olika tävlingar

Laga mat

Titta på film

Bak-tävling

Nej jag har inte, för jag har inte haft någon idé

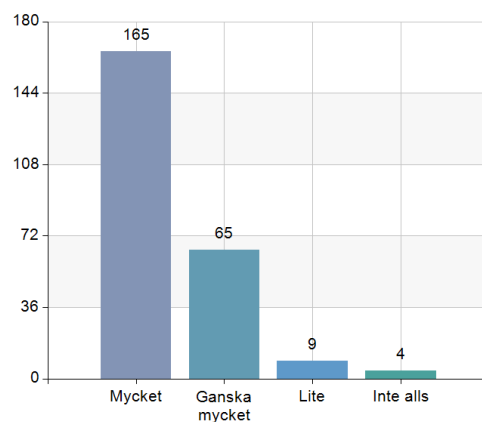
Besöksenkät Fritidsgård

2023- 249 svar.

Är du nöjd med fritidsgårdens verksamhet?

Namn	Antal	%
Mycket	165	67,9
Ganska mycket	65	26,7
Lite	9	3,7
Inte alls	4	1,6
Total	243	100

Svarsfrekvens
98,4% (243/247)



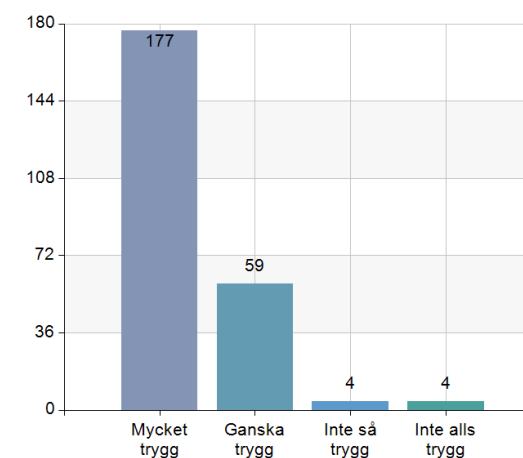
Kommentar:. 2023- 95%

2022- 95%, 2021- 96%, 2020- 88%, 2019- 96%

Känner du dig trygg på fritidsgården?

Namn	Antal	%
Mycket trygg	177	72,5
Ganska trygg	59	24,2
Inte så trygg	4	1,6
Inte alls trygg	4	1,6
Total	244	100

Svarsfrekvens
98,8% (244/247)

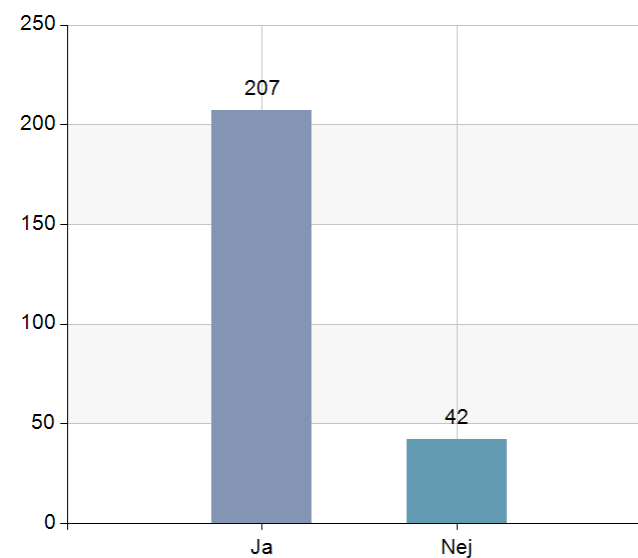


Kommentar: I linje med tidigare år. Av 8 negativa var 6 flickor

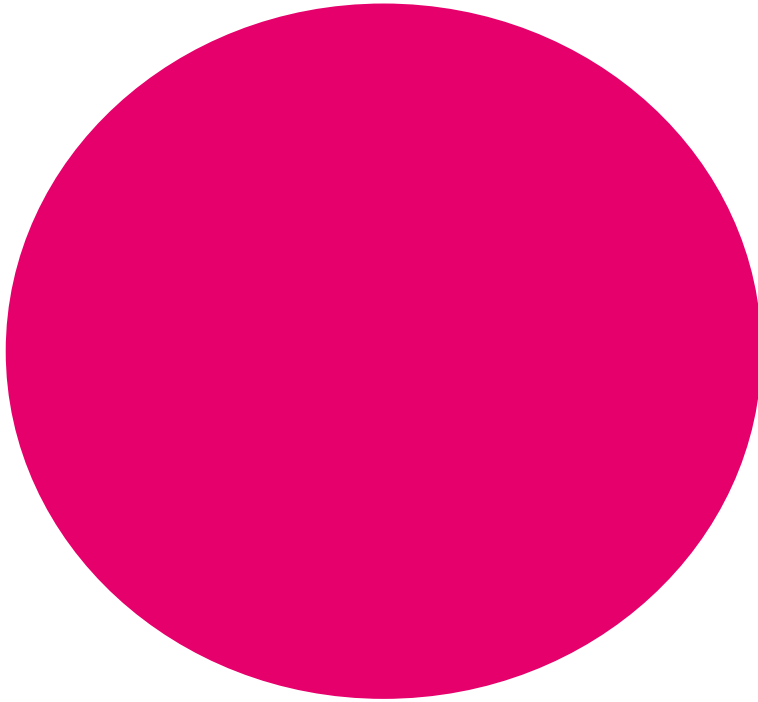
17. Gör du något annat på din fritid?

Namn	Antal	%
Ja	207	84,1
Nej	42	17,1
Total	249	101,2

Svarsfrekvens
99,6% (246/247)



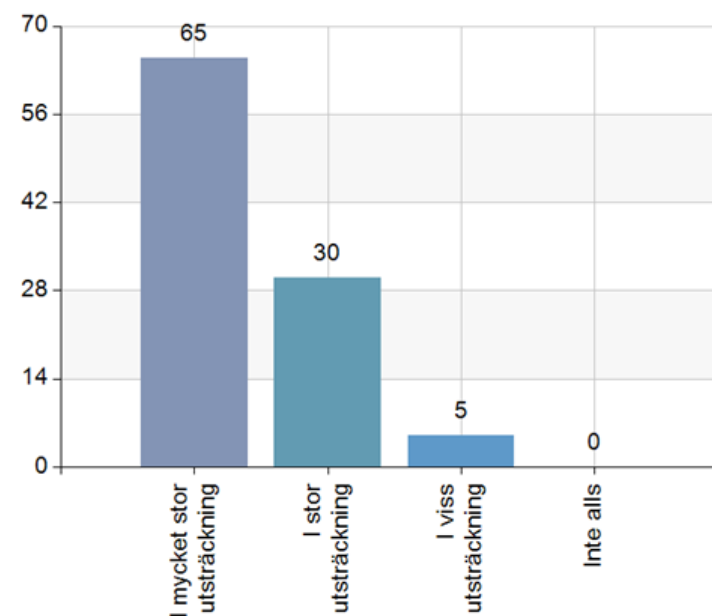
Kommentar: I linje med tidigare år.



13. Jag kan få kontakt med andra föräldrar om jag skulle vilja när jag besöker öppna förskolan

	Antal	%
Namn		
I mycket stor utsträckning	65	65
I stor utsträckning	30	30
I viss utsträckning	5	5
Inte alls	0	0
Total	100	100

Svarsfrekvens
99% (100/101)



Kommentar: I linje med tidigare år

Röster från fritidsledare

"får inte gå ut kvällstid för sina föräldrar vilket har gjort att det är få besökare på fritidsgården på kvällen. Fler ungdomar besöker verksamheten på dagtid." Forsängen

"Det är positivt att barnen vill prata om sådant de stöter på som kan vara svårt att förstå eller som väcker obehag."
Fagersjö

"Fältassistenter besöker gården en gång i veckan vilket också bidrar till en ökad trygghet hos ungdomarna."
Fagersjö

"Medarbetare och besökare pratar mycket om värderingar, beteenden och olika budskap, främst från musik. I övrigt så fokuserar man på att ha kul."
Västboda



Lägesbild Samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm. Farsta stadsdelsförvaltning, Utbildningsförvaltningen och lokalpolisområde Farsta



Lägesbild
Samverkansöverenskommelse mellan
Stockholms stad och Polisregion
Stockholm
Farsta stadsdelsförvaltning, Utbildningsförvaltningen och lokalpolisområde Farsta
December 2023



Röster från fritidsledare

Fritidsgården Morris i Hökarängen (årskurs 6-9)

- Fritidsgården har tappat besökare i årskurs 8-9. Man tror att många i den målgruppen har varit utsatta för påverkan av gäng.
- Föräldrar och ungdomar har blivit mer oroade utifrån gängmotsättningarna och många ungdomar och deras föräldrar har begränsat ungdomarnas fritid kvällstid.
- Ungdomar förflyttar sig inte mellan olika fritidsgårdar inom stadsdelsområdet på samma sätt som tidigare. Vilket tyder på en ökad otrygghet
- Fritidsledarna ser det som mycket positivt att fler ungdomar med olika bakgrund möts genom ett utökat öppethållande eftermiddagstid.



Röster från fritidsledare

uben i Farsta centrum (Gymnasieåldern)

- Före skjutningen i Farsta C var ungdomar medvetna om gängen, men de flesta uppfattade inte att det berörde dem själva. Efter skjutningen har det ändrats och fler ungdomar känner sig berörda
- På Tuben arbetar man aktivt med att inte välkomna ungdomar som har någon koppling till kriminalitet
- Tuben har tappat besökare i den öppna verksamheten, flest flickor.
- Antalet besökare till riktade verksamheter som till exempel olika ungdomsdrivna projekt har däremot ökat
- Positivt är att för de flesta ungdomar har romantiseringen kring gäng kultur och kriminalitet försvunnit. Ungdomar luras inte lika lätt in i gängen idag.





Per Björn: Var finns alla polarna?



Stockholms
stad

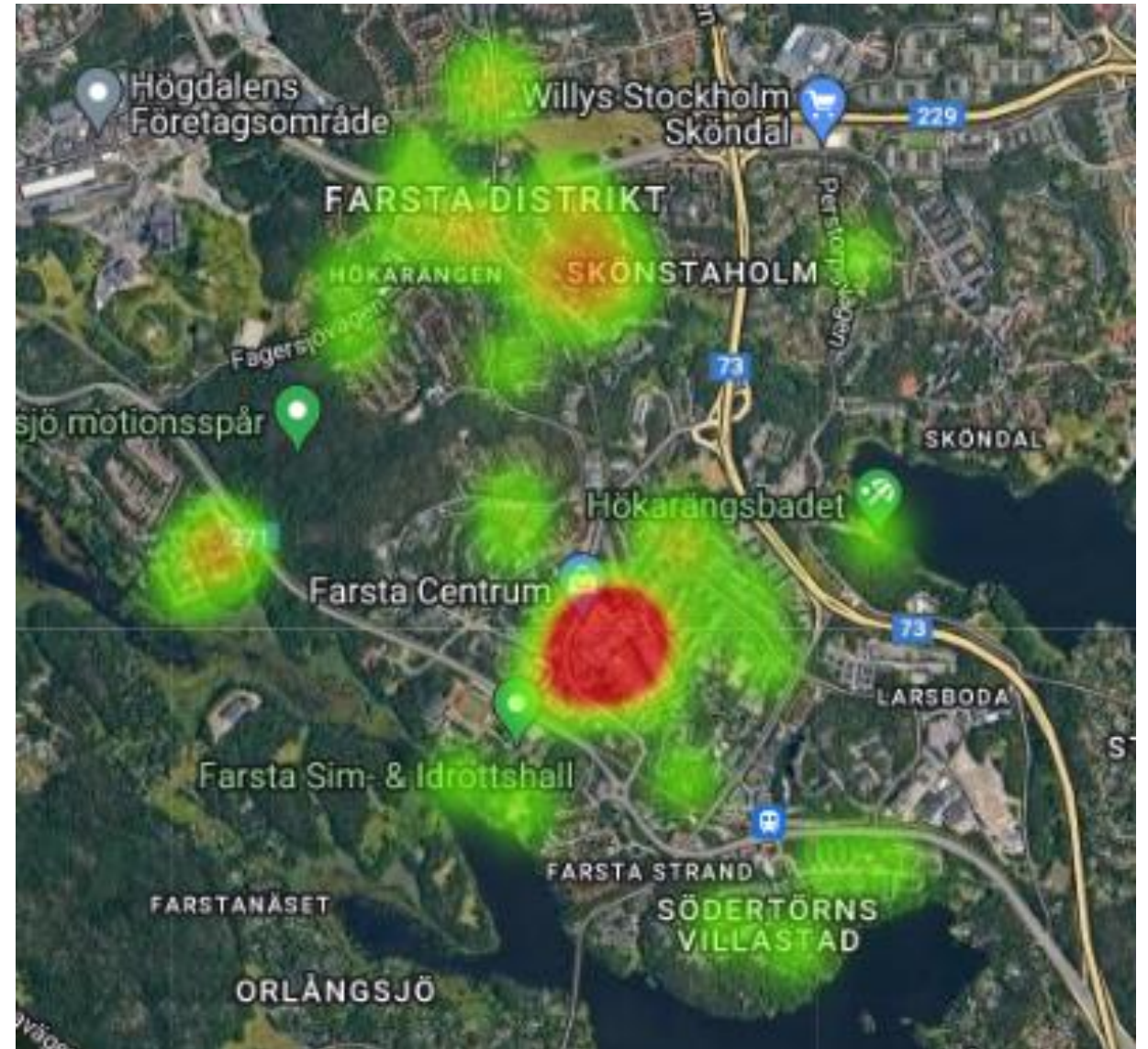
Data från avvikelsekartan, Ungdomshäng 2023

- Farsta centrum

Både inomhus och ute. Inofficiell "fritidsgård".
Blandade åldrar, från 12 år upp till ung vuxen.
Barn som kommer från hela stan, stökiga.

- Russin/Lingvägen

Under perioder koncentration häng
 Russin/Lingvägen i Hökarängen. Ute samt i
 semi-offentliga utrymmen inomhus. Äldre
 målgrupp och mer relaterat till narkotika.
 Annan typ av häng.



Data från avvikelsekartan, Ungdomshäng 2023

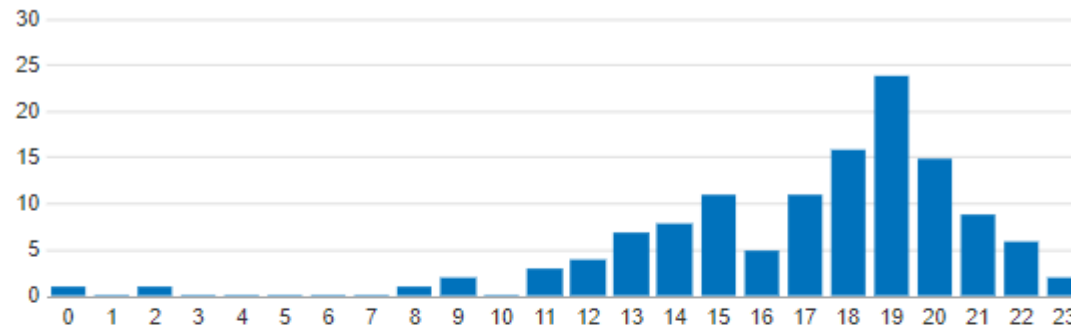
- Farsta centrum

Tidsmässigt koncentrerat till kl. 18-21 men även vid skolslut cirka kl 13-16. Jämn spridning veckodagar.

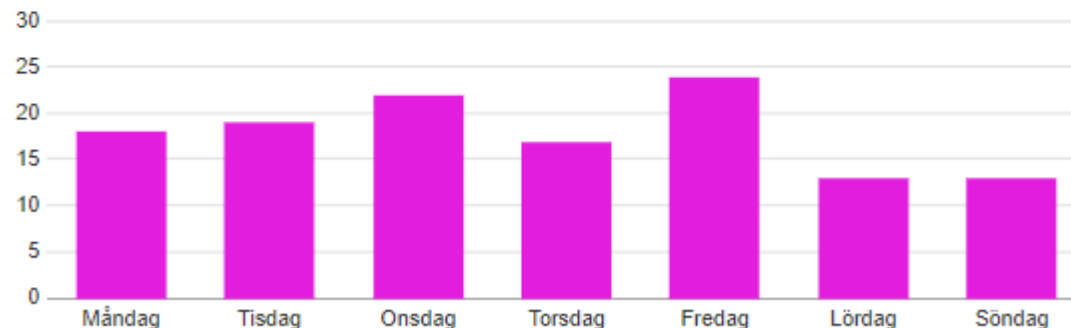
- Russin/Lingvägen

Tidsmässigt bredare spridning mellan 16-23. Jämn spridning veckodagar. Svårare att överblicka då man hela tiden flyttar sig.

Antal markörer per klockslag



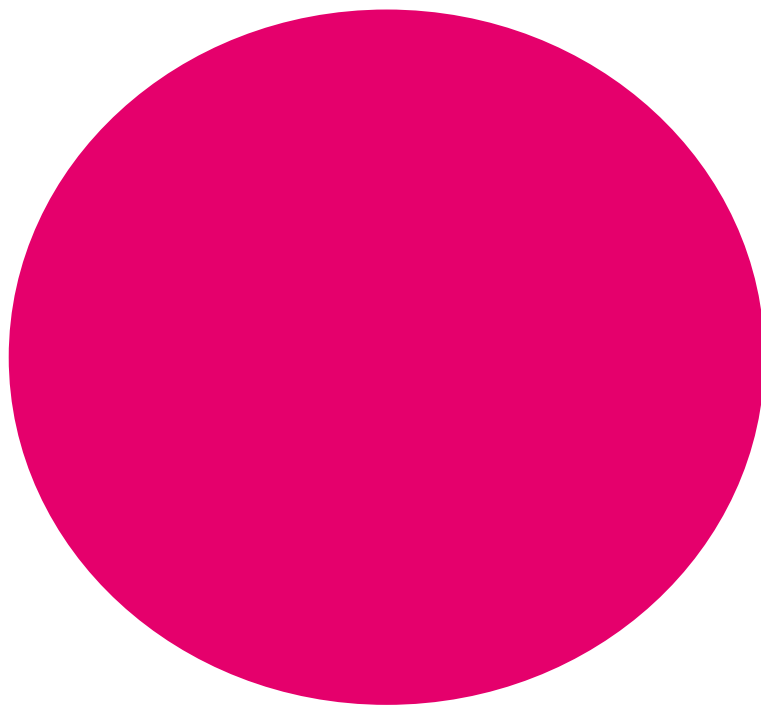
Antal markörer per veckodag



Innehåll

- ✓ Långsiktig positiv trend
- ✓ Ungas brott och riskfaktorer
- ✓ Statistik rörande barns och ungas fritid
- ✓ Besöksenkät inom Farsta fritid
- ✓ Röster från fritidsledare
- ✓ Ungdomshäng i Farsta
- Stadsutveckling för trygghet
- Insatser vi gör
- Risker och behov vi ser
- Bonus: Återkoppling på fråga om psykisk ohälsa bland ungdomar

Stadsutveckling för trygghet



Stadsutveckling för trygghet



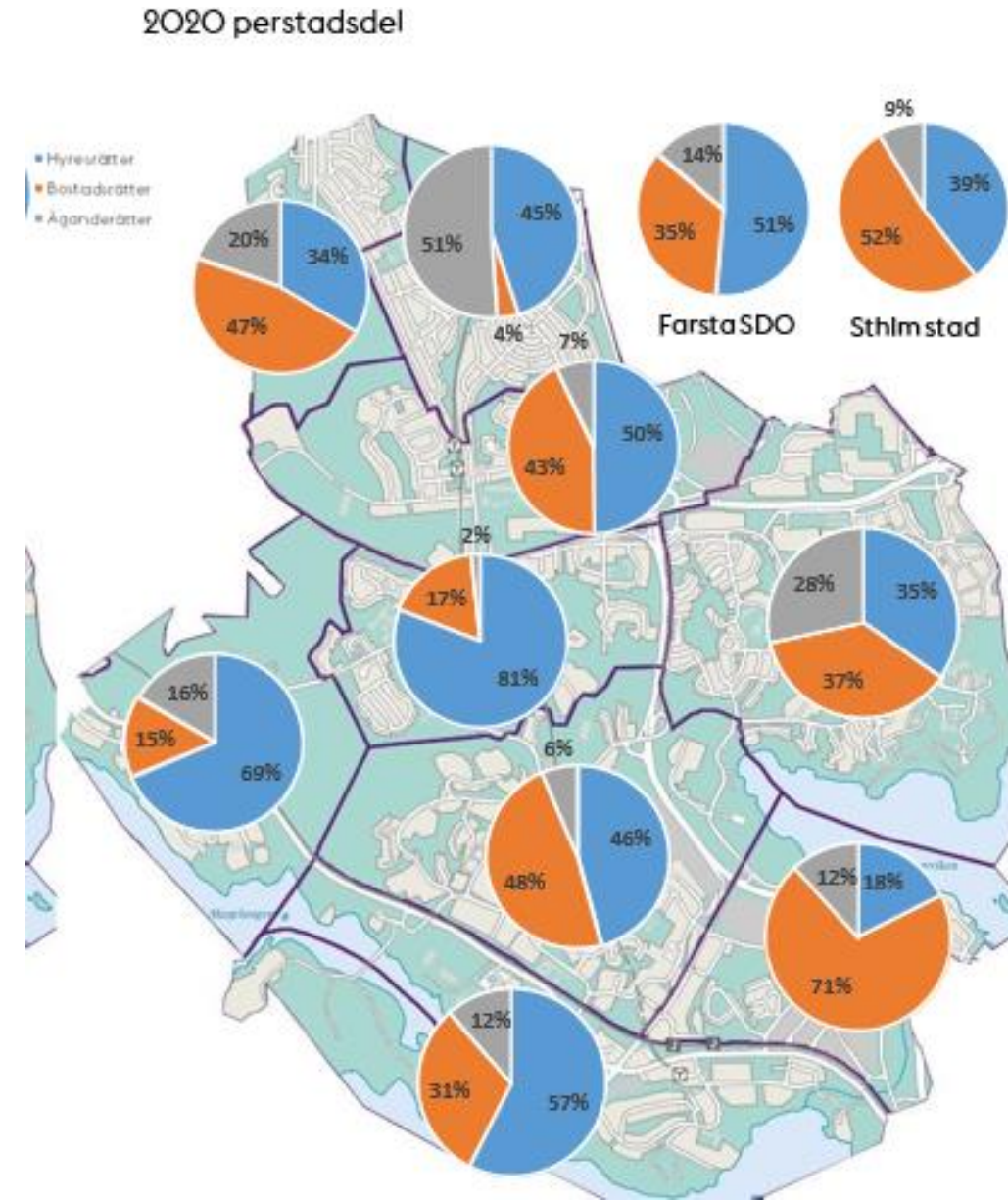
Stockholms stad Trygghetsprogram



”Stockholm ska vara en stad där människor med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas i vardagen. Genom att möjliggöra möten mellan människor skapas en levande och kreativ stad som bidrar till minskat utanförskap, känsla av samhörighet och förståelse.”

Hur vi bygger staden lägger grunden för i princip alla andra indikatorer och utveckling

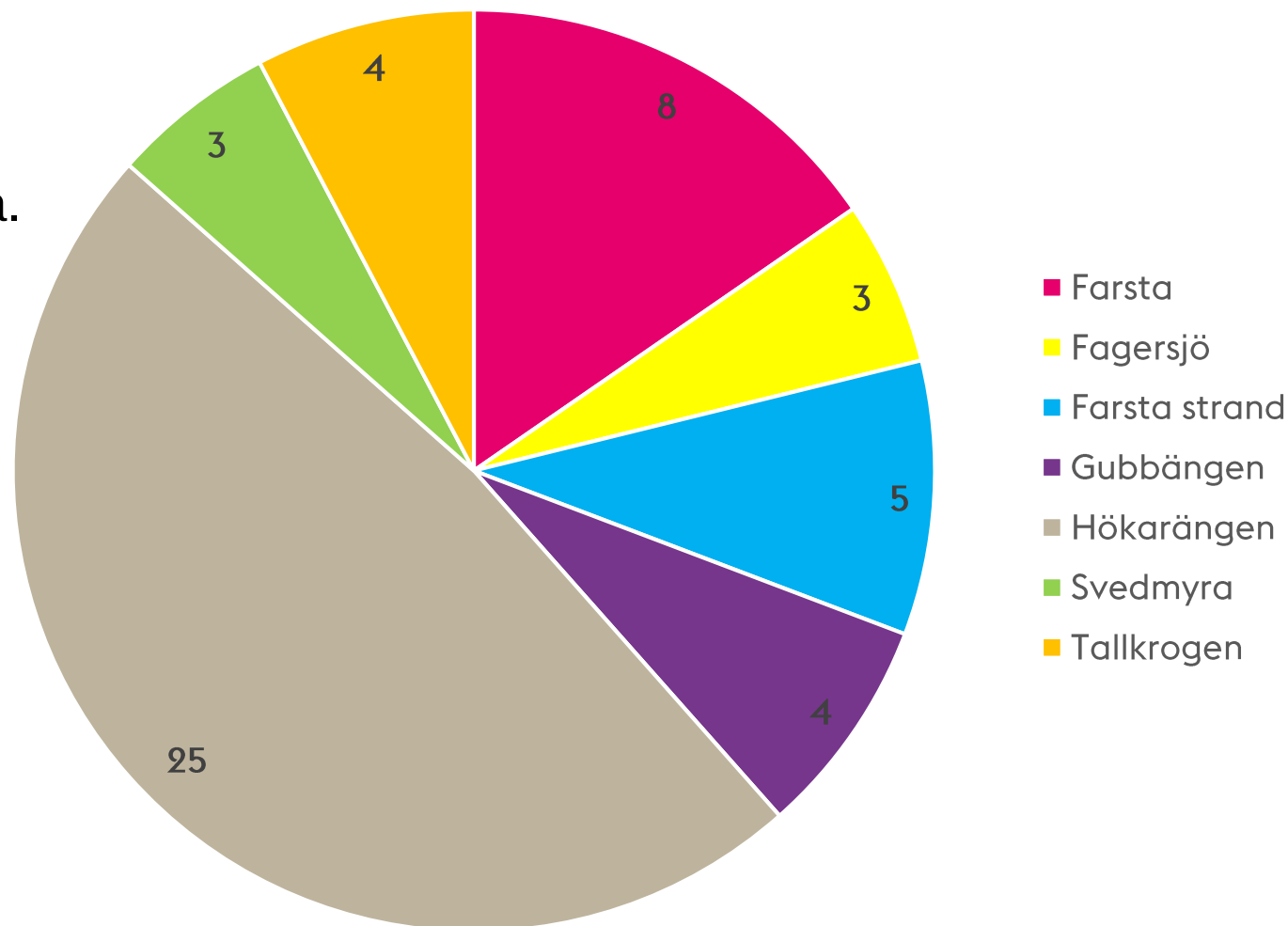
- Boendesegregationen är tydlig inte bara mellan stadsdelar utan också inom dem.
- Upplåtelseform, lägenhetsstorlek och antal rum sätter grunden.
- Socio-ekonomiska skillnader en av flera riskfaktorer för barn och unga.



Försöks- och träningslägenheter

- Koncentration av FoT tynger socio-ekonomiskt svaga stadsdelar.
- Påverkar direkt och indirekt barn och unga.
- Staden har direkt rådighet och kan balansera fördelningen.

Antal FoT förmedlade perioden 230101-230920 per stadsdel



Insatser vi gör

- Föräldraskapsstöd 0-18 år
- Trygghetsvårdar
- Farsta fritid: 6 öppna förskolor, 7 parklekar, 6 fritidsgårdar. Brett utbud – något för alla!
- Föräldranätverk via öppen förskola
- Föreningslivssamverkan
- Lovaktiviteter
- Fritidslotsar
- Nattvandringmodell
- Fotboll för Farsta
- DISA
- Fritid fri från våld

Risker och behov vi ser

- Risk: Att gängkriminalitet blir vardag för ungdomarna, att det på något sätt normaliseras.
- Risk: Att det blir färre ungdomar med olika bakgrund som möts och umgås på fritiden. Segregation
- Behov: Fler fritidsgårdar som har eftermiddagsöppet för ungdomar
- Behov: Framöver behöver fritidsgårdarna satsa mer på uppsökande arbete riktat mot flickor
- Behov: Lotsa barn och unga till meningsfull fritid
- Behov: Utveckla verksamheten inom Farsta fritid. Satsa kvalitet framför kvantitet.
- Behov: Möten mellan olika socioekonomiska samhällsgrupper styrs av hur vi bygger. Ge företräde för den minst förekommande upplåtelseformen när vi bygger nytt

Ungdomars självrapportering avseende psykisk ohälsa- generellt för staden

- Det syns en tydlig tendens till ökad psykisk ohälsa bland elever i Stockholms stad.
- Flickor visar i mycket större utsträckning än pojkar upp negativa resultat för samtliga frågor som rör psykisk ohälsa.
- I 2022 års mätning rapporterade 47 procent av flickorna i grundskolan att de känner sig ledsna och/eller deppiga, alltså nästan varannan flicka i årskurs 9.
- Ungefär var femte pojke i årskurs 9 känner sig ledsen och/eller deppig utan att veta varför.
- På frågan ”Jag trivs bra i skolan” svarade majoriteten av eleverna att detta stämmer mycket eller ganska bra- Pojkar trivs bättre i skolan än flickor i båda årskurserna.
- Elever som använder narkotika har sämre psykosomatisk hälsa

Ungdomars självrapportering avseende psykisk ohälsa

Farsta stadsdelsområde

- Den psykiska ohälsan har ökat med flest procentenheter (över tid) bland eleverna i Farsta och Hässelby-Vällingby stadsdelsområden.
- Bland grundskolepojkarna är det främst resultaten i Farsta och Södermalm som har försämrats från 2004 till 2022, där den självrapporterade psykiska ohälsan har ökat med 15 respektive 14 procentenheter.
- Grundskoleflickorna i Farsta rapporterar sämst resultat när det gäller psykosomatisk hälsa (56 procent), tätt följt av grundskoleflickorna i Skarpnäck (54 procent) och Hässelby-Vällingby (52 procent) samt gymnasieflickorna i Skärholmen (52 procent).

Ämnes rapport psykisk ohälsa, Stockholmsenkäten 2022

Varför ökar den psykiska ohälsan?

- Egna och andras krav och förväntningar när det gäller exempelvis skola, framtid, social status och utseende.
- Många känner sig otillräckliga.
- Konfliktfyllda relationer och mobbning har också negativ påverkan, liksom att sakna vänner, vara ofrivilligt ensam eller ha trassliga hemförhållanden.

Men ökningen vi ser kan också bero på:

Ökad kunskap om psykisk ohälsa och ett minskat stigma eller ökat hjälpsökande.

En komplicerande faktor:

Begreppet ”psykisk ohälsa” innefattar allt från lättare till allvarigare symtom.

Känslouttryck ska inte sjukdomsförklaras men kan likväl vara svåra för en ung människa att hantera på egen hand.

Bilaga 8

FoC Farsta FF



9 februari 2024

Innehåll

- Om FoC Farsta FF
- Vår föreningskompass
- Vår organisation
- Vårt engagemang utanför föreningsfotbollen
- Allmän bild
- Utmaningar och möjligheter
- Positiva exempel och förutsättningar
- Behov och inspel.....

Om FoC Farsta FF

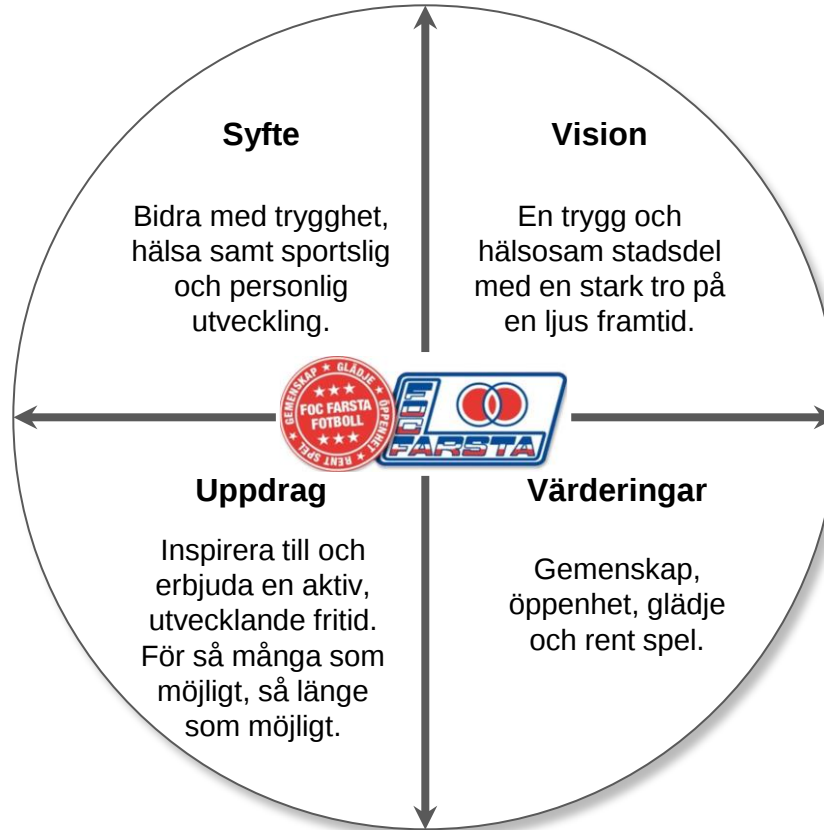
FoC Farsta FF är en idrottsförening i stadsdelen Farsta i Stockholm, vi grundades genom en sammanslagning av Farsta AIK och IF Cobran 1 november 1977. Idag bedriver FoC Farsta FF sportslig verksamhet inom idrotterna fotboll och futsal på och i anslutning till vår hemmaplan Farsta IP.

Fotbollen är självklart vår kärnverksamheten, men vi tror starkt på att vara en aktiv del av vår stadsdel även utanför föreningsfotbollen. Vår förening vilar på tre pelare; **värdegrunden**, **sporten** och **tryggheten**.

1. *En självklar del av det sportsliga är spelarutbildningsplanen, som till stor del utgår från SvFF:s förlaga. Som förening vill vi verka för bredd och erbjuda våra spelare möjligheter till sportslig utveckling oavsett kunskapsnivå.*
2. *Värdegrunden beskriver, hur spelare, ledare och föräldrar ska uppföra sig, vara mot varandra och andra på träningar, matcher, cuper samt när de representerar vår förening i olika sammanhang.*
3. *Tryggheten är den tredje och minst lika viktiga pelaren. Där rymms FOC Farstas sociala och trygghetsskapande aktiviteter i vår stadsdel. Här ingår bland annat klubbens satsningar på drop in-fotboll och verksamheter under skollov där målet är att nå även icke-medlemmar.*



Vår föreningskompass

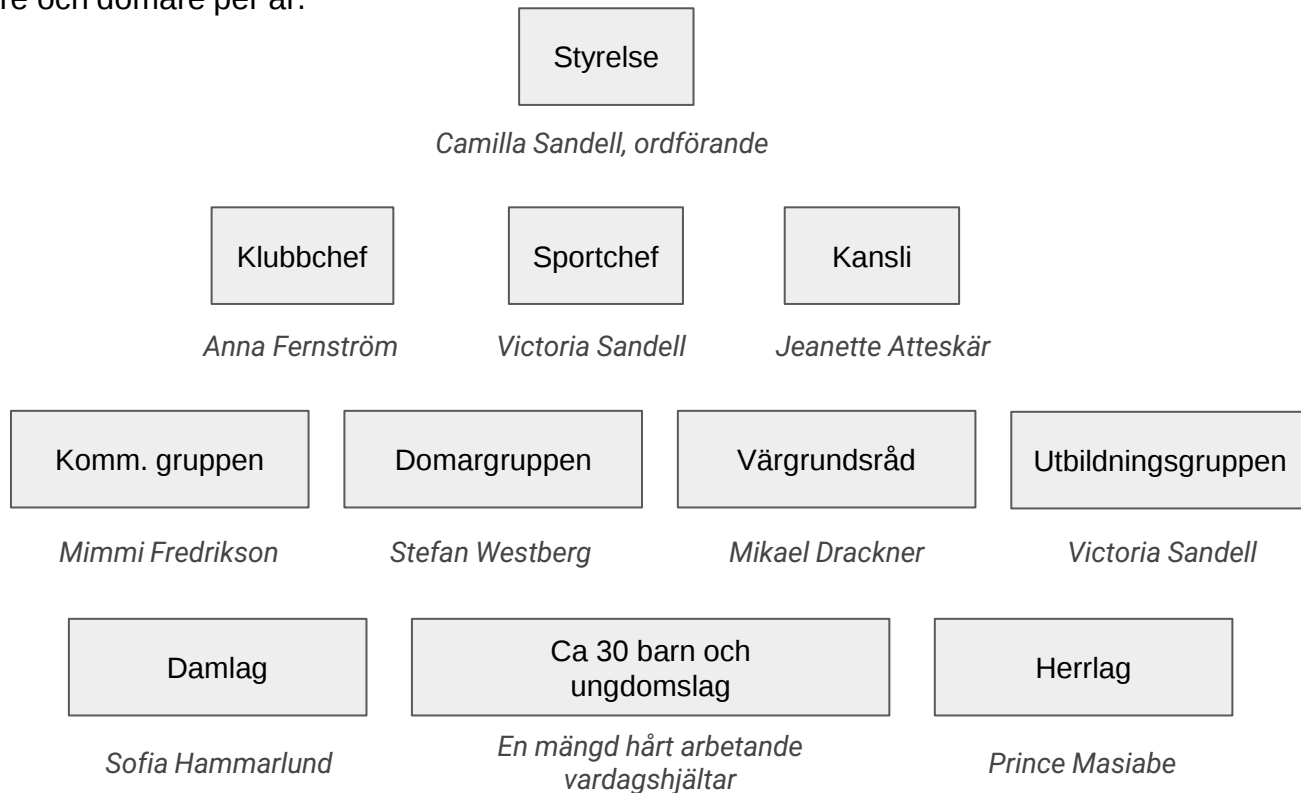


Tillsammans skapar vi ett tryggare och hälsosammare Farsta



Vår organisation

Vi är en liten förening som till största delen drivs av ideellt arbetande människor. Vi har växt från ca 400 till ca **1250 aktiva medlemmar** på tio år. I vår organisation strävar vi efter jämställdhet och mångfald. Vi arvoderar ca 200 ungdomsledare och domare per år.



Vårt engagemang utanför föreningsfotboll

- Fotboll för Farsta – Helger och skollov

Vår drop-in verksamhet, gratis att delta.

Lördagar 18-22, Lov, dagtid och kvällar, beroende på resurser i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning och Idrottsförvaltningen.

- Fotbollscamp – skollov

Fokus på fotbollen, närheten får fler att delta, och Vickan lockar tjejerna.

Vi vill bygga vidare på by-känslan i Farsta med att få ihop generationerna.

- Anordnande och deltagande av exempelvis föreläsningar etc
- Vi har många medlemmar och ett stort förtroende. Vi deltar gärna om vi kan och har möjlighet, ex We love Farsta Festival, egna föreläsningar



Allmän bild

- 50 % fler spelare i ålder 7-20 år från 2022 till 2024
- Vi växer i åldern 14 år o äldre
- Vi växer i åldrarna 7-10 år
- Stor tillväxt från Fagersjö, Hökarängsskolan och Skönstaholmsskolan i ålder 7-9 år.
- Segregation bland våra ledare. Vi jobbar aktivt med att rekrytera fler kvinnor och ledare med invandrarbakgrund.
- Bland våra 200 arvoderade domare och ungdomsledare är en stor majoritet andra generationens invandrare och från socioekonomiskt utsatta familjer. De vill tjäna sina egna pengar!



Utmaningar

- Föräldrar som vi inte får kontakt med
- NPF
- Konflikter från skolan
- Att kunna ta emot alla. Vi har svårt att få plats i hallar och planer o rekrytera ledare.
- Gängkulturen...

Möjligheter

- Föräldrar möts på träning, match o möten
- Fler kontakter
- Fler vuxna som ser barnen
- Möjlighet till att få jobb o inkomst för unga
- INTEGRATION
- SAMVERKAN
- ENGAGEMANG



Positiva exempel och förutsättningar

- Fotboll för Farsta, 100 ungdomar en vanlig lördagkväll 18-22
- Farstafonden - upp till 4000 per spelare/år
- Vi törs fråga!
- Vi vågar! - vi ger chanser
- Relationer och förtroenden
- Vi kan göra mycket av lite
- Viktig skyddsfaktor
- Vi saknar långsiktig stabil finansiering av arbetsledning, redovisning, planering och utbildning för vår sociala verksamhet. "Projekt"
- Vi är mycket friare än offentlig förvaltning! Ex vinst till vinnande lag!
- Som en del av civilsamhället lär vi unga om föreningsdemokrati och bygger samhällsmedborgare.



Behov och inspel.....

- Använd oss och våra ledare mer inom Socialtjänsten, nätverksgrupper och annan samverkan. Barn som inte funkar i skolan kanske funkar hos oss? Tipsa föräldrar om att involvera oss.
- Kontaktperson från socialtjänsten med uppdrag att stödja i fritidsaktiviteten för barn som behöver stöd. Ideella ledare klarar inte alla barn. Föräldrar kan och orkar inte...
- Öppna fritidsgård på lördagar. Använd de ungas perspektiv...
- Fler vuxna inom förvaltningen borde besöka Farstahallen i tjänsten för att bygga relation och få inspel. Vem vill jobba lördag 18-22?
- Sommaren 2022 hälsade polisen på... Lördagar 22-22.30 stora grupper från hallen till centrum...
- Men va f-n?!? Vad gör alla bilar där? Aha, så kan man tänka...



Partners till FoC Farsta

- Farsta stadsdelsförvaltning
- Farsta föreningsråd
- Stiftelsen Dunross & Co
- Coop Farsta Centrum
- Familjebostäder
- Aqua Dental



Farsta församling

- Församlingens ledord är **Livsviktigt och hoppfullt i Farsta**. Visionen är att samhället i Farsta stadsdel har en tydlig andlig dimension där den kristna tron har en given plats.
- Farsta församling arbetar för att göra skillnad för samhället.
- En av de största församlingarna i Stockholm.

Våra kyrkor

- Söderledskyrkan i Hökarängen
- Stora Sköndals kyrka
- Farsta Strandkyrkan
- Centrumkyrkan, (tillhör Equmeniakyrkan)



Övriga religiösa samfund i området:

- Gubbängenskapell, Jesu sista dagars heliga på Gubbängsvägen
- Rikets sal, Jehovas vittnen i Farsta strand
- Ett antal källarmoskéer
- I Rågsved finns en större moské, Islamic center Sweden
- I Hagsätra finns en etiopisk-ortodox kyrka.

Lite siffror

- Boende: 62 000
- Tillhör församlingen 25.337 (41%)

Våra anställda

- 9 präster
- 6 diakoner, (kyrkans socialarbetare)
- 6 musiker
- 9 pedagoger, 7 barn och ungdom och 2 för vuxna
- 3 husmödrar
- 7 vaktmästare
- 3 kommunikatörer
- 8 administratörer
- 2 lokalvårdare

Kyrkan möter barn och familj

- Öppen förskola från 6 månader
- Gravidyoga
- Babygrupper, nyfödda
- Babymassage
- Yoga med bebis
- 11 Barnkörer
- <https://youtu.be/ffl0X71iG-A>
- Familjekör
- Ungdomskör
- Konfirmander
- Ledarutbildning
- Ungdomskvällar
- Tillsammansdagar med skolor
- Besök från skolor, påsk och jul.
- Familjeläger
- Grubbelklubb på skolor

- värdegrundsarbete med en fråga varje vecka där eleverna får ta ställning och samtala om olika teman
- sker varje vecka i Gubbängsskolan och Hökarängsskolan, varannan vecka i Farsta grundskola



Mötesplatser för familjer

- Ekologiska middagar och bruncher
- Jul och påskpyssel
- Gudstjänster
- Midsommarfirande
- Julaftonsfirande

Nätverkar med sdf och skolor

- Kraftmöten på högstadieskolorna
- Brå
- POSOM
- Trygghetsforum

Samverkan, förebyggande

Humlan sedan 1997

Ett samarbete mellan Farsta stadsdelsförvaltning och Farsta församling.

Grupper för barn/ungdomar som i sin närhet har en vuxen med beroendeproblematik och/eller psykisk ohälsa.

Grupper för föräldrar,

Lektioner i skolor, under år 2023 träffade ca 2000 barn i Farstas skolor ledare från Humlan.

90 minuter Humlan för personal inom socialtjänsten, kyrkan, skola

Ambassadörsträffar

Himmel och pannkaka sedan 2016

Mötesplats för ungdomar med
funktionsvariationer.

Diakoner; kyrkans socialarbetare

- Möter familjer, framförallt ensamstående med ekonomisk utsatthet. Vi har mycket få akuta insatser vi söker bidrag från fonder/stiftelser, tar mellan 3-6 månader innan pengar betalas ut.
- Möter familjer i olika kriser.
- Möter barn och ungdomar som kommer till våra verksamheter där det i familjesituationen finns en utsatthet.

Vad vi ser

Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?

Av de ungdomar vi träffar upplever vi att stress över betyg och skola är det som tynger de flesta.

Hur upplever vi relevanta relationer, t.ex. mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

Våra ungdomar har i regel god kontakt med sina vårdnadshavare, men de är trots allt ungdomar vilket gör att de befinner sig i en fas där de testar sina gamla relationer.

Vilka tendenser ser vi bland barn och unga?

Vi har många barn som vill sjunga i kör. Vi har kö.

Vi har i år dubblerat våra konfirmationsgrupper, detta är en trend i hela Stockholms stift men inte ute i landet. Varför är det så?

En sak som lyfts fram är att oro och stress gör livsfrågor mer aktuella att vilja samtala om. En annan är att religion idag inte är lika främmande i ungdomars vardag.

Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra?

Humlan, barnen som har en förälder/anhörig/ som har beroendeproblematik/psykisk ohälsa

Himmel och pannkaka, unga vuxna med funktionsvariationer.

Barn och unga från familjer med en ekonomisk utsatthet. Detta märker vi tydligast i Farsta strands kyrkans verksamhet.

Vad mer kan vi göra tillsammans?

- **Förslag från mötet 14/2;**
- Gratis fritidsaktiviteter för barn/ungdomar gärna tillsammans med fritidsorganisationer.
- Vara goda förebilder för barn och unga.
- Nätvandra
- Vara där ungdomar är, framför allt för att där utsatthet finns
- Ha verksamheter i anslutning till skolans slut för dagen.
- Prata om existentiella frågor med barn/ungdomar
- Hjälpa ungdomar att hitta alternativa livsvägar/utbildningsvägar
- Vad är den grundläggande drivkraften för ungdomar? Är det att bli rik? Behov eller begär?

Stockholms kulturskola

Bilaga 10



Kulturskolan finns över hela staden



Externa lokaler (skolor m.m.)



Egna lokaler

- Konst
- Film
- Media
- Spelutveckling
- Dans
- Cirkus
- Musikproduktion
- Instrumentalundervisning
- Teater
- Musikal
- Kap
- Elever i behov av särskilt stöd



Kulturskolans verksamhet

**Verksamhet med
föranmälan**
Avgiftsbelagd

Termins-, kort- och lovkurser inom alla ämnen, Kulturskolans Avancerade Program (KAP) och Resurscenter.

**Verksamhet med
föranmälan**
Avgiftsfri

Termins-, kort- och lovkurser inom utvalda ämnen och på utvalda geografiska platser där föranmälan krävs.

Kontinuerlig
öppen verksamhet

Öppen verksamhet utan förkunskapskrav som erbjuds kontinuerligt. Exempelvis i samarbete med fritidsgårdar eller i egna lokaler.

**Tillfällig
öppen verksamhet**

Öppen verksamhet utan förkunskapskrav som är tillfälligt öppen för enstaka tillfällen. Exempelvis "Prova på" och endags event.

Skolsamarbeten

Kontinuerlig eller tillfällig verksamhet som exempelvis El Sistema, Tvåornas kör och Unga berättar.

Avgiftsfri verksamhet

Digital kulturskola



Stockholms
stad

Jag är främst på Kulturskolan för att

Både för att lära
mig och ha kul

Jag har en grym
lärare som stärker
mitt
självförtroende!
Det är stressfritt

Alla är
välkomna
som de är

Prova nytt.
Interagera
med andra

Jag går på dans
för att jag vill bli
artist och för att
det är kul

Annat som är bra med Kulturskolan

Priset

Att få spela i en
stor ensemble.

Bra lov-
verksamhet

Att det **inte**
är skolan

Att man får
prova på grejer
från hela världen

Att få göra
det jag vill
på fritiden.





Våra mål utifrån kommunfullmäktiges mål 2023

- Alla barn och unga i Stockholm ges lika möjligheter att ta del av och delta i Kulturskolans verksamhet av hög kvalitet oavsett förutsättningar och var i staden de bor
- Kulturskolan samverkar med skolan
- Barn och unga med funktionsnedsättning deltar i Kulturskolans verksamhet
- Kulturskolan utvecklas för att öka tillgången till eget skapande för barn och unga
- Kulturskolans verksamheter är miljömässigt hållbara
- Kulturskolans verksamheter minskar sina utsläpp från transporter
- Kulturskolans verksamheter är giftfria
- Kulturskolan har en stabil och hållbar ekonomi
- Kulturskolan har god beredskap inför kriser och oförutsedda händelser
- Kulturskolans deltagare är trygga i den verksamhet som bedrivs
- Kulturskolan bidrar till en öppen, jämlik och demokratisk stad
- Stockholms unga som är intresserade av yrken inom kulturområdet har goda förutsättningar att utveckla sina färdigheter och sin kreativitet:

<https://youtu.be/XTStrrT-Zmk>













Farsta kommunala förskolor

Trygghetsberedningen

240305

Områdesfakta Farsta stadsdelsområde



36 kommunala förskolor

6 stadsdelar

2376 barn 1-6 År

Inskrivningsgrad 2-5 år - 94,9%



Innehåll

- Förskolans uppdrag
- Trygghet – inre och yttre
- Vårdnadshavare
- Samverkan
- Barnhälsoarbete i Farsta förskolor
- Frågor och svar

Förskolans uppdrag

Skollagen 2010:800 *kap.8 Förskolan*

Läroplan för förskolan

Barnkonventionen

Uppdrag lärande och utveckling

Uppdrag kompensatoriskt uppdrag

Fler barn i förskolan



Trygghet - yttre



Barnskyddsronder

Trygghetsvandringar

Trygg och Säker Förskola

Kemikaliefri Förskola (giftfri)

Pedagogiska miljöronder

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

Inre trygghet



Anknytning - barn och vårdnadshavare

Introduktion i förskolan

Social gemenskap – Lek och lära

Relationer med andra barn och vuxna

Strukturer och rutiner förutsägbar vardag

Lek och språk – faktorer som stödjer utveckling

Främja psykisk hälsa och välbefinnande

Film om att främja psykisk hälsa i förskolan

- https://www.youtube.com/watch?v=_Km-0ce9eEw

Hur upplever vi att barn och unga mår i Farsta idag och hur är stämningen bland barnen?

Jag upplever att förskolan i sin helhet är trygg och säker för mitt barn

	2023	2022	2021
Farsta	91%	90%	86%
Staden	89%	90%	89%

Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt på förskolan

	2023	2022	2021
Farsta	91%	88%	85%
Staden	89%	90%	89%

Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor (utveckla sin empati, initiativförmåga, ansvarskänsla, tolerans och omtanke inför andra)

	2023	2022	2021
Farsta	89%	86%	83%
Staden	88%	88%	87%

Trygghet – vårdnadshavare

Hur upplever vi relevanta relationer, tex mellan skola och föräldrar, mellan föräldrar och barn eller mellan föräldrar och andra föräldrar?

- Dagliga möten
- Vårdnadshavare inte en homogen grupp
- Olika socioekonomiska förutsättningar
- Skillnader i stadsdelarna
- Föräldrarmöten



Vilka tendenser ser vi bland barn?

- Ökat antal barn med utagerande beteende. Fler diagnoser
- En ökning av ansökan om att ha längre ledighet och behålla sin plats

Vilka problem/risker ser vi kopplat till barn?

Frånvaro från förskola – kan leda till ökad problematisk skolfrånvaro

Finns det vissa grupper som vi upplever har större utmaningar än andra? Vad kännetecknar dessa grupper?

- Barn med NPF – neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt barn i social utsatthet.
- Barn med svenska som andra-språk kan behöva extra stöd för att bli inkluderade

Vilka goda exempel finns i fråga om förebyggande arbete?

Barns behov uppmärksammas tidigt och får stöd

Vårdnadshavare har förtroende för förskolan som kan uppmuntras att ta stöd av ex Famnen, ABC i förskolan mm

Barn får leka, umgås och lära sig vara i grupp, möta olikheter och förstå andra. Förskolan kan vara en fristad

Barn lär sig prata svenska genom lek med andra barn

Goda relationer mellan barn och vuxna

Barnhälsoarbete på tre nivåer



Förskolans Barnhälsoarbete – förebygger och främjar

- Barnhälsoteam
- Identifiera barns behov av stöd
- Tidiga insatser- handlingsplan
- Barnhälsoarbete på tre nivåer
- Uppföljningar och fortsatt stöd



Samverkan för Barnets bästa

- Öppen förskola
- Socialtjänst – öppen verksamhet
- Socialtjänst – orosanmälningar
- Grundskolan – förskoleklass
- BVC, Regionen – BUP, habiliteringen, autismcentrum m.fl

Hösten 2024 genomförs en seminarieserie för att stärka samverkan i syfte att främja barns psykiska hälsa – förskola, öppen förskola, socialtjänst, regionen ex BVC deltar

Vilka behov ser vi hos barn och unga som inte blir tillgodosedda?

- Förskolan kan se barn som lever med omsorgsbrister och är våldsutsatta. Anmälningssplikten är en tydlig lagstiftning.
- Barn som inte har semester utan går hela somrar varje år
- Stöd hemma för familjer som har barn med NPF
- Föräldrar till barn med NPF kan själva ha samma problematik

Vilka behov ser vi i det förebyggande arbetet som inte blir tillgodosedda? I vilka avseenden fungerar inte arbetet och var når vi inte fram?

- Arbetet med barn med NPF är utmanande och resurskrävande. Svårt för medarbetare att upprätthålla handlingsplaner.
- Fler barn i förskolan – svårt att nå de familjer som inte ännu går i förskola. Förskolan är en frivillig skolform

Finns det något vi behöver hjälp med från andra aktörer för att göra mer? Ser vi i något avseende att vi behöver utveckla vår samverkan med andra aktörer?

- Ett utökat samarbete med socialtjänsten - preventivt och orosanmälningar
- Förstärka samverkan med BVC och övriga regionen ex.habiliteringen
- Samverkan och övergång till grundskolans förskoleklass
- *Samarbete med polis och socialtjänst på förskolan*

Nyckelfaktorer

Vilka nyckelfaktorer anser vi – utifrån vårt perspektiv- är av central betydelse för att förhindra att barn och unga hamnar i eller utsätts för kriminalitet?

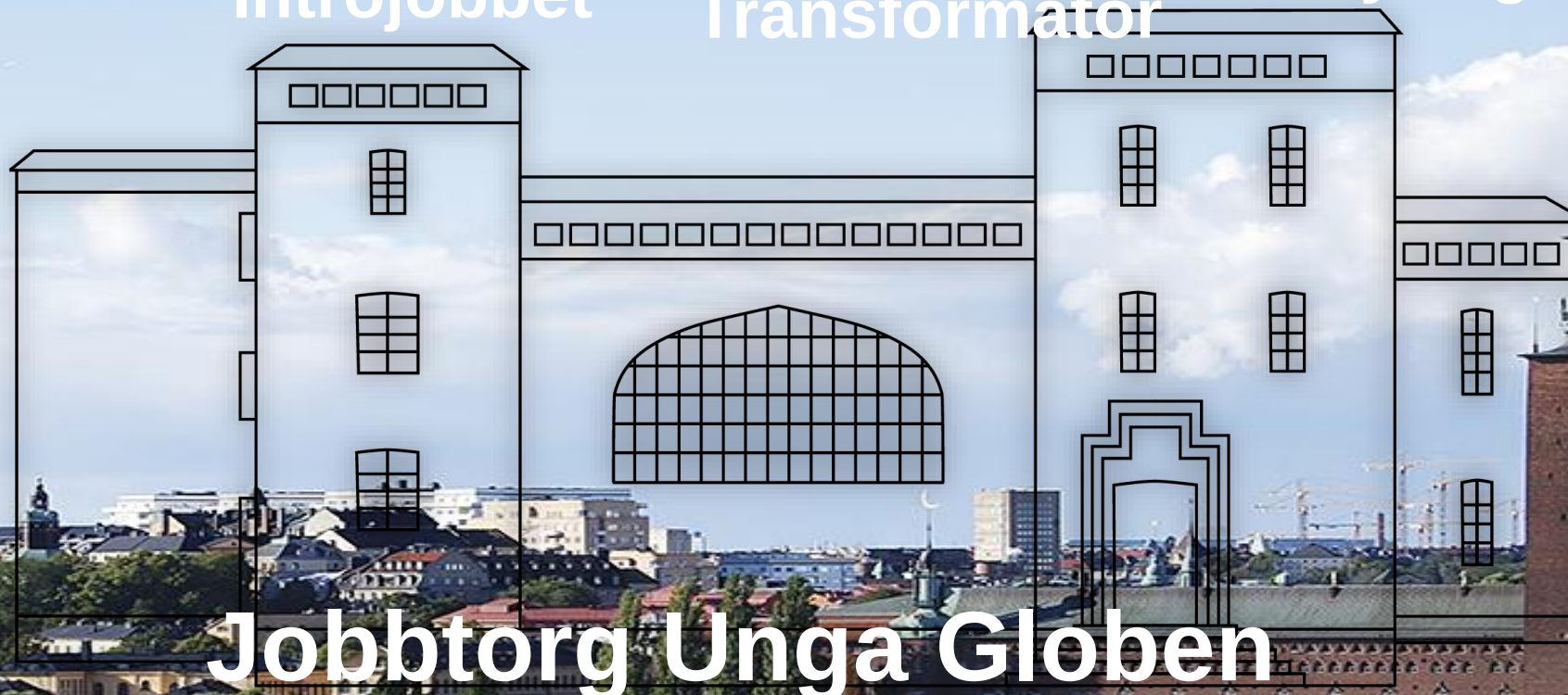
- En förskola av hög kvalitet som främjar och förebygger
- Närvaro på förskola
- Tidiga insatser för barn i behov av anpassningar och stöd
- Föräldrar får rätt stöd
- Nätverk och föräldraskapsstödjande kurser för föräldrar
- Hälsofrämjande arbete
- Strukturerad samverkan mellan aktörer

Unga når Unga

Introjobbet

Arbetslag
Transformator

Nytorgsverkstan



Jobbtorg Unga Globen

Transformator

Studio form

Studiesteg1

AIM

Så arbetar vi för den som vill lämna en kriminell livsstil

Arbetssätt

- Alternativ
- Tydlighet
- Supported Employment, Motiverande samtal mm
- Allians
- Samverkan

Meningsfull fritid

- Demokrati
- 3x8



Stockholms
stad

Resultat

- **+550**
- **2209-2308**
- 101 personer avslutades
- Arbete: 39 personer
- Studier: 23 personer



KAA 2023

Hela staden sökte 5777 personer

- **Farsta**
- Sökta 341
- Nådda 182 personer (53%)
- Inskrivna 89 personer

Uppsök 19-29, 2023

Totalt "Gröna Linjen" och City 1061 personer, Inskrivna 366

- Farsta ca 60 personer



Farsta Föreningsråd

Presentation i Trygghetsberedningen

2024-03-21



Vilka är vi



- Samlar föreningar i området.
- Säte på Farsta Gård.
- Verkar för kultur- och föreningsliv.
- Tydlig demokratisk värdegrund.
- Stöttar särskilt barns och ungas verksamhet genom avgiftspolicy.
- Finansieras genom kulturförvaltningen och egen uthyrningsverksamhet.

Vårt engagemang i Trygghetsberedningen

- Paraplyorganisation för föreningar i Farstaområdet.
- Verksamhetsidé - att stärka föreningslivet.
- Starkt engagemang för barn och unga i styrelsen.



Allmän bild

Föreningsrådet har identifierat



- Barn och unga från skolor i socioekonomiskt starka delar av stadsdelen eller med resursstarka föräldrar är i högre utsträckning föreningsaktiva.
- Lägre andel flickor jämfört med pojkar deltar i föreningslivet.
- Utmanande för vissa föräldragrupper att stötta sina barn att delta i föreningslivet.
- Barn som inte har en organiserad fritid löper större risk att komma in i destruktiva sammanhang.

Föreningarna ser

- Det finns en oro bland barn och föräldrar kring gängkriminaliteten.
- Det finns barn och unga som upplever sig hotade i sin vardag och därför inte deltar i föreningsaktivitet.
- Barn som bor i närheten av där det hänt saker känner en större oro.
- Föräldrar efterfrågar mer nätverkande genom och med skolan och önskar bättre stöd för barn med NPF-diagnoser vilka även är svåra att inkludera i föreningsaktiviteter.
- Många barn har dålig fysisk förmåga och orkar inte delta fullt ut i idrottsverksamhet.

Positiva exempel

- Barn som får stöd i att komma in i och delta i föreningslivet har bättre utsikter att fortsätta.
- Lördagsfotbollen med FOC Farsta.
- Ex. Attention Stockholms gruppträffar, utflykter och spelkvällar som fångar upp barn och unga med NPF.
- Föräldrar som genom föreningen får bättre kunskap om myndigheters arbete blir tryggare.
- IOP-med Farsta stadsdelförvaltning.



Erbjudande till familjer i Farsta

- Farsta stadsdelsnämnd och Farsta föreningsråd erbjuder familjer stöd för att aktivera Farstabarn i föreningsliv och andra aktiviteter.
- Erbjudandet innehåller en lista på valbara föreningar och aktiviteter i Farsta.
- Erbjudandet förmedlas genom skolan och socialtjänst till prioriterade barn.

Bakgrund

Resultat från studier som tex Ung livsstil och RF studie.

- Lägre andel barn från familjer med lägre socioekonomi deltar i föreningslivet jämfört med övriga barn.
- Tex Barn från Tallkrogens skola har högre deltagande jämfört med Magelungens skola.
- Färre flickor jämfört med pojkar deltar i föreningslivet.
- Föreningsaktiviteter minskar risken att dras in i kriminalitet.
- Skola och socialtjänst behöver mer stöd att erbjuda barn/familjer.

Mål och målgrupp

Mål

- Öka andelen unga flickor i föreningslivet.
- Minska rekryteringsunderlaget in i kriminalitet bland pojkar.

Målgrupp

- Barn från familjer i Farsta med lägre socioekonomi.
- Barn som pga ekonomi, oro mm ej deltar i föreningslivet.

- Pojkar o flickor i åldern 10 år och mer?

Genomförande

- Texter färdigställs
 - 1. Information till skola och socialtjänst.
 - 2. Erbjudande till familjer med valbara föreningar.
- Erbjudandet mm presenteras vid ett möte med föreningar i Farsta den 21 nov 2023.
- Samarbete med kontaktperson/fritidslots initieras.
- Föreningsrådet sammanställer lista på aktuella föreningar och antal barn föreningar kan ta emot.
- Socialtjänst och skolor i Farsta får information om samarbetsavtalet.
- Skolan och socialtjänsten visar Erbjudandet till barn och familjer som tillhör målgruppen
- Barn, föräldrar eller kontaktperson/fritidslots anmäler intresset till berörd förening.
- Kontaktpersonen/fritidslotsen stödjer första besöket i förening vid behov.

Behov att ta höjd för i en fortsättning

- Flickor vill dansa i direkt anslutning till skolan
 - Hög andel barn vill idrotta på egen hand tex gå snabba promenader
 - Barn efterfrågar naturaktiviteter
 - Pojkar vill spela fotboll och styrketräna i direkt anslutning till skolan
-
- Kostnad om prioriterade barn exempelvis vill rida?
 - Stöd till våra föreningar gällande ekonomi, kunskaper och emotionellt.
 - Ekonomiskt överkomliga kulturaktiviteter vid sidan av kulturskolan.
-
- Samarbete mellan fler aktörer runt barn och unga.

Ekonomi

- Kontaktperson/fritidslots bekostas av Stockholms stad genom utbildningsförvaltningen.
- Farsta föreningsråd, tillsammans med aktuella medlemsföreningar organiserar för kostnadsreduceringar för aktuell målgrupp.

Behov

- Fritidsaktiviteter i direkt anslutning till skolan.
- Stöd för barn att hitta föreningar som passar just dem.
- Stöd för barn från familjer med lägre socioekonomi att ta sig in i och hantera föreningslivet.
- Variation av aktiviteter som är öppna för alla barn.
- Olika typer av aktiviteter som erbjuds utan anmälan och organisation.
- Stöd för familjer med barn med NPF och stöd för föreningar att arbeta med dessa barn.
- Föreningslivet behöver fler vuxna som engagerar sig och bättre ekonomiska resurser för att skapa tillräckliga förutsättningar för de barn och unga som har svårast att hitta positiva alternativ för sin fritid.

Nyckelfaktorer

- Många trygga, engagerade vuxna runt barnen.
- Nätverk för föräldrar och barn.
- Stöd till föräldrar med barn med NPF och barnen själva.
- Ge alla en chans (deltagare och ledare) (barn och vuxna).
- Hopp.



Föräldrastödsprogram i Farsta

FÖS

Att vilja
men inte
kunna

Tryggare
barn

COS

BRA-
samtal

ABC

Komet

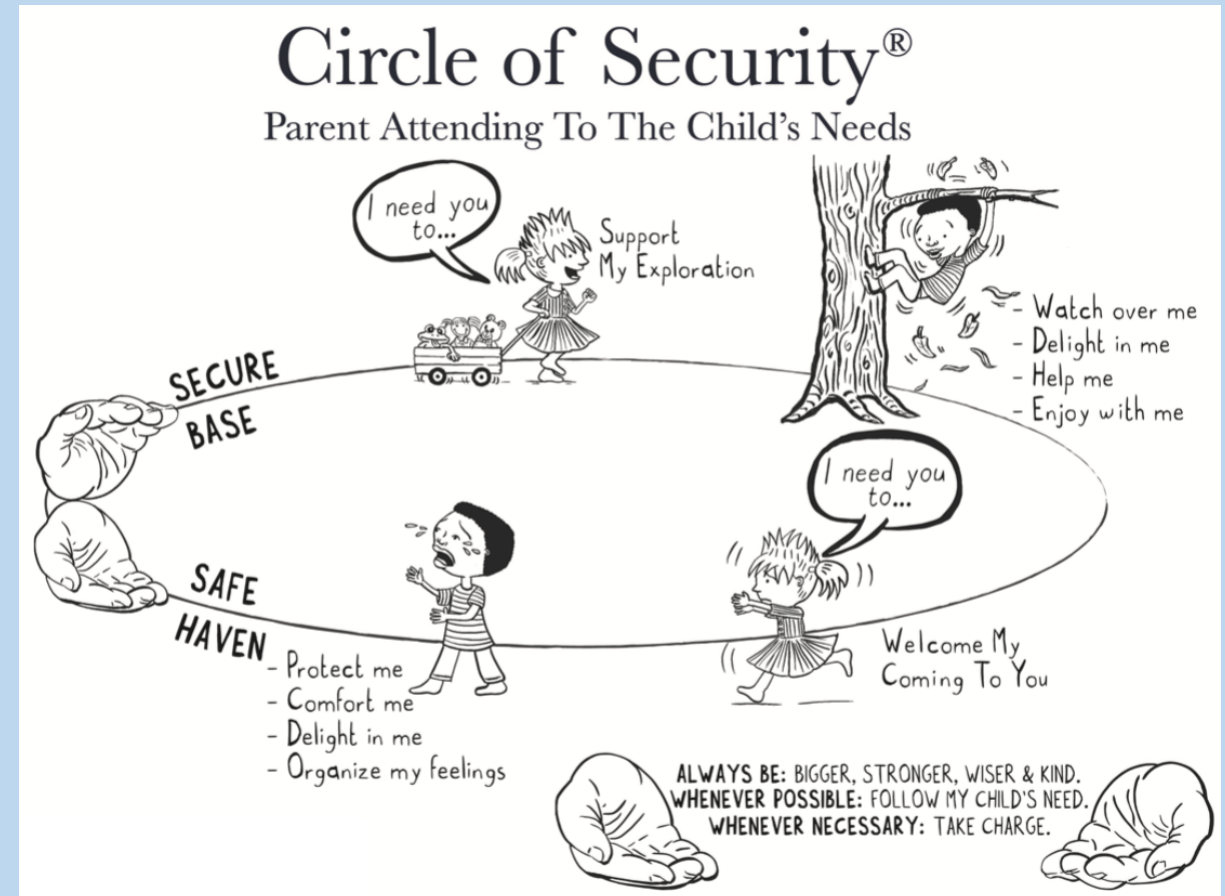
På rätt
väg

Humlan

COS

Circle of security/Trygghetscirkeln

- Föräldrastödsprogram med åtta gruppträffar och två gruppledare
- Ålder: passar föräldrar till nyfödda och upp till sex år (äldre går)
- Föräldrar får lära sig att bättre upptäcka och möta sina barns behov. Videoklipp visas med fokus på samspel och förälderns roll för att stötta barnets utveckling
- Teman: barns behov på "cirkeln", vägen till trygghet, utforska svårigheter, hur reparerar man revor i relationen



KOMET

- Riktas till föräldrar med barn i åldern 3-11 år samt 12-18 år
- 11 gruppträffar med teori, diskussioner och övningar
- Syftar till: att minska bråk och konflikter hemma och förbättra relationerna i familjen. Programmet bygger på att föräldrar genom förändringar i sitt beteende gentemot barnen visar vägen till ett mindre konfliktfyllt vardagsliv

KOMET



På rätt väg

- Riktas till föräldrar med barn i åldern 9-15 år där det finns en oro för kriminalitet, antingen från professionella eller föräldern själv
- 3-5 träffar. Strukturerat program med teman för varje träff. Teoretisk grund i social inlärningsteori
- Syfte: att tidigt fånga upp föräldrar till barn som uppvisar riskbeteenden och där det finns oro kring kriminalitet, för att stärka föräldrarnas förmågor och nätverket runt familjen



Att vilja
men inte
kunna

- Föräldragrupp för föräldrar till barn som har svårt att komma till skolan
- Åtta träffar á 1,5 timme med föreläsningar och samtal mellan föräldrar och två gruppledare kopplade till ex. anpassningar i skolan, betyg, känslor och mående, föräldraskap
- Syfte: att stärka föräldrarna så de kan hjälpa sina barn, utöka kontaktnätet

Humlan

- Stödgruppsverksamhet för barn 7-18 år (sex deltagare/grupp)
- Erbjuds barn och ungdomar som har levt eller lever i en familj där en vuxen är beroende av alkohol, narkotika eller läkemedel och/eller har en psykisk sjukdom
- Syfte: stärka barnet/ungdomen, lära sig om medberoende
- 1,5 timme per gång, en gång i veckan
- Ett samarbete mellan Stockholms stad och Söderledskyrkan



BRA- samtal

- Enskilt stöd för barn i ålder 7-18 (pilotstudie görs nu för barn i åldern 3-6 år)
- Erbjuds barn som har en närstående med missbruks- eller spelproblem, psykisk sjukdom, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning, en allvarlig fysisk sjukdom/skada, eller som dör
- 4-9 samtal med fokus på barnets rätt till information, blir lyssnad på och att må bra



Varför föräldraskapsstöd?



Bäst stöd i forskning!

- Föräldrars samspel med barn är en risk/skyddsfaktor som går att **förändra** och som påverkar många andra risk/skyddsfaktorer
- Insatser via föräldrar har också överlägset **bäst forskningsstöd!**



ABC 0-2år

- Fyra träffar: En timme + 30 minuter efterföljande fika/nätverkande för föräldrarna
- Diskussioner med andra föräldrar, ta del av forskning, möjlighet att öva hemma
- Barn med på träffarna:
 - Föräldrar till fem barn är rekommenderad gruppstorlek
 - Kan ges på dagtid eller kvällstid
- Två utbildade gruppledare leder diskussioner med föräldrarna
- Strukturerat, följer en manual och använder bilder

Innehåll ABC 0-2 år

Träff 1 –viktiga vuxna

- Viktiga vuxna
- Full uppmärksamhet
- Pröva och öva: Full uppmärksamhet och Hur vill du vara som förälder – reflektionsövning

Träff 2 –Vara tillsammans

- Vara tillsammans
- Känslor
- Pröva och öva: Lägga märke till och sätta ord på barns känslor

Träff 3 –Utmanande situationer

- Utmanande situationer
- BRA

Träff 4 -Lugnt föräldraskap

- Stress och återhämtning
- Lugnt föräldraskap

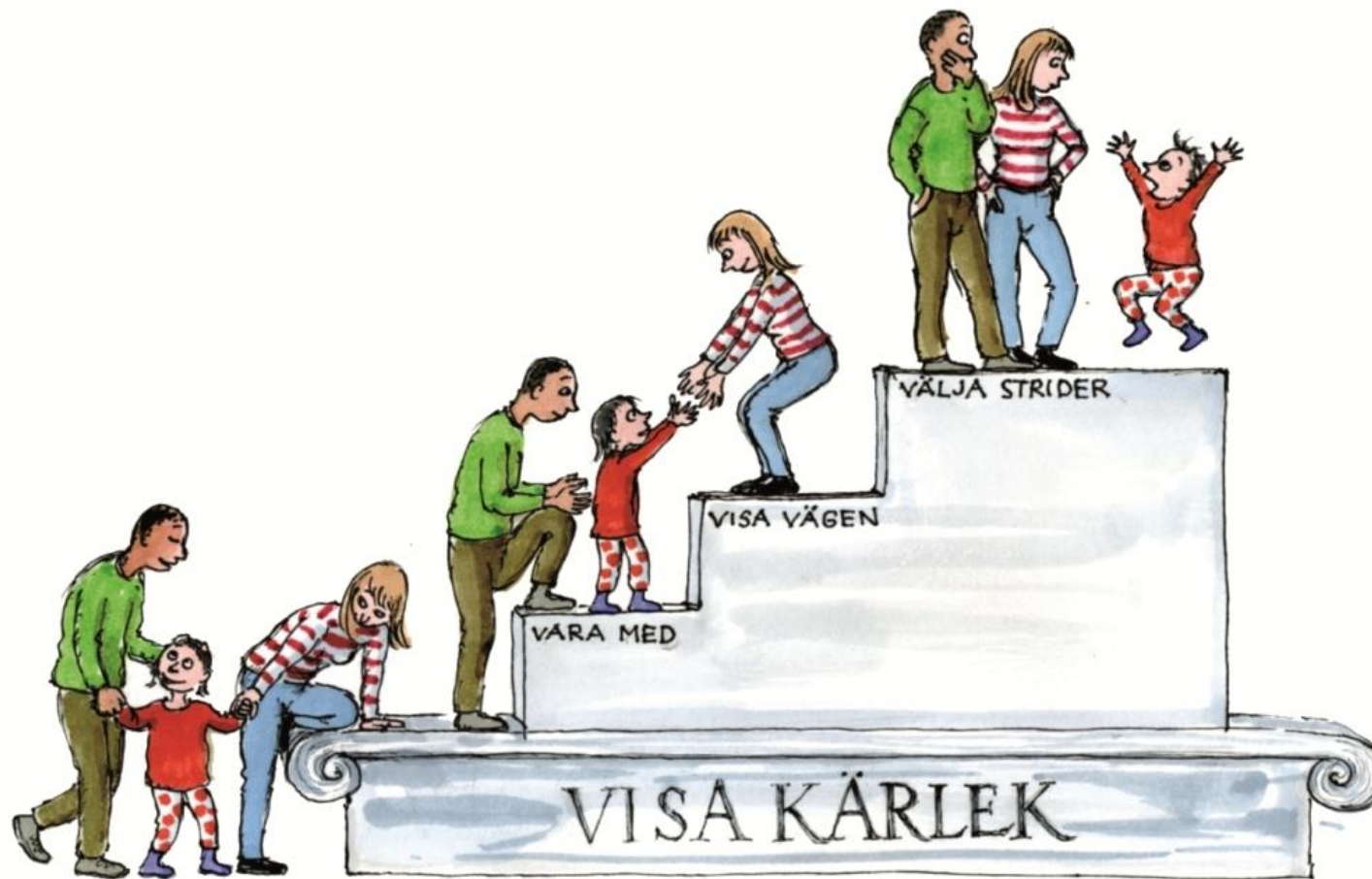


ABC 3-12 år

Syfte: Främja barns positiva utveckling hos barnet genom att stärka relationen mellan föräldrar och barn

Ramar:

- Fyra föräldraträffar à 2,5 timme
- En återträff
- Ca tio föräldrar/grupp
- Två gruppledare
- Diskussioner, filmexempel och tips att pröva hemma



Innehåll ABC 3-12 år

Träff 1 –Visa kärlek

- Hur gör vi för att våra nära relationer ska fungera?

Träff 3 –Visa vägen

- Hur påverkar stress föräldraskapet och hur kan stress och ilska hanteras?

Träff 2 –Vara med

- Hur påverkar vi varandra i det dagliga samspelet?
- Hur kan vi förebygga konflikter?

Träff 4 –Välja stider

- Hur kan tjat i familjen minskas?
- Vilka strider behöver vi ta och vilka kan väljas bort?



ABC tonår (13-18 år)

- Fyra träffar á 2, 5 timme, leds av två gruppledare
 - Vara tillsammans
 - Bra samtal
 - Välja väg
 - Hantera problem
- Två frivilliga bonusträffar
 - Kärlek i tonåren
 - Skolan



Innehåll ABC tonår

Träff 1 –Vara tillsammans

- Vara tonårsförälder
- En god relation med tonåringen
- Alla tonåringar är olika
- Förväntningar och normer

Träff 3 –Välja väg

- Före- och efter modellen
- Må bra som förälder
- Välja väg
- Tonåringens ilska och stress



Träff 2 –Bra samtal

- Bra samtal
- Lyssna
- Bekräfta och visa att du förstår
- Säg det du vill utan att klaga

Träff 4 –Hantera problem

- Att ta eller släppa en strid
- Överenskommelser och lösa problem tillsammans
- Att stå kvar som förälder
- Alkohol, narkotika och tobak

Föräldraskap i Sverige

- Föräldraträffarna ges i grupp på 10-15 föräldrar.
- Föräldragruppen träffas vid fem tillfällen á 2,5 timmar.
- Varje träff leds av två utbildade gruppledare.



Innehåll FÖS 0-18 år

Träff 1 –Familj i nytt land

- Sverige då och nu-återblick och samhällsförändringar
- Jämställt föräldraskap
- Barnkonventionen
- Barns fritid, vikten av organiserade fritidsaktiviteter

Träff 3 –Hälsa och sjukvård

- Må bra som familj.
- Förebyggande hälsovård.
- Psykisk ohälsa-hur kan man som förälder stötta sitt barn. När söka hjälp?



Träff 2 –Skola, pojkar och flickor

- Öppen förskola och förskola. Vikten av en god kontakt.
- Hur stötta sitt barn i skolan, med skolarbetet även om själv inte förstår.
- Bemöter vi pojkar och flickor olika och hur påverkar det barnen.

Träff 4 –Föräldrars rättigheter och skyldigheter

- Ungdomars rättigheter. Hedersproblematik.
- Socialtjänsten, vilket stöd kan man få?

Träff 5-Att vara förälder till en tonåring

- Vad kan man som förälder kan göra om är orolig för barn använder droger, begår brott.
- Kärlek i tonåren.

Antal barn 0-12 år som har föräldrar/vårdnadshavare som passar in i målgruppen för ABC som är universellt stöd dvs riktar sig till alla

Område	Kön	Ålder	Antal Total	21606 - Hökarängen	män	0-12 år	703
SDO18 - Farsta	män	0-12 år	4995	21606 - Hökarängen	kvinnor	0-12 år	713
	kvinnor	0-12 år	4748		Total	0-12 år	1416
	Total	0-12 år	9743				
				21607 - Larsboda	män	0-12 år	197
21601 - Fagersjö	män	0-12 år	272	21607 - Larsboda	kvinnor	0-12 år	192
	kvinnor	0-12 år	261		Total	0-12 år	389
	Total	0-12 år	533				
				21608 - Sköndal	män	0-12 år	1125
21602 - Farsta	män	0-12 år	1236	21608 - Sköndal	kvinnor	0-12 år	996
	kvinnor	0-12 år	1183		Total	0-12 år	2121
	Total	0-12 år	2419				
				21609 - Svedmyra	män	0-12 år	277
21603 - Farsta Strand	män	0-12 år	409	21609 - Svedmyra	kvinnor	0-12 år	293
	kvinnor	0-12 år	390		Total	0-12 år	570
	Total	0-12 år	799				
				21610 - Tallkrogen	män	0-12 år	391
21605 - Gubbängen	män	0-12 år	385	21610 - Tallkrogen	kvinnor	0-12 år	313
	kvinnor	0-12 år	407		Total	0-12 år	704
	Total	0-12 år	792				

Antal intresseanmälningar respektive utbildade föräldrar

2022	Intresseanmälningar	Utbildade föräldrar
ABC 0-2 år	5 * 68	5 * 40
ABC 3-12 år	68	40
ABC tonår	5 * 57	5 * 36
Komet 3-11år	57	36
Föräldraskap i Sverige	12	12
*Pilot eller forskningsstudie och annat anmälningsförfarande.		

2023	Intresseanmälningar	Utbildade föräldrar
ABC 0-2 år	30	28
ABC 3-12 år	40	21
ABC tonår	24	16
Komet 3-11år	59	20
Föräldraskap i Sverige	24	23
Totalt		Totalt 108 deltagare